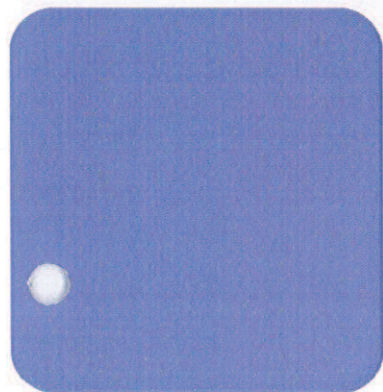

Załącznik do uchwały
Nr XVII/127/2016
Rady Powiatu Sokólskiego
z dnia 19 lutego 2016 r.

PROGRAM ROZWOJU POWIATU SOKÓLSKIEGO NA LATA 2015 - 2022

SOKÓŁKA 2015

Spis treści

WPROWADZENIE

I. DIAGNOZA OBECNEGO STANU POWIATU SOKÓLSKIEGO

1. CHARAKTERYSTYKA POWIATU SOKÓLSKIEGO

Położenie geograficzne i podział administracyjny, demografia

2. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

2.1 Stan bezpieczeństwa publicznego

2.2 Drogi publiczne i transport

3. OCHRONA ZDROWIA I WSPARCIE SPOŁECZNE

3.1 Potrzeby zdrowotne mieszkańców

3.2 Pomoc społeczna

4. EDUKACJA PUBLICZNA I ROZWÓJ GOSPODARCZY

4.1 Edukacja publiczna

4.2 Kultura i sport

4.3 Struktura zatrudnienia

4.4 Podmioty gospodarcze w powiecie

5. OCHRONA ŚRODOWISKA I GOSPODARKA NIERUCHOMOŚCIAMI

5.1 Środowisko przyrodnicze i zasoby naturalne

5.2 Gospodarka odpadami

5.3 Zaopatrzenie w energię elektryczną, ciepłownictwo

5.4 Gospodarka nieruchomościami

II. ANALIZA SWOT

III. UWARUNKOWANIA ROZWOJU POWIATU SOKÓLSKIEGO

1. MISJA ROZWOJU POWIATU

2. CELE I ZADANIA

Cel 1. DOSTĘPNOŚĆ POWIATU

– usprawnienia komunikacyjne

Cel 2. JAKOŚĆ ŻYCIA

- uefektywnienie systemu ochrony zdrowia i pomocy społecznej

Cel 3. ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

– wsparty zintegrowanym systemem kształcenia

Cel 4. W ZGODZIE Z NATURĄ

– racjonalne korzystanie z zasobów środowiska

3. WARUNKI FINANSOWANIA PLANOWANYCH INWESTYCJI

3.1 Finansowanie inwestycji

3.2 Prognoza przychodów i wydatków powiatu do roku 2020

WPROWADZENIE

W dniu 6 grudnia 2006 r. Sejm RP przyjął ustawę o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Ustawa nakłada obowiązek strategicznego planowania swojego rozwoju również na samorządy powiatowe i gminne. W myśl ustawy, lokalne strategie rozwoju mają być narzędziami sprawnego i efektywnego zarządzania w wymiarze wieloletnim. Stanowiąc będą również podstawę uzasadniania wniosków aplikowanych do funduszy Unii Europejskiej. Pomimo dotychczasowego braku formalnego obowiązku przygotowania lokalnej strategii rozwoju, powiat opracował szereg dokumentów programowych, które miały na celu usprawnienie zarządzania głównymi zadaniami i obszarami kompetencji oraz nakreślenie długofalowej polityki pracy samorządu, szczególnie w kontekście integracji ze strukturami Unii Europejskiej. Opracowano i wdrożono m.in. Powiatowy Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2006-2013 pn. „SYNERGIA”, powiatowy program zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na lata 2005-2010 „Bezpieczny Powiat Sokólski”, „Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Sokólskim na lata 2006 – 2015”, Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sokólskim na lata 2006 - 2013, Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sokólskiego na lata 2008-2015, Strategię Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Sokólskiego, Powiatowy Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2013-2015.

Zgodnie z art. 4 pkt.1 Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. 2013 poz. 595 i 645, 2014 r. poz. 379 i 1072 oraz z 2015 poz. 871), każdy powiat ma określone zadania publiczne o charakterze ponadgminnym. Zadania te powiat wykonuje w zakresie:

- 1) edukacji publicznej;
- 2) promocji i ochrony zdrowia;
- 3) pomocy społecznej;
- 3a) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 4) polityki prorodzinnej;
- 5) wspierania osób niepełnosprawnych;
- 6) transportu zbiorowego i dróg publicznych;
- 7) kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 8) kultury fizycznej i turystyki;
- 9) geodezji, kartografii i katastru;
- 10) gospodarki nieruchomościami;
- 11) administracji architektoniczno-budowlanej;
- 12) gospodarki wodnej;
- 13) ochrony środowiska i przyrody;
- 14) rolnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego;
- 15) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli;
- 16) ochrony przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania powiatowego magazynu przeciwpowodziowego, przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska;
- 17) przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy;
- 18) ochrony praw konsumenta;
- 19) utrzymania powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych;
- 20) obronności;
- 21) promocji powiatu;
- 22) współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536, z późn. zm.1));
- 23) działalności w zakresie telekomunikacji.

Do zadań publicznych powiatu należy również zapewnienie wykonywania określonych w ustawach zadań i kompetencji kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży.

Zarządzanie powiatem wymaga skoordynowanych działań. Niezbędnym staje się więc tworzenie oraz konsekwentne realizowanie planów rozwoju regionalnego, które powinny umożliwiać szybki, skuteczny wszechstronny rozwój. Aktualne przepisy – ustawa o samorządzie województwa, ustawa o samorządzie powiatowym i ustawa o samorządzie gminnym wprowadziły potrzebę perspektywicznego ujmowania lokalnych przemian oraz wyznaczenia kluczowych kierunków rozwoju. Budowanie strategii rozwoju należy do nowych form działalności i stanowi jedno z najistotniejszych wyzwań, jakie pojawiły się przed samorządami terytorialnymi. Opracowany Program Rozwoju Powiatu Sokólskiego nawiązuje do Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020.

Niniejszy Program Rozwoju został wypracowany w wyniku połączonych wysiłków przedstawicieli lokalnych środowisk samorządowych, partnerów społecznych. Nadzór merytoryczny nad opracowaniem programu sprawował Zespół Koordynacyjny. Zespoły robocze gromadziły informacje i przygotowywały niezbędne materiały. Projekt strategii został poddany konsultacjom społecznym i przedstawiony do uchwalenia przez Radę Powiatu Sokólskiego. Program Rozwoju jest podstawowym dokumentem długofalowej polityki lokalnej, a jej opracowanie jest niezbędne dla stworzenia platformy współdziałania wszystkich zainteresowanych podmiotów, tj. samorządu, administracji rządowej, organizacji pozarządowych, podmiotów gospodarczych i mieszkańców powiatu.

Realizacja wytyczonych w Programie Rozwoju zadań jest warunkiem osiągnięcia strategicznych celów i gwarantuje harmonijny rozwój powiatu, zgodnie z jego misją.

I. DIAGNOZA OBECNEGO STANU POWIATU SOKÓLSKIEGO

1. CHARAKTERYSTYKA POWIATU SOKÓLSKIEGO

Położenie geograficzne i podział administracyjny, demografia

Powiat sokólski położony jest przy granicy Polski z Republiką Białoruś, w środkowo wschodniej części województwa podlaskiego. Istotnym walorem lokalizacyjnym Powiatu Sokólskiego jest fakt, iż granicząc od wschodu z Republiką Białoruś, z drogowym i kolejowym przejściem granicznym w Kuźnicy stanowiącym siedzibę jednej z jego gmin, stwarza szerokie możliwości rozwoju handlu przygranicznego między Polską i Białorusią. Przez miasto Sokółka oddalone o 16 km od Kuźnicy i będące największym miastem powiatu sokólskiego (18,59 km²) przebiega międzynarodowa trasa drogowa (droga krajowa nr 19) i kolejowa (trasa: Warszawa – Grodno i dalej w kierunku na Wilno, Rygę, Sankt – Petersburg, Mińsk i Moskwę).

Powiat sokólski jest ósmym co do wielkości powiatem w Polsce, jego powierzchnia wynosi 2054,51 km², w tym użytki rolne stanowią 67% powierzchni. Znaczącą część powierzchni powiatu pokrywają także lasy i grunty leśne: powierzchnia lasów wynosi 49 812 ha, z tego na lasy państwowe przypada 34 832 ha tj. ok. 69,93 %. Nieużytki gruntowe zajmują 2,% powierzchni powiatu.

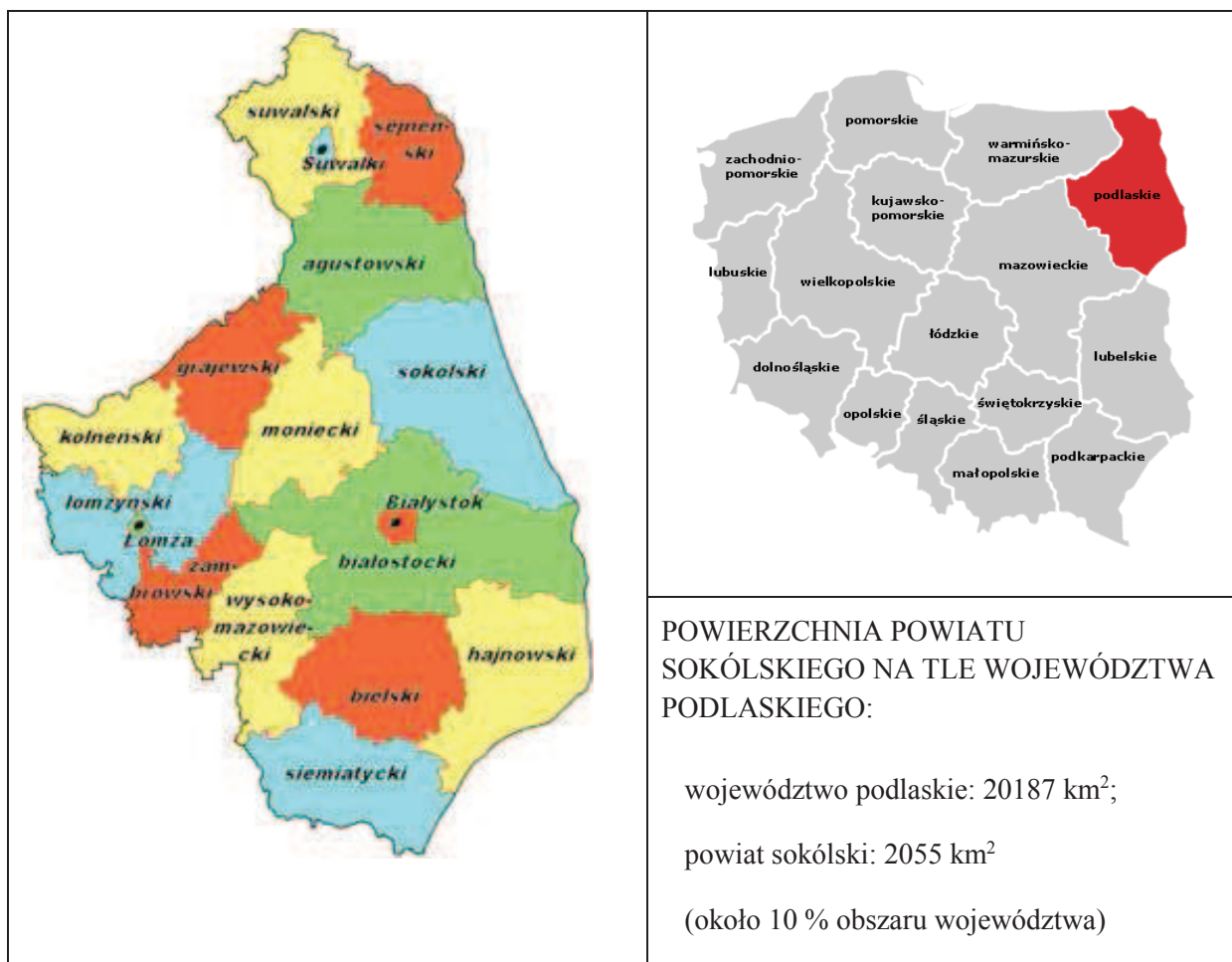
Miasto i Gmina Dąbrowa Białostocka:

Dąbrowa Białostocka usytuowana jest 75 km od Białegostoku, na szlaku komunikacyjnym łączącym stolicę województwa z Augustowem i Suwałkami, w rejonie "Zielonych Płuc Polski". W ulokowanej w otulinie Biebrzańskiego Parku Narodowego gminie, rozciągające się po obu stronach rzeki Biebrzy bagna i torfowiska zajmują obszar ok. 100 tys. ha. Tereny te są ostoją wielu gatunków roślin oraz zwierząt, zaś sam Park jest największym tego typu pierwotnym obszarem w Europie Środkowej. Takie położenie sprzyja rozwojowi turystyki oraz rekreacji. Walory Ziemi Dąbrowskiej lokalny samorząd stara się pokazać uczestnikom organizowanych przez siebie rajdów rowerowych i coraz bardziej popularnych spływów na tratwach. Miasto posiada niezbędne warunki do szybkiego uruchomienia działalności gospodarczej, takie jak: tereny uzbrojone, dobrze rozwiniętą sieć energetyczną, oczyszczalnię

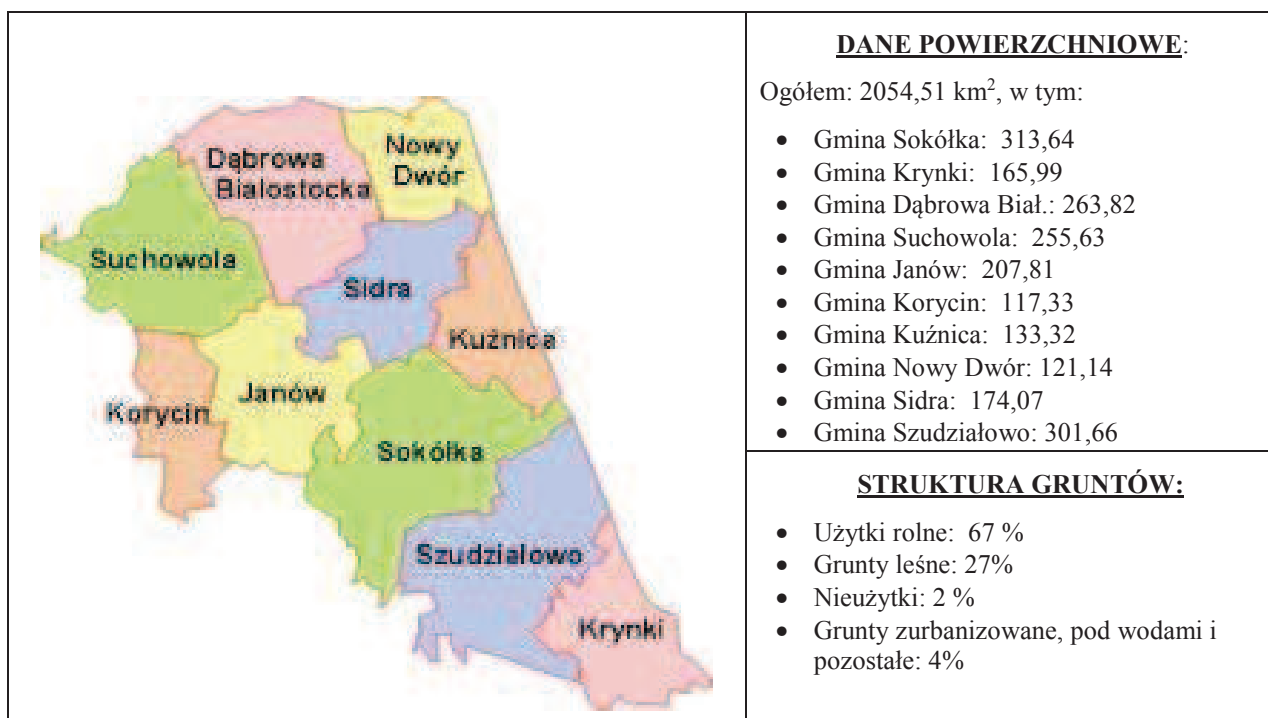
ścieków, dobrą łączność telefoniczną, wolne lub nie w pełni zagospodarowane obiekty do wykorzystania, tereny przeznaczone pod zabudowę.

Rysunek nr 1. Położenie powiatu sokólskiego w województwie podlaskim

Źródło: opr. własne

Rysunek nr 2. Podział administracyjny powiatu sokólskiego

Gmina Janów:

Gmina Janów położona jest w północno-wschodniej części województwa podlaskiego, w zachodniej części powiatu sokólskiego, około 40 km od wschodniej granicy państwa, na malowniczych pagórkach obrzeża Puszczy Knyszyńskiej. Zajmuje obszar 20 774 ha, z czego 6 220 ha pokryte jest lasami stanowiącymi własność państwową i prywatną. Przez tereny gminy przepływa malownicza rzeka Kumiałka będąca dopływem Biebrzy. Gmina Janów to obszar typowo rolniczy, coraz więcej rolników posiada nowoczesne, w pełni dostosowane do unijnych warunków gospodarstwa specjalizujące się w produkcji mleka, bydła, trzody chlewnej, drobiu, koni rasy sokólskiej oraz specjalistycznych upraw rolnych np.: warzywa, truskawki, porzeczki. Z rolnictwa utrzymuje się 90% ludności. Pomimo tego, iż podstawowym profilem produkcji rolnej pozostaje uprawa zbóż i ziemniaków, obserwuje się ciągle wzrastającą tendencję do wysokiej specjalizacji (głównie produkcji mleka) i zmiany profilu gospodarstw oraz rozwoju usług dla rolnictwa. Przykładem wysokiej specjalizacji w produkcji rolnej może być Gospodarstwo Ogrodnicze Wilczewscy w Białousach, jedno z największych w Polsce produkujące owoce jagodowe m. in. porzeczki, borówkę amerykańską, aronię oraz bez czarny i rokitnik. Pan Jerzy Wilczewski jest laureatem prestiżowych nagród w wielu konkursach rolniczych m. in. uzyskał Tytuł mistrza I edycji "Agrolinii" i "Farmer roku 2002". Pomimo dość słabej jakości gleb janowscy rolnicy osiągają plony powyżej średniej wojewódzkiej. Duży wpływ na to ma wysoka kultura rolna. Większość rolników prowadzących gospodarstwa posiada zasadnicze, średnie lub wyższe wykształcenie rolnicze. Zdobywanie fachowej wiedzy umożliwia Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Janowie. Szkoła prowadzi także systematyczne doksztalcanie rolników specjalizujących się w różnych profilach produkcji rolnej np.. mleczarstwie, hodowli trzody chlewnej, pszczelarstwie lub w prowadzeniu gospodarstwa ekologicznego. Przykładem takich działań może być szkolenie na temat bezpiecznego używania opryskiwaczy i środków ochrony roślin, którym objęto wszystkich rolników w gminie Janów oraz gmin sąsiednich.

Gmina Korycin:

Gmina Korycin to urokliwy teren, wtulony między Puszcę Knyszyńską, a Biebrzański Park Narodowy. Do atutów gminy należą, min.: bliskość granicy z Litwą i Białorusią oraz dogodne położenie komunikacyjne przy trasach; Nr 8 Warszawa - Suwałki oraz Warszawa - Sokółka - Kuźnica. Obszar gminy tworzą tereny typowo rolnicze, okolice Korycina znane są jako zagłębienie truskawkowe, co roku odbywa się impreza pod nazwą: Ogólnopolskie Dni Truskawki. Mieszkańcy tej ziemi są otwarci na postęp i wiedzę, rozumieją konieczność inwestowania. Gmina Korycin jest doskonałym miejscem do tego, aby rozpocząć bądź rozwinąć działalność gospodarczą. Od ponad 10 lat gmina przeżywa swoistą "rewolucję" w budowie infrastruktury technicznej. Aktualnie wszystkie położone na jej terenie wsie mają sieć wodociągową, jak też urządzenia do oczyszczania ścieków. W planie zagospodarowania przestrzennego wprowadzane są ciągle zmiany, umożliwiające rozszerzenie oferty skierowanej do wszystkich chcących prowadzić działalność gospodarczą na terenie gminy. Korycin proponuje potencjalnym inwestorom nowe miejsca inwestycyjne. Gmina ma także do zaoferowania duże rezerwy w dostawie wody. Władze gminy przykładają dużą wagę do rozwoju rolnictwa ekologicznego, działalności turystycznej i agroturystycznej. Sztandarowym produktem lokalnym jest ser koryciński, odmiana sera podpuszczkowego produkowana z niepasteryzowanego mleka krowiego. W dniu 10.08.2012r. został jako trzeci produkt z naszych terenów (po pieriekaczewniku i miodzie sejneńskim) zarejestrowany przez Komisję Europejską jako Chronione Oznaczenie Geograficzne.

Miasto i Gmina Krynki:

Gmina Krynki położona jest we wschodniej części województwa podlaskiego, nad rzeką Krynką - lewym dopływem Świsłoczy (rzeka graniczna Polski i Białorusi). 36% jej gruntów stanowią lasy, będące jednocześnie wschodnią częścią Puszczy Knyszyńskiej. Teren ten sąsiaduje z gminami: Szudziałowo i Gródek oraz z Republiką Białoruś. Występujący tu silnie jak na Podlasiu pofałdowany teren, stwarza dogodne warunki do uprawiania sportów zimowych, jak również jeździectwa. Zasadniczym bogactwem

naturalnym Krynek jest wysokiej jakości woda o cechach wody mineralnej, słynna na całą Polskę woda źródłana "Krynka". Nazwa miejscowości Krynki wywodzi się prawdopodobnie od słowa "krynica", określającego wiele małych źródełek. Z historią tych terenów związana jest ludność tatarska, którą Jan III Sobieski przywilejem z dnia 12 marca 1679 r. osadził w pobliskiej wsi Kruszyniany. W 1914 r. Krynki liczyły około 10 tys. mieszkańców, z czego ponad 80 % stanowili Żydzi. Okres świetności miasta zakończył się po II wojnie światowej. Prawa miejskie Krynki utraciły w 1950 r., które uzyskały ponownie w 2009r. Gmina przywiązuje dużą wagę do kwestii związanych z ochroną środowiska. Główną dziedziną promowaną przez władze gminy jest turystyka i agroturystyka. Pokażna baza surowcowa drewna z Puszczy Knyszyńskiej tworzy dobre warunki do uruchomienia i rozwoju działalności przetwórczej drewna.

Gmina Kuźnica:

Usytuowaną na północny - wschód od Sokółki miejscowość Kuźnica, dzieli 60 kilometrów od stolicy województwa podlaskiego Białegostoku. Z położoną w bezpośrednim sąsiedztwie Republiką Białoruś łączy gminę dwa przejścia kolejowe i drogowe. Gmina Kuźnica to obszar ulokowany pośród malowniczego krajobrazu Wzgórz Sokólskich, prawdziwego raj dla turystów. Teren ten charakteryzuje się występowaniem wysokich i rozległych wałów morenowych, sięgających od 10 do 50 m ponad otaczające je równiny. Przez dolinę Kuźnicy przepływa bogata w pstrągi rzeka Łosośna (dopływ Niemna). Początek i nazwę dała Kuźnicy rudnia, położona w głębi Puszczy Grodzieńskiej, na lewym brzegu Łosośny. W specjalnych piecach hutniczych, tzw. kuźniach wytapiano żelazo z rudy darniowej, której zasoby występowały w okolicach Kuźnicy, Kowali, Saczkowiec i Kuścina. Obecny rozwój gospodarczy gminy uzależniony jest ściśle od istniejących tu przejść granicznych. W planie zagospodarowania przestrzennego zostały wskazane tereny (wzdłuż drogi krajowej nr 19) z przeznaczeniem na usługi związane z obsługą przygraniczną (hotele, motele, mała gastronomia, spedycje, tereny do magazynowania i sortowania towarów, bazy przeładunkowe itp.). Każdy potencjalny inwestor może tu liczyć na wsparcie lokalnych władz samorządowych. W momencie wejścia Polski do Unii Europejskiej, Kuźnica stała się pierwszą miejscowością zjednoczonej Europy dla wszystkich przyjeżdżających ze wschodu Europy na teren powiatu sokólskiego i dalej do zachodniej Europy.

Gmina Nowy Dwór:

Część gminy Nowy Dwór leży bezpośrednio w otulinie Biebrzańskiego Parku Narodowego. Odwiedzający jej teren turyści chętnie kierują się w okolice kolonii Talki, gdzie swój początek bierze rzeka Biebrza. Nowy Dwór graniczy z gminami: Dąbrowa Białostocka, Sidra, Kuźnica, Lipsk, zaś jej wschodni odcinek stanowi granica państwa z Republiką Białoruś. Głównym źródłem utrzymania miejscowej ludności jest rolnictwo. Ze względu na brak przemysłu oraz występującą na tym obszarze tradycyjną kulturę rolną, teren gminy nadaje się znakomicie do produkcji ekologicznie zdrowej żywności. Strategiczne znaczenie dla obecnego rozwoju gminy oraz terenów całej Ziemi Sokólskiej miałyby otwarcie przejścia granicznego z Białorusią w Chworościanach, oddalonych od Grodna o zaledwie 7 kilometrów. Zamierzenie takie stara się zrealizować lokalny samorząd. Początkowo byłoby to przejście dla pieszych, które stopniowo uległoby poszerzeniu o ruch samochodowy. Dzięki przepięknym terenom wypoczynkowym, gmina Nowy Dwór posiada dogodne warunki do rozwoju turystyki i agroturystyki jest dostrzegana przez coraz liczniejsze grono przyjezdnych. Na szczególną uwagę zasługuje zbiornik małej retencji w miejscowości Bobra Wielka.

Gmina Sidra:

Polodowcowe wzniesienia, piękne krajobrazy, naturalny bieg rzeki Sidry (dopływu Biebrzy) - to niewątpliwe atuty oddalonej o 60 kilometrów od Białegostoku gminy Sidra. Występując w tym obszarze naturalne czynniki sprzyjające rozwojowi turystyki. Ze wszystkich stron otaczają Sidrę porośnięte lasami wzniesienia. Tereny te posiadają specyficzny mikroklimat. Głównym szlakiem komunikacyjnym gminy jest połączenie kolejowe Warszawa - Białystok - Suwałki. Miłośnicy długich wędrówek znajdują tu idealne warunki do organizowania wycieczek zarówno pieszych jak i rowerowych. Dzisiejsza Sidra oferuje możliwość wypoczynku. Miejscowość dysponuje zasobnymi

w ryby dwoma zalewami wodnymi. Miejsca noclegowe proponują zaś właściciele prywatnych kwater.

Miasto i Gmina Sokółka:

Gmina Sokółka położona jest w północnej części Niziny Podlaskiej, u źródeł rzeki Sokółdy. Od strony wschodniej graniczy z Białorusią, zaś od strony zachodniej otoczona jest Puszczą Knyszyńską. 1 stycznia 1999 r. w stolicy tej typowo rolniczej gminy usytuowana została siedziba Powiatu Sokólskiego. Sokółka posiada dobrą infrastrukturę miejską, rozwinięte szkolnictwo podstawowe i ponadgimnazjalne, prężne ośrodki kulturalne i sportowe. Tereny te znane są z tego, że obok siebie mieszkają tu zgodnie współżyjąc wyznawcy religii katolickiej, prawosławnej oraz islamu. Sokółka zyskała nawet określenie „stolicy polskiego orientu”. Rejon ten słynie także z hodowli konia typu sokólskiego, jaki zdobył pełne uznanie w kraju i za granicą. Świadczy o tym ilość wystaw połączonych ze sprzedażą ogierów oraz klaczy, jak też koni rzeźnych głównie do Włoch i Francji. Istotną cechą gminy Sokółka jest jej położenie na ważnych szlakach komunikacyjnych. Przez miasto przebiega międzynarodowa trasa drogowa i kolejowa Warszawa - Grodno i dalej w kierunkach na Wilno, Rygę, Sankt-Petersburg, Mińsk, Moskwę. Sokółkę dzieli zaledwie 16 km od przejścia granicznego w Kuźnicy. Przez przebiegającą przez miasto drogą nr 19, przemieszcza się coraz więcej ciężkiego transportu kołowego ze wszystkich państw Europy. W niedalekiej przyszłości Sokółka może stać się ważnym kolejowym portem przeładunkowym. Do miasta, jak też oddalonej od niego o 7 km miejscowości Gieniusze, doprowadzone są szerokie rosyjskie tory biegnące z Grodna. Dzięki rozbudowanej sieci rozgałęzień, bocznicy i ramp, możliwe są przeładunki towarów z wagonów szerokotorowych na wagony krajowe i odwrotnie oraz samochodów na wagony i odwrotnie.

Ziemia Sokóleńska z pewnością zaspokoi potrzeby miłośników nieskażonej przyrody. Teren jest atrakcyjnie ukształtowany, obfity w liczne porośnięte lasami pagórki. Na skraju Puszczy Knyszyńskiej, w pobliżu wsi Lipina, Lebedzin, Szyndziel czy Suraż można podziwiać stary drzewostan i polować na łowną zwierzynę. W okolicy miasta Sokółki znajdują się pokłady żwiru, które są eksploatowane przez powstałe kopalnie kruszywa. Jedną z największych firm działających na terenie miasta Sokółka jest Metal-Fach, która jest jednym z wiodących producentów maszyn rolniczych w Polsce i na świecie. Metal Fach zatrudnia ok. 800 pracowników, produkuje maszyny rolnicze, kotły CO, naczepy do ciężarówek i konstrukcje stalowe. 30 proc. produkcji trafia na eksport do 31 państw. Największe rynki zagraniczne to kraje bałtyckie, a także Rosja, Kazachstan, Ukraina i Białoruś.

Miasto i Gmina Suchowola:

Gmina Suchowola położona jest w środkowej części województwa podlaskiego, na skraju Biebrzańskiego Parku Narodowego. W Suchowoli krzyżują się ważne trasy komunikacyjne, a mianowicie drogi: Białystok - Suwałki i Osowiec - Dąbrowa Białostocka - Nowy Dwór - granica państwa (dawny szlak handlowy z Korony na Litwę). Teren gminy jest obszarem wybitnie rolniczym, będący jednym z nielicznych zakątków w kraju o najlepiej zachowanym środowisku naturalnym. Urozmaicony krajobraz, bogactwo flory i fauny, czyste powietrze, to jeszcze nie w pełni wykorzystane bogactwa naturalne gminy. Doskonale warunki do całorocznego wypoczynku stwarza rozwijająca się wciąż eko- i agroturystyka. Zniszczoną i wyludnioną w czasie II wojny światowej Suchowolę pozbawiono praw miejskich. Ich odzyskanie nastąpiło 1 stycznia 1997 r. Dzisiejsza Suchowola rozwija się bardzo dynamicznie, głównie w dziedzinie rolnictwa specjalistycznego (produkcja mleka, drobiarstwo), handlu i usługach. Dla potencjalnych inwestorów przewidziano w pełni uzbrojone działki pod przetwórstwo rolno - spożywcze.

Gmina Szudziałowo:

Gmina Szudziałowo usytuowana jest w obrębie dwóch mezoregionów - Wzgórz Sokólskich i Wysoczyzny Białostockiej. Przylega ona do granicy z Białorusią oraz sąsiaduje z gminami: Sokółka, Krynki, Gródek, a także Supraśl. Bogactwem tych terenów są lasy, które zajmują blisko 46 % ogólnej powierzchni gminy. W obręb obszaru Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej

wchodzi aż 70 % zalesionych gruntów Szudziałowa. Takie położenie w połączeniu ze spotykanymi tu malowniczymi krajobrazami sprzyja rozwojowi turystyki i agroturystyki. Duże zasoby leśne umożliwiają ponadto inwestowanie w przetwórstwo drzewne. Na terenie gminy Szudziałowo występują również znaczne kompleksy dobrych gleb, jak też liczące się zasoby kruszywa naturalnego. Obszar gminy to miejsce występowania licznych obiektów o wartościach kulturowych oraz archeologicznych, co świadczy o historycznym bogactwie tych ziem. Lokalny samorząd podkreśla, że czynnikiem dynamizującym rozwój gminy Szudziałowo ma być w przyszłości otwarcie przejścia granicznego z Białorusią w Wojnowcach. Wiązać się to będzie z napływem licznej rzeszy turystów i chcących tu zainwestować przedsiębiorców.

Obszar powiatu sokólskiego zamieszkuje 70060 ludności, w tym w miastach:

- Miasto Sokółka: 18716 mieszkańców;
- Miasto Dąbrowa Białostocka: 5796 mieszkańców;
- Miasto Krynki: 2515 mieszkańców;
- Miasto Suchowola: 2236 mieszkańców.

Tabela nr 1. Wybrane dane statystyczne dotyczące powiatu sokólskiego

DEMOGRAFICZNE DANE STATYSTYCZNE:	POWIAT SOKÓŁKA	WOJ. PODLASKIE
Ludność ogółem:	70060	1191918
w tym – w podziale na płeć:		
• kobiety:	35437	610754
• mężczyźni:	34623	581164
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na sto osób w wieku produkcyjnym:	60,1	57,3
Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,24	8,3
Zgony na 1000 ludności:	9,93	12,27
Przyrost naturalny na 1000 ludności:	-3,97	-0,96

Źródło : Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie Podlaskim w 2014r. s.23(stan z 31 XII 2014)

Tabela nr 2. Prognoza ludności

Specyfikacja	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Województwo	1187825	1168229	1146804	1121839	1092463	1058768	1021686	982320
Mężczyźni	579128	569777	559642	547558	533219	517024	499664	481725
Kobiety	608697	598452	587162	574281	559244	541744	522022	500595
Powiat Sokólski	69444	66721	64031	61305	58411	55265	51890	48387
Mężczyźni	34331	33091	31852	30554	29149	27618	25984	24295
Kobiety	35113	33630	32179	30751	29262	27647	25906	24092

Źródło: Ludność, ruch naturalny i migracje w woj. podlaskim w 2014 r. s. 204 (stan 31.12.2014r.)

Powyższe tabele przedstawiają niekorzystną tendencję demograficzną powiatu sokólskiego.

2. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

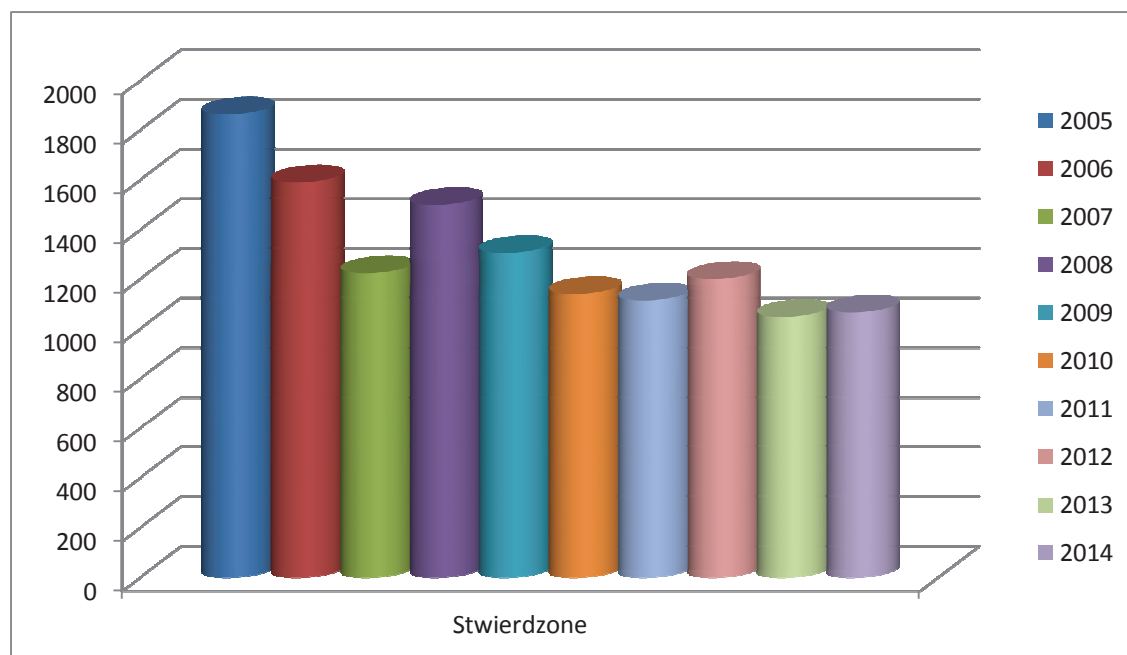
2.1 Stan bezpieczeństwa publicznego

Poziom bezpieczeństwa mieszkańców powiatu uzależniony jest od wielu czynników, których analiza i problemy z tym związane oraz kierunki ich rozwiązywania są zawarte w planach operacyjnych Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Sokółce, Komendy Powiatowej Policji w Sokółce oraz w Planie Zarządzania Kryzysowego Powiatu Sokólskiego.

Służby realizujące w powiecie zadania z zakresu bezpieczeństwa to:

- Powiatowa Komenda Policji w Sokółce, na terenie powiatu zorganizowana w komisariatach i podporządkowanych im posterunkach,
- Powiatowa Komenda Państwowej Straży Pożarnej z jednostkami ratowniczo-gaśniczymi w Sokółce i Dąbrowie Białostockiej, współdziałających z jednostkami ochotniczych straży pożarnych (71), z czego 11 włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego.

Wykres nr 1 . Przestępczość ogólna w latach 2005 – 2014

Źródło: KPP w Sokółce

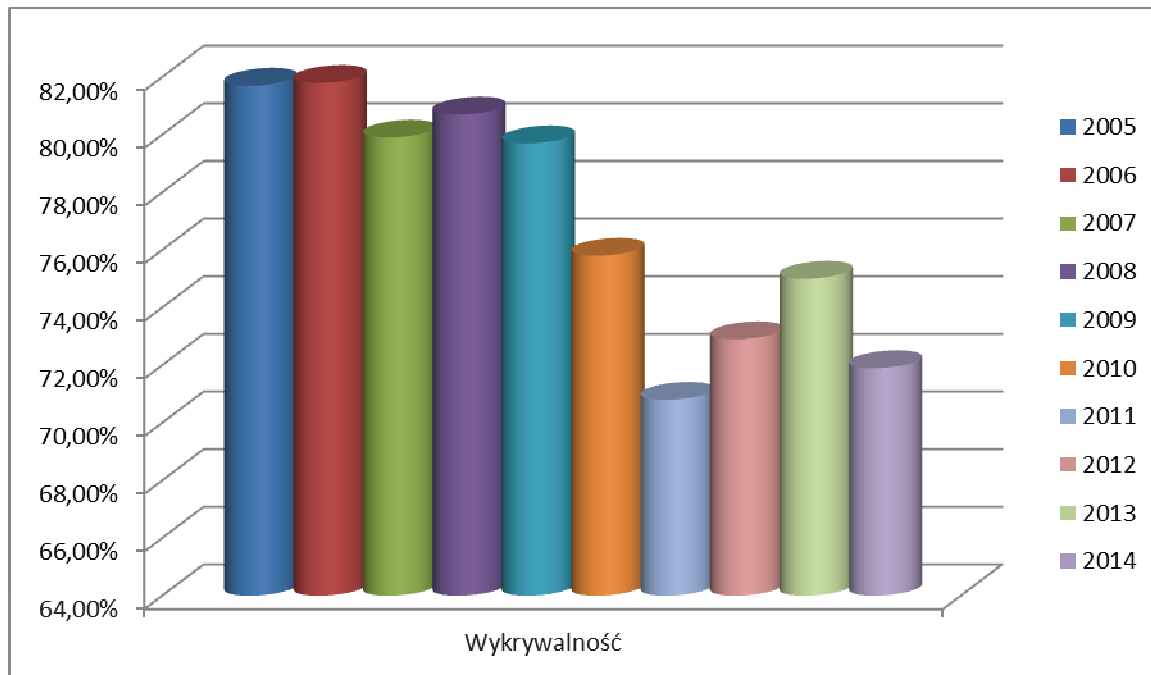
Dzięki pracy Powiatowej Komendy Policji w Sokółce w roku 2014 wszczęto ogółem 1197 dochodzeń i śledztw, w tym 760 dotyczących przestępczości kryminalnej. W sprawach tych zanotowano 1066 przestępstw, w tym 668 kryminalnych. Jest to nieznacznie wyższa ilość wszczętych spraw i przestępstw niż w 2013 roku ale i jedna z najniższych zanotowanych w ostatnich 10 latach. Wykrywalność ogólna wszystkich przestępstw wyniosła 71,9%.

W roku 2014 zanotowano ogółem 51 wypadków, w tym 6 ze skutkiem śmiertelnym, w których zginęło łącznie 6 osób, natomiast 72 osoby zostały ranne. Ilość wypadków, zabitych oraz kolizji była jedną z najniższych od 2006 roku. Nastąpił niewielki wzrost liczby kolizji spowodowanych pod wpływem alkoholu – 39 (w roku 2013 było ich 35), natomiast o połowę spadła liczba wypadków spowodowanych pod wpływem alkoholu – 5 (10). Średnio każdego dnia funkcjonariusze tutaj KPP obsługiwali 1,82 zdarzeń drogowych. Najwięcej ofiar śmiertelnych - 2 zanotowano w maju. Najczęstszą przyczyną zaistniałych wypadków było: przekraczanie

dopuszczalnej prędkości przez kierujących - 14, nieprawidłowe manewry wymijania, omijania i wyprzedzania – 12 oraz nieustąpienie pierwszeństwa przejazdu – 9.

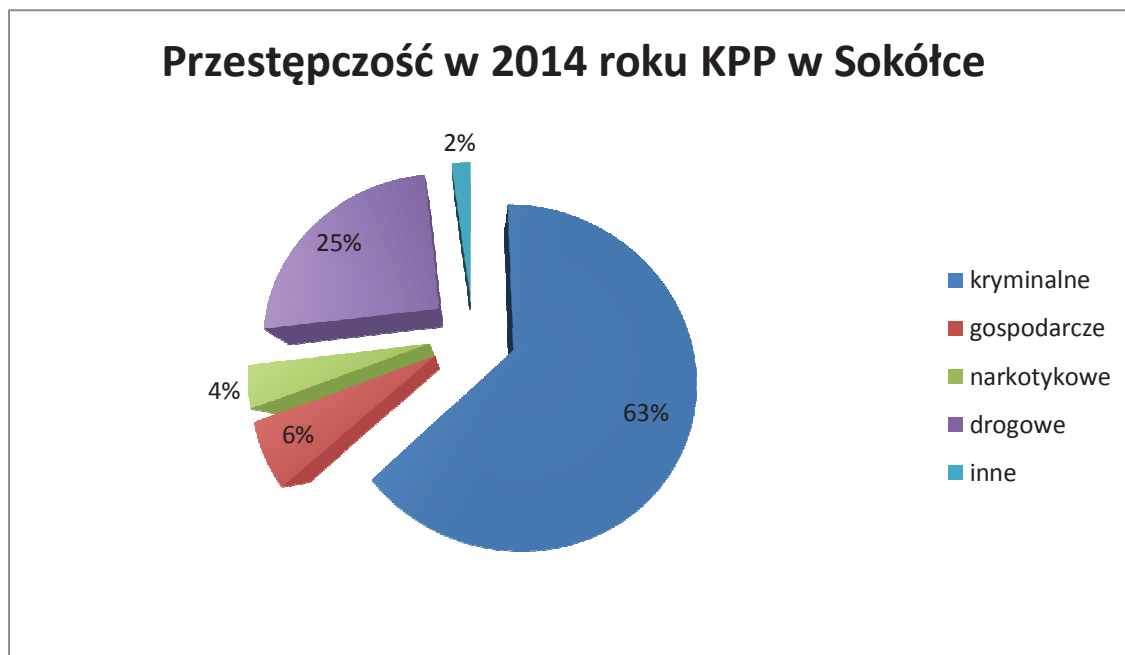
Wykres nr 2 . Wykrywalność przestępczości w latach 2005 – 2014

Źródło: KPP w Sokółce

Poszczególne kategorie przestępczości w roku 2014 na terenie podległym Komendzie Powiatowej Policji w Sokółce przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 3. Przestępczość na terenie KPP Sokółka w 2014 r.

Źródło: KPP w Sokółce

Tabela nr 3. Ilość zaistniałych wypadków, osób zabitych i rannych, oraz kolizji na terenie powiatu sokólskiego w latach 2006-2014

ROK	WYPADKI	ZABICI	RANNI	KOLIZJE
2006	86	10	117	775
2007	85	21	106	797
2008	80	10	129	614
2009	75	20	97	634
2010	67	8	97	689
2011	61	13	81	746
2012	62	15	77	659
2013	50	15	57	635
2014	51	6	72	613

Źródło: KPP w Sokółce

Wpływ na zaistnienie zdarzeń drogowych miało duże nasilenie ruchu zarówno lokalnego jak i tranzytowego. Przez drogowe przejście graniczne w Kuźnicy w roku 2014 przejechało ogółem w obie strony 1 068 375 pojazdów (średnio dziennie – 2 927 pojazdów), w tym 763 773 samochody osobowe, 275 394 samochody ciężarowe i 29 208 autobusów. Na ilość zdarzeń drogowych wpływ ma w dalszym ciągu zły stan dróg, brak obwodnic oraz brawura i lekkomyślność uczestników ruchu drogowego.

Na terenie powiatu sokólskiego jednostką organizacyjną Państwowej Straży Pożarnej jest Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Sokółce, która posiada siły i środki umożliwiające samodzielne organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczej w czasie walki z pożarami oraz likwidacji miejscowych zagrożeń.

Jednostka Ratowniczo – Gaśnicza w Sokółce, mająca swoją siedzibę przy ul. Plac Kościuszki 4, jest zakwalifikowana do I kategorii JRG i zawiera w swoich strukturach:

- Posterunek JRG Sokółka w Dąbrowie Białostockiej,
- Stanowisko Kierowania Komendanta Powiatowego PSP w Sokółce,

Na wyposażeniu jednostek PSP powiatu sokólskiego znajduje się 15 specjalistycznych pojazdów pożarniczych. Średni wiek pojazdów JRG wynosi 12 lat.

Na terenie powiatu sokólskiego funkcjonują 73 jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych:

- 34 typu S (wyposażonych w samochód gaśniczy),
- 39 typu M (wyposażonych w motopompę pożarniczą).

W szeregach jednostek OSP działa około 1750 członków czynnych. W jednostkach typu S na terenie powiatu użytkowanych jest 46 pojazdów pożarniczych. Wiek samochodów gaśniczych w jednostkach OSP na terenie powiatu wynosi 27 lat.

Na terenie powiatu sokólskiego w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego funkcjonuje 15 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych.

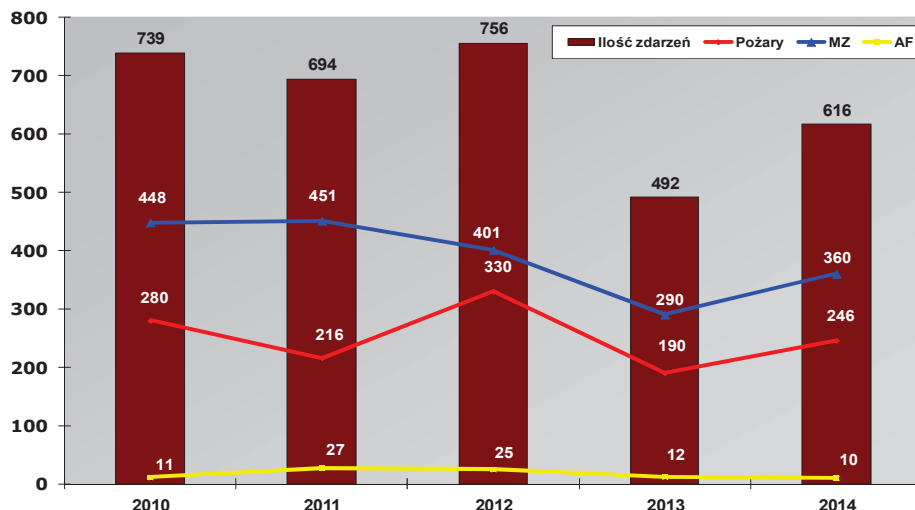
Zagrożenia występujące na terenie powiatu sokólskiego : to zagrożenia pożarowe, chemiczno – ekologiczne, komunikacyjne, katastrofy budowlane oraz inne w tym powódzie.

W latach 2010 – 2014 na terenie powiatu sokólskiego zanotowano łącznie 3297 zdarzeń. Ilość miejscowych zagrożeń przewyższa ilość pożarów i stanowi 59% wszystkich zanotowanych zdarzeń. Liczba miejscowych zagrożeń w latach 2010 – 2014 wykazuje niewielką tendencję spadkową, natomiast ilość pożarów jest zmienna i zależna głównie od panujących warunków atmosferycznych.

Corocznie na terenie powiatu odnotowuje się bardzo dużą ilość miejscowych zagrożeń związanych z wypadkami w komunikacji drogowej oraz występowaniem anomalii pogodowych (silne wiatry, gwałtowne opady atmosferyczne) – w latach 2010 – 2015 stanowiły 59% wszystkich miejscowych zagrożeń.

Wykres nr 4. Statystyka działań ratowniczo – gaśniczych w latach 2010 - 2014

Źródło: KPPSP w Sokółce

Tabela nr 4. Szczegółowe zestawienie ilości powstałych miejscowych zagrożeń w komunikacji drogowej oraz związanych z silnymi wiatrami i opadami deszczu w latach 2010 – 2014 na terenie poszczególnych gmin powiatu sokólskiego

Gmina	Ilość miejscowych zagrożeń																	
	Wypadki drogowe						Silne wiatry						Opady deszczu i przybory wód					
	2010	2011	2012	2013	2014	RAZEM	2010	2011	2012	2013	2014	RAZEM	2010	2011	2012	2013	2014	RAZEM
Dąbrowa Bł.	23	10	17	14	11	75	16	14	10	3	4	47	7	3	6	5	3	24
Janów	6	8	8	10	4	36	1	4	13	4	2	24	1	1	-	2	-	4
Korycin	11	16	17	14	11	69	6	6	5	5	-	22	1	1	-	1	-	3
Krynki	1	1	3	2	-	7	5	2	8	2	6	23	-	-	-	2	-	2
Kuźnica	3	10	4	9	3	29	3	5	11	3	2	24	-	1	-	2	-	3
Nowy Dwór	2	1	2	1	3	9	4	2	1	-	2	9	2	-	-	1	-	3
Sidra	7	9	2	5	6	29	8	5	4	4	4	25	4	1	-	4	5	14
Sokółka	33	29	47	32	35	176	17	21	29	8	16	91	5	5	11	10	79	110
Suchowola	41	22	31	35	33	162	17	6	19	7	5	54	8	-	2	3	-	13
Szudziałowo	6	2	8	4	5	25	1	10	14	3	5	33	-	3	-	2	3	8
Razem	133	108	139	126	111	617	78	75	114	39	46	352	28	15	19	32	90	184

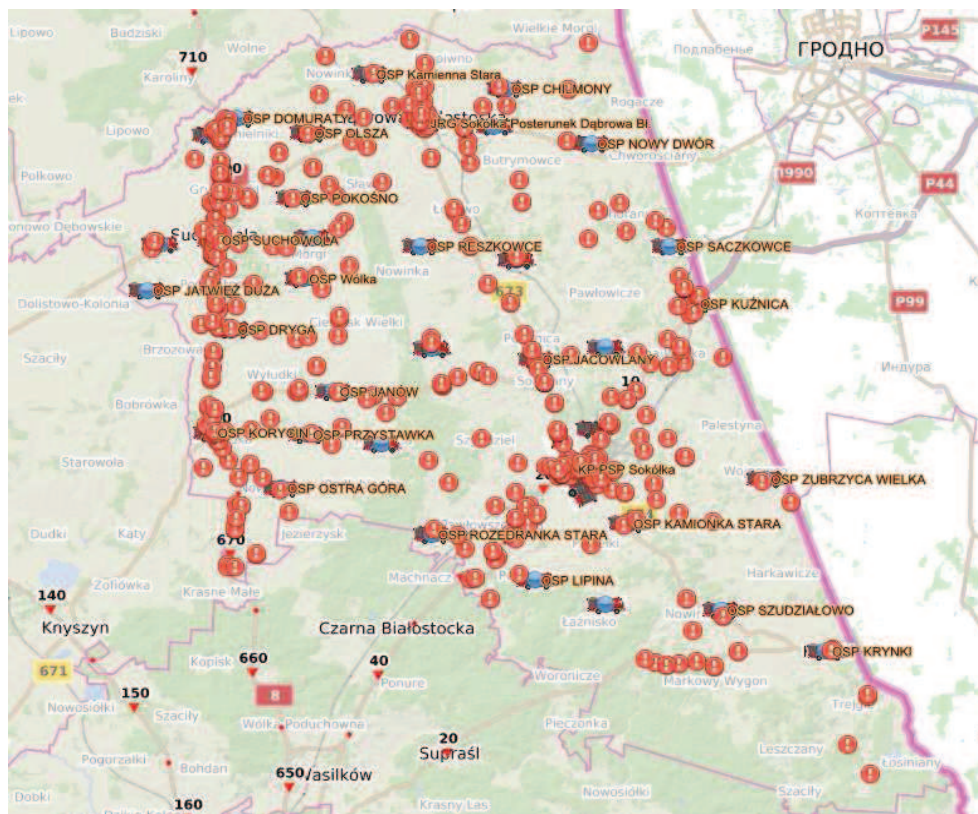
Źródło: KPPSP w Sokółce

Najczęstszą przyczyną powstania miejscowych zagrożeń w latach 2010 - 2014 było niezachowanie zasad bezpieczeństwa ruchu środków transportu oraz występujące anomalie pogodowe. Najwięcej wypadków w komunikacji drogowej powstało na terenie gminy Sokółka i Suchowola – jest to związane z przebiegiem przez teren gminy dróg krajowych po których odbywa się ruch tranzytowy. Najmniejsza ilość wypadków powstała na terenie gminy Krynki i Nowy Dwór.

Najwięcej zdarzeń w wyniku silnych wiatrów powstało na terenie gminy Sokółka, najmniej - na terenie gminy Nowy Dwór.

Najwięcej zdarzeń w wyniku opadów deszczu i przyborów wód powstało na terenie gminy Sokółka, najmniej - na terenie gminy Krynki, Korycin, Kuźnica, Nowy Dwór i Janów.

Rysunek nr 3. Lokalizację wypadków drogowych na terenie powiatu sokólskiego w latach 2010 – 2014 wg programu SWD-ST przedstawia poniższa mapa

Źródło: KPPSP w Sokółce

2.2 Drogi publiczne i transport

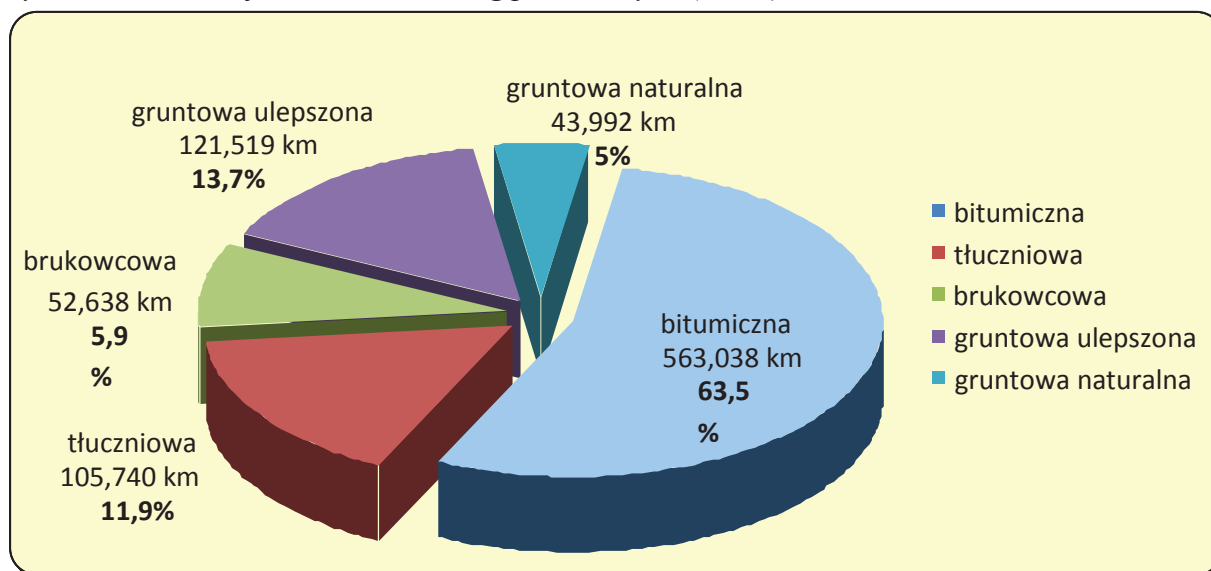
Drogi powiatowe stanowią uzupełniającą sieć połączeń drogowych w powiecie sokólskim w stosunku do dróg krajowych i wojewódzkich o znaczeniu międzyregionalnym. Drogi te funkcjonujące jako drogi regionalne i lokalne, z reguły łączą siedziby gmin mające istotne znaczenie dla województwa i powiatu. W innych przypadkach są dogodnymi połączeniami między drogami krajowymi i wojewódzkimi stanowiąc układ komunikacyjny do wykorzystania w ramach współpracy przygranicznej. Prowadzą też do atrakcyjnych miejsc o szczególnym charakterze, zarówno z punktu widzenia tradycji i kultury naszego regionu, jak i walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

Na obszarze administracyjnym Powiatu Sokólskiego znajdują się 123 odcinki dróg powiatowych. W imieniu Zarządu Powiatu siecią dróg powiatowych zarządza Powiatowy Zarząd Dróg w Sokółce jako powołana do tego celu wyspecjalizowana jednostka. Łączna długość sieci dróg powiatowych wynosi 886,927 km (852,141 km – drogi zamiejskie + 34,786 km – drogi miejskie).

Na sieci dróg powiatowych usytuowanych jest 56 szt. mostów o łącznej długości 568,55 mb i powierzchni 4 834,34 m², oraz 996 szt. przepustów drogowych o łącznej długości 9 173,7 mb. Sieć dróg powiatowych jest powiązana z drogami krajowymi, wojewódzkimi i gminnymi.

Wykres nr 5. Rodzaje nawierzchni dróg powiatowych (km/%)

Źródło: Powiatowy Zarząd Dróg w Sokółce

Oprócz dróg powiatowych przez teren powiatu sokólskiego przebiegają również drogi krajowe, wojewódzkie i gminne których długość i rozłożenie w poszczególnych gminach powiatu ujęto w poniższym zestawieniu tabelarycznym i obrazowo na schematycznej niżej zamieszczonej mapie.

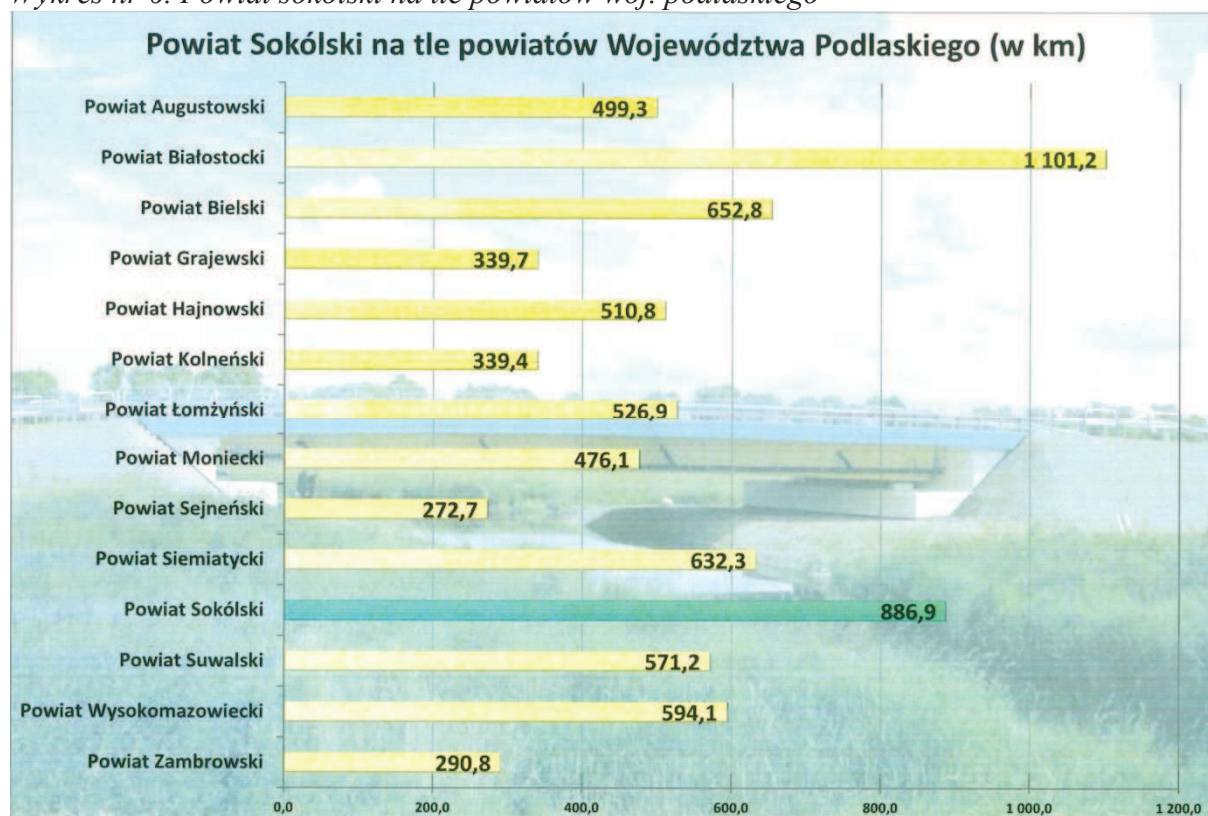
Tabela nr 5. Długość dróg

Lp.	Gmina	Długości dróg [km]			
		krajowe	wojewódzkie	powiatowe	gminne
1	Sokółka	20,000	20,826	140,339	96,934
2	Dąbrowa Białostocka	-	34,310	119,276	47,900
3	Suchowola	18,720	15,200	97,197	91,906
4	Krynki	-	6,120	90,340	49,560
5	Szudziałowo	-	29,643	106,700	30,000
6	Janów	-	16,000	84,693	91,000
7	Korycin	20,060	9,354	59,118	64,110
8	Kuźnica	9,800	-	70,138	61,300
9	Nowy Dwór	-	11,920	53,479	42,280
10	Sidra	-	13,660	65,647	58,000
	Razem:	68,580 [3,93%]	157,033 [9,00%]	886,927 [50,81%]	632,990 [36,26%]
	Ogółem:	1 745,530 [100,00%]			

Źródło: Powiatowy Zarząd Dróg w Sokółce

Powiat Sokólski posiada piątą co do wielkości (długości) sieć dróg powiatowych w skali kraju wśród 314 powiatów ziemskich.

Wykres nr 6. Powiat sokólski na tle powiatów woj. podlaskiego

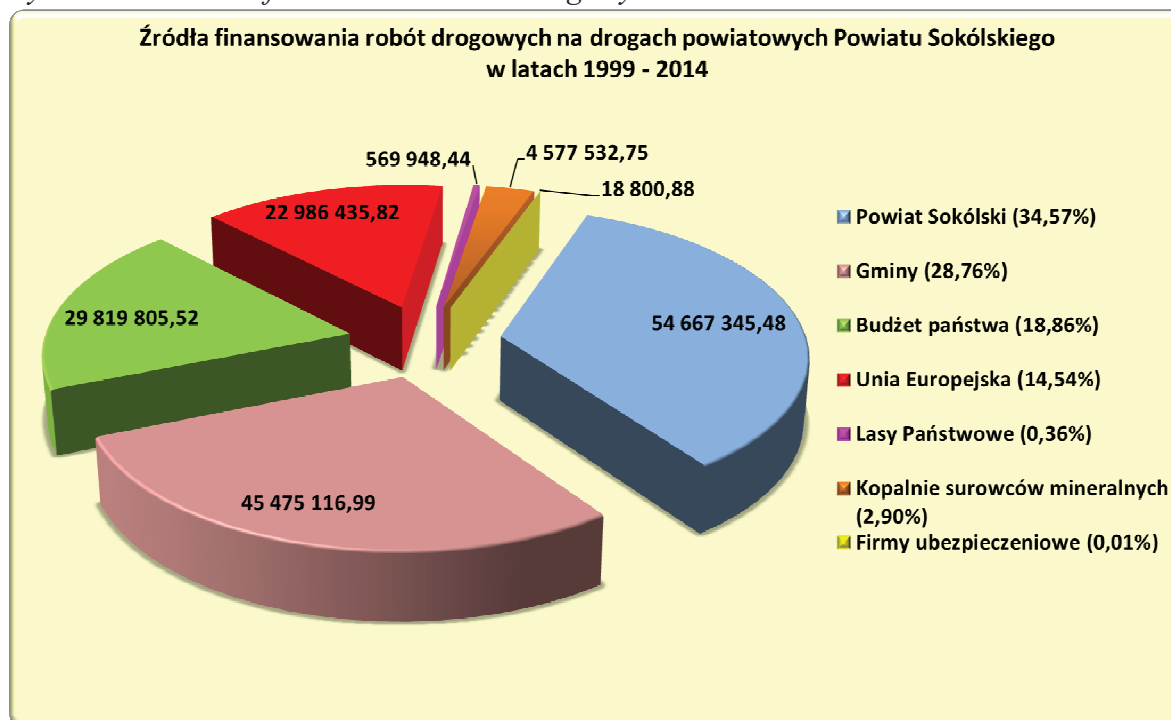
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na ok. 40% sieci dróg powiatowych występuje niezadawalający stan techniczny nawierzchni spowodowany utratą nośności konstrukcji nawierzchni budowanej kilkadziesiąt lat temu, starzeniem się bitumu zawartego w warstwach jezdnych, wzrostem ruchu drogowego, a także dużym nawodnieniem w okresie wzmożonych wiosennych i jesiennych opadów, zawężeniem poboczy oraz niedrożnymi rowami i przepustami. Tego typu odcinki dróg powiatowych wymagają kompleksowej przebudowy wraz z całą infrastrukturą drogową.

Mimo systematycznej poprawy infrastruktury sieci dróg powiatowych na przestrzeni ostatnich 16 lat funkcjonowania Powiatu Sokólskiego, drogi powiatowe wciąż stanowią jedną z podstawowych barier ograniczających rozwój gospodarczy, aktywizację zawodową społeczeństwa i jego jakość życia w tym zamożność. Przebudowano na przestrzeni lat 1999 – 2014 dwieście siedemdziesiąt trzy kilometry dróg powiatowych, wykonano ponad osiemdziesiąt trzy kilometry nakładek bitumicznych, przebudowano sześć mostów oraz zrealizowano szereg innych robót remontowych i naprawczych wydatkując na te cele łącznie prawie 166 mln zł, przy pozyskaniu 58 mln zł dotacji zewnętrznych oraz przy współfinansowaniu partnerów gminnych w kwocie 45,5 mln zł.

Pomimo przytoczonych działań modernizacyjnych potrzeby w tym zakresie są nadal bardzo duże. Na terenie powiatu sokólskiego czynnie funkcjonuje 70 firm transportowych, które wykonują zarobkowy transport drogowy rzeczy i osób oraz 48 podmiotów gospodarczych które wykonują transport drogowy pomocniczo w stosunku do wykonywanej działalności gospodarczej - na potrzeby własne. Podział firm transportowych wykonujących przewozy zarobkowo i pomocniczo w stosunku do prowadzonej działalności gospodarczej oraz liczbie pojazdów którymi transport jest wykonywany przedstawia tabela nr 6.

Wykres nr 7. Źródła finansowania robót drogowych

Źródło: Powiatowy Zarząd Dróg w Sokółce.

Tabela nr 6. Podział firm transportowych

Przewóz osób		Przewóz rzeczy		Na potrzeby własne	
liczba firm	liczba pojazdów	liczba firm	liczba pojazdów	liczba firm	liczba pojazdów
6	29	64	198	48	97

Źródło: Wydział Komunikacji i Dróg Starostwa Powiatowego w Sokółce.

Powiat sokólski posiada dobre warunki do obsługi ludności komunikacją zbiorową. Usługi te wykonują przewoźnicy na podstawie zezwoleń wydanych przez Starostę Sokólskiego, na wykonywanie regularnych przewozów osób w krajowym transporcie drogowym.

Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Białymstoku S.A. jest głównym operatorem który wykonuje przewozy obsługując 17 linii. Transport publiczny na terenie powiatu wspierany jest przez prywatnych przewoźników. Voyager Trans Andrzej Kiejko z Białegostoku, obsługuje 2 linie oraz spółkę MPJ Transport Paweł Ragiel, Józef Bałakier S.C. w Białymstoku obsługuje linię nr 9 Szudziałowo – Sokółka SPZOZ.

Na obszarze powiatu sokólskiego zlokalizowane są dwie 2 linie kolejowe dla przewozu pasażerskiego o długości 48km i 1 linia kolejowa dla przewozu towarów o długości 20km.

Linia kolejowa Sokółka – Kuźnica o długości 15km, wchodząca w skład linii nr 6 Zielonka - Kuźnica przebiega przez miasto Sokółka oraz gminę Kuźnica w powiecie sokólskim.

Linia kolejowa Sokółka – Dąbrowa Białostocka o długości 33km, wchodząca w skład linii nr 40 Sokółka – Suwałki przebiega przez miasto Sokółka oraz Dąbrowę Białostocką w powiecie.

Rysunek nr 4. Kolej w powiecie sokólskim

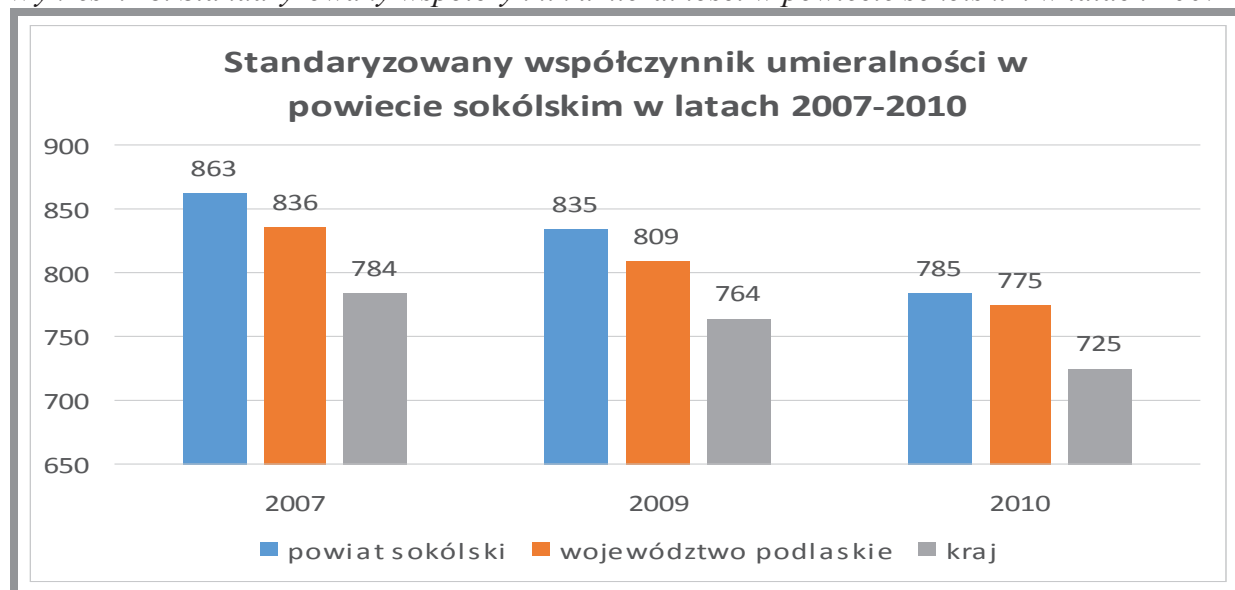

3. OCHRONA ZDROWIA I WSPARCIE SPOŁECZNE

3.1 Potrzeby zdrowotne mieszkańców

Województwo podlaskie pod względem sytuacji zdrowotnej mieszkańców wypada stosunkowo dobrze na tle kraju. Wskazują na to: najniższa w kraju umieralność z powodu chorób układu krążenia w grupie wieku 18-64 lata, stosunkowo niska umieralność z powodu chorób nowotworowych oraz najdłuższe trwanie życia kobiet. Wskaźniki dotyczące stanu zdrowia mieszkańców powiatu sokólskiego świadczą o gorszej sytuacji zdrowotnej w porównaniu z województwem podlaskim. Standaryzowany współczynnik umieralności ogółem w powiecie sokólskim w latach 2007-2010 jest znacznie wyższy od współczynnika umieralności w województwie i w kraju.

Wykres nr 8. Standaryzowany współczynnik umieralności w powiecie sokólskim w latach 2007-2010

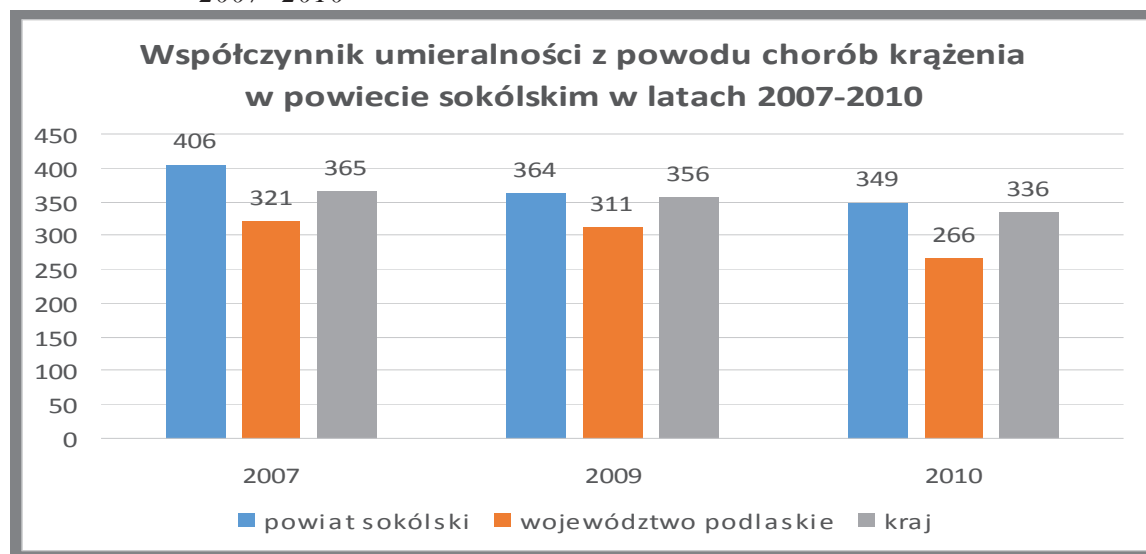

Źródło: opracowanie własne Wydziału Zdrowia, Opieki Społecznej i Spraw Obywatelskich Starostwa Powiatowego w Sokółce.

Gorsza sytuacja w zakresie umieralności dotyczy głównie mężczyzn powiatu, u kobiet wartości współczynnika są poniżej średniej wojewódzkiej. Mężczyźni powiatu sokólskiego żyją znacznie krócej niż średnio w województwie. W 2001 r. przeciętne dalsze trwanie życia mężczyzn wynosiło 67,80 lat przy średniej wojewódzkiej 70,23 lat. Kobiety w powiecie sokólskim żyły 79,40 lat przy średniej wojewódzkiej 79,26 lat. W latach 2008 – 2010 przeciętne dalsze trwanie życie mężczyzn w powiecie uległo wydłużeniu do 69,8 – 70,7 lat (w województwie – 72,5), jednak nadal jest to wartość prawie najniższa w województwie. Natomiast wiek kobiet wydłużył się do 81,9 lat i jest to wartość równa średniej wojewódzkiej.

Współczynnik umieralności z powodu chorób układu krążenia w powiecie sokólskim w latach 2007-2010 jest znacznie wyższy od wartości średniej w województwie i nieco wyższy od średniej krajowej.

Wykres nr 9. Współczynnik umieralności z powodu chorób krążenia w powiecie sokólskim w latach 2007 -2010

Źródło: opracowanie własne Wydziału Zdrowia, Opieki Społecznej i Spraw Obywatelskich Starostwa Powiatowego w Sokółce.

Natomiast współczynniki dotyczące chorób nowotworowych wskazują, że sytuacja powiatu w tym zakresie jest znacznie korzystniejsza niż w kraju i porównywalna z województwem. Standaryzowany współczynnik umieralności z powodu chorób nowotworowych (zgony na 100 tys. ludności) w 2010 roku wynosił ; powiat -185, województwo podlaskie – 183, kraj – 203. Zgony z powodu chorób nowotworowych rzadziej dotyczą kobiet z powiatu sokólskiego, współczynnik dla powiatu wynosił 125, dla województwa podlaskiego 131, dla kraju 152.

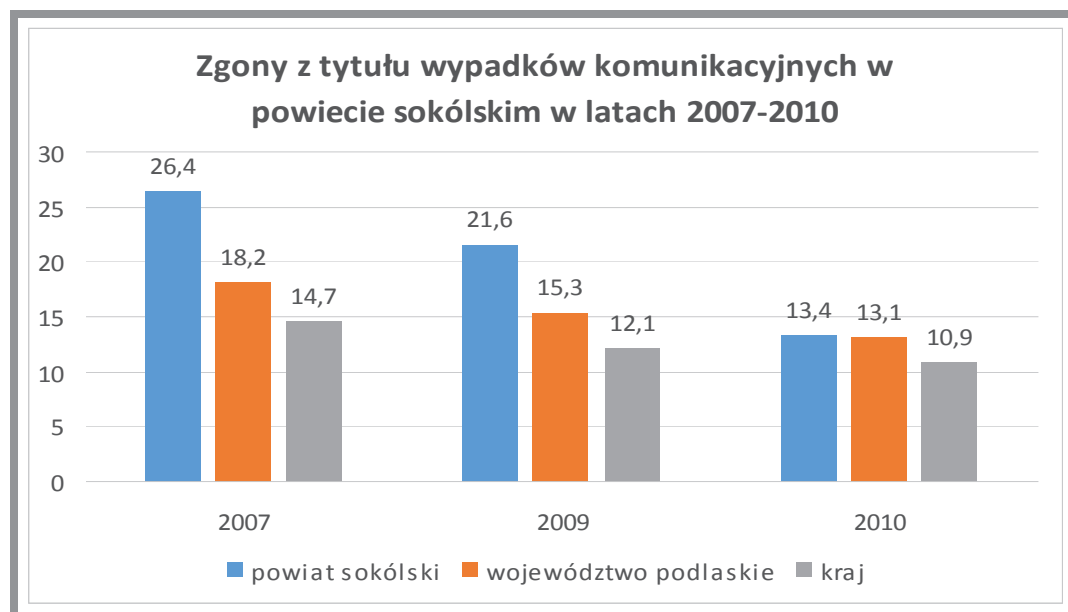
Standaryzowane współczynniki umieralności z powodu zewnętrznych przyczyn zgonów w powiecie sokólskim w latach 2007-2010 są znacznie wyższe od wartości w województwie i w kraju.

Zgony z tytułu wypadków komunikacyjnych w powiecie sokólskim są częstsze niż w województwie podlaskim i w kraju. Powiat sokólski jest terenem endemicznym dla boreliozy i wirusowego zapalenia mózgu, przenoszonych przez kleszcze. Położenie na terenie powiatu Puszczy Knyszyńskiej sprzyja zachorowaniom związanym z istnieniem ognisk przyrodniczych, w których patogeny krążą w biocenozie naturalnych gospodarzy zwierząt i kleszczy.

Stosunkowo korzystna sytuacja w województwie podlaskim dotyczy niepełnosprawności, gdyż w 2012 roku wydano tu najmniej orzeczeń w całym kraju. Z danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce wynika, że w latach 2012-2014 wydawano od 679 do 872 orzeczeń z określeniem stopnia niepełnosprawności u osób dorosłych i od 81 do 91 u dzieci. Wśród orzeczeń osób dorosłych orzeczenia pierwszorazowe stanowiły powyżej 60%. Głównymi przyczynami orzekania o niepełnosprawności u osób dorosłych były: upośledzenia

narządu ruchu, choroby układów oddechowego i krążenia oraz choroby neurologiczne. Ponad połowa orzeczeń dotyczyła osób po 60 roku życia. Wśród dzieci głównymi przyczynami orzeczeń były: choroby neurologiczne, całościowe zaburzenia rozwojowe oraz inne schorzenia (11-I).

Wykres nr 10. Zgony w tytułu wypadków komunikacyjnych w powiecie sokólskim w latach 2007-2010

Źródło: opracowanie własne Wydziału Zdrowia, Opieki Społecznej i Spraw Obywatelskich Starostwa Powiatowego w Sokółce.

Badania prowadzone w powiecie sokólskim potwierdzają gorszy stan zdrowia osób starszych mieszkających na wsi w porównaniu z ludnością miejską. Ponadto słabsze warunki materialne, brak transportu publicznego i często brak rodziny utrudniają dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej mieszkańcom odległych miejscowości powiatu. Kolejnym, istotnym czynnikiem pogarszającym sytuację zdrowotną i społeczną osób starszych jest spadek tzw. potencjału opiekuńczego rodzin. Współczynnik potencjału pielęgnacyjnego to stosunek liczby kobiet w wieku 45-69 lat do osób w wieku 70 lat i więcej.

Infrastruktura w zakresie ochrony zdrowia w powiecie sokólskim, Powiat Sokólski jest organem tworzącym dla następujących podmiotów leczniczych:

1. SP ZOZ w Sokółce, w którego strukturze znajduje się:
 - szpital z 200 łózkami, w tym zakład opiekuńczo-leczniczy z 24 łózkami,
 - przychodnie specjalistyczna z 10 poradniami specjalistycznymi, głównie w dziedzinach, w których są oddziały szpitalne.
2. SP ZOZ w Dąbrowie Białostockiej, w którego strukturze organizacyjnej mieści się:
 - oddział wewnętrzny z 32 łózkami,
 - zakład opiekuńczo-leczniczy z 30 łózkami,
 - podstawowa opieka zdrowotna świadczona dla 10 000 mieszkańców gmin Dąbrowa Białostocka, Suchowola, Nowy Dwór,
 - przychodnia specjalistyczna z 5 poradniami,
 - zakład rehabilitacji.
3. SP ZPO w Krynkach, w którego strukturze organizacyjnej funkcjonuje:
 - zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy psychiatryczny z 20 łózkami,
 - zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy o profilu ogólnym z 15 łózkami.

Wykaz oddziałów szpitalnych w SP ZOZ w Sokółce oraz liczba osób leczonych w latach 2012-2014 są przedstawione w tabeli poniżej:

Tabela nr 7. Liczba łóżek oraz osób leczonych za poszczególnych oddziałach szpitalnych

Oddział	Liczba łóżek	Liczba leczonych		
		2012	2013	2014
pediatryczny	18	782	758	833
chirurgii ogólnej	28	1 258	1 074	1 137
chirurgii urazowo-ortopedycznej	23	1 251	1 298	1 241
ginekologiczno-położniczy	19	1 205	1 146	1 043
noworodkowy	15	401	381	322
internistyczno-kardiologiczny	48	1 789	1 816	1 823
anestezjologii i intensywnej terapii	5	78	96	92
szpitalny oddział ratunkowy	6	969	1 436	1 699
rehabilitacji	23	380	375	407
medycyny paliatywnej	6	90	101	98
zakład opiekuńczo-leczniczy	24	130	110	119
RAZEM	215	8 333	8591	8814

Źródło: sprawozdania SP ZOZ w Sokółce za 2012/2014 r.

Świadczenia w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej są udzielane głównie przez niepubliczne podmioty lecznicze i praktyki lekarzy rodzinnych (18 podmiotów), niepubliczne pielęgniarskie zakłady opieki zdrowotnej (5 podmiotów) oraz Stacje Opieki Caritas Archidiecezji Białostockiej (5 stacji). Zakłady podstawowej opieki zdrowotnej znajdują się w każdej gminie powiatu, w miastach funkcjonuje po kilka takich placówek. Rozmieszczenie zakładów podstawowej opieki zdrowotnej gwarantuje dobry dostęp do lekarza rodzinnego.

Analiza stanu potrzeb w zakresie profilaktyki wśród mieszkańców powiatu sokólskiego wskazuje na istnienie wielu nieświadomych potrzeb zdrowotnych w tym zakresie. Dotyczy to głównie populacji mężczyzn, którzy nie poddają się badaniom profilaktycznym, nie kontynuują leczenia i żyją znacznie krócej niż pozostali mieszkańcy województwa podlaskiego. Zgłaszalność na badania profilaktyczne w zakresie profilaktyki chorób krążenia, realizowane w podstawowej opiece zdrowotnej, jest bardzo niska.

Świadomość potrzeb w zakresie profilaktyki wśród kobiet naszego powiatu jest nieco większa, ale nie zadowalająca. Zgłaszalność na badania profilaktyczne w zakresie raka piersi i raka szyjki macicy jest jedną z wyższych w województwie podlaskim.

Potrzeby w zakresie rehabilitacji medycznej są znacznie większe niż możliwości ich zaspokojenia w istniejących na terenie powiatu podmiotach rehabilitacji medycznej. Do wszystkich rodzajów rehabilitacji istnieją kolejki osób oczekujących. Ponadto ważną potrzebą jest rozszerzenie świadczeń rehabilitacji leczniczej o zabiegi wykonywane w domu, zwłaszcza wśród osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych.

Świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze w ramach opieki długoterminowej są udzielane w warunkach stacjonarnych (zakłady opiekuńcze) i w miejscu zamieszkania (pielęgniarska opieka długoterminowa). Jednak istniejące zakłady opieki długoterminowej nie zabezpieczają wszystkich potrzeb w tym zakresie. Kolejki osób oczekujących na przyjęcie do zakładu opiekuńczego świadczą

o rosnącym zapotrzebowaniu na świadczenia opieki długoterminowej, zwłaszcza wśród starzejących się i często samotnych mieszkańców wsi.

3.2 Pomoc społeczna

W związku z realizacją zadań w zakresie pomocy społecznej, niezbędne jest profesjonalne i systemowe rozwiązywanie problemów opieki nad dzieckiem i rodziną.

Istotnym zadaniem na rzecz rodziny są działania o charakterze profilaktycznym, mediacyjnym i umacniającym więzi rodzinne, poradnictwo rodzinne, terapia rodzinna. Konieczne jest kontynuowanie świadczenia usług przede wszystkim przez psychologa i prawnika, mających wspierać rodzinę i zapobiegać jej degradacji.

Na terenie Powiatu Sokólskiego w roku 2014 funkcjonowało 57 rodzin zastępczych, wychowywało się w nich 77 dzieci, z czego 11 powyżej 18 roku życia.

Powiat Sokólski nie dysponuje na swoim terenie placówką opiekuńczo-wychowawczą, ani zawodowymi rodzinami zastępczymi. Od sierpnia 2015 roku w powiecie funkcjonuje Rodzinny Dom Dziecka. W części przypadków, istnieje możliwość zapewnienia zastępczej opieki rodzinnej, ze strony osób spokrewnionych lub niespokrewnionych, w inny sposób związanych z dzieckiem.

Rodzice porzuconych dzieci borykają się z wieloma problemami, najczęściej jest to nadużywanie alkoholu co prowadzi do utraty pracy zarobkowej i braku zainteresowania losem dzieci. Pogarszające się warunki życiowe w konsekwencji prowadzą do używania przemocy i problemów z prawem.

Powiat nie prowadzi Ośrodka Interwencji Kryzysowej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce podpisało porozumienie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Suwałkach w sprawie obsługi mieszkańców Powiatu Sokólskiego, w zakresie udzielania specjalistycznych usług osobom, które znalazły się w sytuacji kryzysowej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Podsumowując realizację programu korekcyjno-edukacyjnego, stwierdzono, że istnieje potrzeba nasilenia współpracy między PCPR, a policją i sądem.

Powiat prowadzi działania zmierzające do poprawy funkcjonowania osób niepełnosprawnych min. poprzez prowadzenie programów zleconych przez PFRON. Z analizy wysokości otrzymywanych środków PFRON w okresie od 2012 r. do 2015 r. na realizację zadań z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej, wynika, że Powiat Sokólski otrzymywał coraz mniej środków na ten cel. Ponadto liczba osób ubiegających się o powyższe dofinansowania wciąż wzrasta. Środki PFRON przeznaczone są na: działania warsztatów terapii zajęciowej, turnusy rehabilitacyjne dla osób niepełnosprawnych oraz ich opiekunów, zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidację barier (architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się) dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych. Powiatowy Urząd Pracy realizuje rehabilitację zawodową w zakresie dofinansowania na rozpoczęcie działalności gospodarczej, tworzenie i wyposażenie nowych miejsc pracy, szkolenia dla osób niepełnosprawnych.

Pomocy w integracji ze środowiskiem wymagają osoby mające trudności w przystosowaniu się do życia. Temu celowi powinny służyć wspieranie i inicjowanie powstawania ośrodków wsparcia, mieszkań chronionych przeznaczonych dla osób i rodzin będących ofiarami przemocy lub znajdujących się w sytuacji kryzysowej.

Zadania powiatu w zakresie pomocy społecznej są realizowane w oparciu o programy i Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sokólskim na lata 2014-2020.

4. EDUKACJA PUBLICZNA I ROZWÓJ GOSPODARCZY

4.1 Edukacja publiczna

Powiat Sokólski jest organem prowadzącym dla pięciu zespołów szkół ponadgimnazjalnych: Zespołu Szkół w Sokółce, Zespołu Szkół Rolniczych im. mjra Henryka Dobrzańskiego- Hubala w Sokółce, Zespołu Szkół Zawodowych im. Elizy Orzeszkowej w Sokółce, Zespołu Szkół w Suchowoli, Zespołu Szkół im. gen. Nikodema Sulika w Dąbrowie Białostockiej, oraz Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Sokółce i dwóch poradni psychologiczno- pedagogicznych w Sokółce i w Dąbrowie Białostockiej.

Tabela nr 8. Metryczka powiatu

Metryczka powiatu	Dane z roku 2013	Dane z roku 2014	Dane z roku 2015
Budżet powiatu (wykonanie 2013 i 2014, plan 2015)	57 958 141,23	72 893 328,69	61 929 610,00
Otrzymana subwencja oświatowa	24 340 369,00	23 904 409,00	22 267 372,00
Wydatki na oświatę i wychowanie w dziale 801 (wykonanie 2013 2014, plan 2015)	16 432 187,92	16 121 916,39	14 893 924,00
Wydatki na oświatę i wychowanie w dziale 854 (wykonanie 2013 i 2014 , plan 2015)	8 355 870,93	8 293 927,83	7 356 842,00
Liczba uczniów szkół: publicznych/niepublicznych- młodzież	2277	2099	1773
Liczba uczniów szkół publicznych - dorośli	98	60	60
Liczba uczniów szkół niepublicznych - dorośli	74	47	40

Źródło: System Informacji Oświatowej

Zawarte w tabeli informacje wskazują na zmniejszanie się, w średnim okresie, liczby uczniów w powiecie sokólskim. Ma to związek z obserwowanymi trendami demograficznymi, na podstawie których wnioskować można o utrzymaniu się tej tendencji w długim okresie. Potwierdza to ilości uczniów przyjmowanych do pierwszych klas szkół ponadgimnazjalnych. (tabela nr 49). Największy spadek przyjęć zanotowały zasadnicze szkoły zawodowe, a najmniejszy technika. Biorąc pod uwagę istotność liczby osób z wykształceniem technicznym dla polskiej gospodarki, względnie mały odsetek spadku przyjęć do techników jest czynnikiem pozytywnym, który ułatwić może podążanie gospodarki powiatowej w zgodzie z trendami wyznaczonymi w „Projekcie Programu inteligentnych specjalizacji województwa podlaskiego na lata 2015-2020” - oczywiście jeżeli absolwenci techników zdecydują się pozostać, lub powrócić po studiach, na teren sokólszczyzny.

Tabela nr 9. Absolwenci gimnazjów z terenu powiatu sokólskiego i uczniowie klas pierwszych szkół ponadgimnazjalnych publicznych dla młodzieży (bez szkół specjalnych)

Rok szkolny	Absolwenci gimnazjów	Rok szkolny	Uczniowie klas pierwszych		
			LO	T	ZSZ
2010/2011	983	2011/2012	356	218	60
2011/2012	867	2012/2013	321	257	42
2012/2013	841	2013/2014	269	231	62
2013/2014	688	2014/2015	196	193	25

Źródło: System Informacji Oświatowej

Szacunkowa liczba absolwentów szkół prowadzonych przez Powiat Sokólski, którzy dostali się na studia dzienne w 2014 r. to 205 spośród 456. W 2013 r. liczba ludności powiatu w wieku

produkcyjnym zmniejszyła się o 256 osób, a w 2013 r. o 280. W modelowym obrazie gospodarki powiatu, liczba absolwentów, którzy nie dostali się na studia dzienne, powinna być płynnie absorbowana przez rynek pracy. W rzeczywistości jednak liczba miejsc pracy się zmniejsza. Dodatkowo absolwenci pozostałych szkół i studenci, którzy kończą studia, również powinni móc znaleźć pracę w miejscu swojego zamieszkania. Z prezentowanych danych wynika, że powiat sokólski stoi przed wyzwaniem rozwoju rynku pracy i dopasowaniem do niego jakości kształcenia przez pryzmat inteligentnych specjalizacji.

Działania wspomagające proces nauki znajdują się wśród priorytetów Powiatu Sokólskiego. Biorąc pod uwagę wysoki poziom zainteresowania zajęciami pozalekcyjnymi należy je rozwijać, gdyż zwiększają one szanse na poprawę zdawalności egzaminów wśród uczniów.

Dodatkowym elementem mającym wpływ na zdawalność egzaminów jest wykorzystanie przez uczniów potencjału rozwojowego i motywacji. Bardzo ważna jest również pomoc w zaspokojeniu podstawowych potrzeb. Starosta Sokólski udziela wsparcia motywacyjnego uczniom szkół ponadgimnazjalnych poprzez system stypendiów w ramach „Lokalnego Programu Wspierania Edukacji Uzdolnionej Młodzieży kształcącej się w Szkołach Ponadgimnazjalnych Powiatu Sokólskiego”. Od początku istnienia programu Starosta Sokólski przyznał ponad 700 stypendiów.

Wszystkie podjęte przez władze Powiatu Sokólskiego działania przyczyniły się m.in. do poprawy jakości kształcenia, polepszenia dostępu do wiedzy, popularyzacji i upowszechniania kultury fizycznej, sportu i rekreacji wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych z naszego powiatu.

Powiat Sokólski jest organem prowadzącym dla dwóch poradni psychologiczno-pedagogicznych: w Sokółce i w Dąbrowie Białostockiej. PPP Sokółka obejmuje swoją działalnością miasto i gminę Sokółka, miasto i gminę Krynki, gminę Kuźnica, gminę Szudziałowo, gminę Janów oraz gminę Korycin. PPP Dąbrowa Białostocka swoją działalnością obejmuje: miasto i gminę Dąbrowa Białostocka, miasto i gminę Suchowola, gminę Nowy Dwór oraz gminę Sidra.

PPP udzielają bezpłatnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży, ich rodzicom i nauczycielom. Do najważniejszych zadań poradni psychologiczno-pedagogicznych należą: wspomaganie rozwoju oraz wspieranie skuteczności uczenia się dzieci i młodzieży, promocja zdrowego stylu życia, profilaktyka uzależnień, udzielanie pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz prowadzenie terapii zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych.

Inteligentne specjalizacje są priorytetowymi obszarami, na które przyznawane będą środki pomocowe UE w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego w perspektywie 2014-2020. Biorąc pod uwagę skalę i jakość analiz zawartych w „Projekcie Programu inteligentnych specjalizacji województwa podlaskiego na lata 2015-2020+”, Powiat Sokólski powinien wykorzystać płynące z niego wnioski – nie tylko poprzez pozyskiwanie środków na szkolnictwo ponadgimnazjalne, ale ogólnie rozwijając system oświaty w kierunkach wyznaczonych przez ten dokument. Uwzględnienie inteligentnych specjalizacji, jako priorytetowych kierunków rozwoju, gwarantuje, że działania nakierowane na rozwój szkolnictwa, a więc podażowej strony rynku pracy, pozostaną spójne z działaniami na rzecz promocji inwestycji, czyli popytowej strony rynku pracy.

Poniższa tabela zawiera inteligentne specjalizacje dla województwa podlaskiego wyselekcjonowane przez pryzmat charakterystyki Powiatu Sokólskiego.

Dodatkowo, na poziomie taktycznym, do programu rozwoju powiatu włączane mogą być tzw. specjalizacje wschodzące, czyli te które nie wpisują się bezpośrednio w kryteria rdzenia, ale spełniają dwa kryteria: ich wsparcie będzie mogło odbywać się na poziomie krajowej inteligentnej specjalizacji, a dynamika wzrostu danej branży, na danym obszarze, przekracza dynamikę jej wzrostu dla całego kraju, na przestrzeni trzech ostatnich lat. Z poziomu krajowego, na wsparcie liczyć mogą inwestycje ze zbioru 19 specjalizacji, np. wysokosprawne, niskoemisyjne i zintegrowane układy wytwarzania, magazynowania, przesyłu i dystrybucji energii; nowoczesne technologie pozyskiwania, przetwórstwa i wykorzystywania surowców naturalnych oraz wytwarzanie ich substytutów czy automatyzacja i robotyka procesów technologicznych.

Tabela nr 10. Podlaskie inteligentne specjalizacje

Grupa specjalizacji	Branże gospodarki	Priorytety badawczo-rozwojowe i inwestycyjne
1. Rdzeń specjalizacji „Innowacje w obszarach, w których już dziś województwo posiada ponadprzeciętny potencjał”	1.1. Branża rolno-spożywcza i branże powiązane.	<ul style="list-style-type: none">• wydajne, precyzyjne rolnictwo;• przemysł spożywczy, w tym produkcja mleka;• żywność wysokiej jakości;• żywność tradycyjna;• logistyka na potrzeby branży rolno-spożywczej;• TIK na potrzeby branży rolno-spożywczej;• inne powiązane;
	1.2. Usługi medyczne oraz nauki o życiu i branże powiązane.	<ul style="list-style-type: none">• diagnostyka chorób cywilizacyjnych;• medycyna regeneracyjna;• srebrna gospodarka;• opieka nad osobami starszymi;• rehabilitacja, fizykoterapia;• turystyka zdrowotna;• inne powiązane
	1.3. Ekologia, nauki o środowisku i branże powiązane.	<ul style="list-style-type: none">• ekoinnowacje;• rolnictwo i przetwórstwo ekologiczne;• pozyskiwanie i przetwarzanie drewna;• OZE w modelu rozproszonym;• produkcja urządzeń do wytwarzania energii z OZE;• budownictwo ekologiczne, energooszczędne;• inne powiązane;
	1.4. Przemysł maszynowy i branże powiązane.	<ul style="list-style-type: none">• przemysł metalowy;• produkcja maszyn i urządzeń, w szczególności maszyn na potrzeby rolnictwa i przemysłu spożywczego;• robotyka;• inne powiązane;
2. Specjalizacje wschodzące „Innowacje w branżach o dużym potencjale wzrostu”	2.1. Wszystkie sektory objęte Krajowymi Inteligentnymi Specjalizacjami, nieuwzględnione w rdzeniu specjalizacji regionalnych, a także pozostałe branże wykazujące regionalną dynamikę wzrostu zatrudnienia, lub sprzedaży, lub eksportu, lub przyrostu liczby podmiotów, przewyższającą odpowiednią dynamikę krajową.	<ul style="list-style-type: none">• priorytety wyznaczone w KIS niepokrywające się z rdzeniem specjalizacji;• priorytety uwarunkowane potrzebami innych sektorów/nisz o wysokiej regionalnej dynamice wzrostu;
3. Pozostałe	3.1. Wszystkie branże poza rdzeniem i specjalizacjami wschodzącymi.	<ul style="list-style-type: none">• dowolne.

Źródło: Dziemianowicz W., Girejko R. „Program rozwoju specjalizacji i przedsiębiorczości w województwie podlaskim na lata 2015-2020+”, Geoprofit, Warszawa-Białystok 2015 r., s. 5

W długim okresie jedną z potrzeb wymaganych z punktu widzenia adaptacji do stale zmieniającego się otoczenia jest monitoring poszczególnych branż, przez pryzmat ich rozwoju względem średniej krajowej i zgodności z inteligentnymi specjalizacjami. Ustawiczny proces monitoringu ma na celu ewentualne reagowanie Powiatu Sokólskiego, poprzez modyfikację form kształcenia ustawicznego albo szkoleń zawodowych. Ma to na celu zwiększenie poziomu aktywności zawodowej i rozwój poszczególnych branż na terenie powiatu sokólskiego.

Tabela nr 11. Szkoły ponadgimnazjalne na terenie powiatu sokólskiego i oferta kształcenia wg zawodów

Lp.	Nazwa zespołu	Nazwa szkoły	Zawody
1.	Zespół Szkół Zawodowych im. E. Orzeszkowej w Sokółce Osiedle Zielone 1A 16-100 Sokółka	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 1 w Sokółce	Oddział wielozawodowy
		Technikum Nr 1 w Sokółce	Technik mechanik Technik informatyk Technik usług fryzjerskich
2.	Zespół Szkół w Sokółce ul. Mickiewicza 11 16-100 Sokółka	Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Sokółce	-
3.	Zespół Szkół Rolniczych im. mjra Henryka Dobrzańskiego Hubala w Sokółce	Technikum Nr 2 w Sokółce	Technik rolnik
			Technik hotelarstwa
			Technik ekonomista
			Technik organizacji usług gastronomicznych
			Technik żywienia i usług gastronomicznych
4.	Zespół Szkół im. gen. Nikodema Sulika w Dąbrowie Białostockiej ul. 1000-lecia P.P 24 16-200 Dąbrowa Białostocka	Liceum Ogólnokształcące w Dąbrowie Białostockiej	-
		Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Dąbrowie Białostockiej	Oddział wielozawodowy
		Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Dąbrowie Białostockiej	-
5.	Zespół Szkół w Suchowoli ul. Augustowska 2 16-150 Suchowola	Liceum Ogólnokształcące im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Suchowoli	-
		Technikum w Suchowoli	Technik rolnik
			Technik handlowiec Technik prac biurowych
6.	Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Sokółce Osiedle Zielona 1A 16-100 Sokółka	Szkoła Podstawowa Specjalna w Sokółce	-
		Gimnazjum Specjalne w Sokółce	-
		Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna Nr 3 w Sokółce	Kucharz
		Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy w Sokółce	-
7.	Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Janowie	Technikum im. Prof. J. Marcinkiewicza w Janowie	Technik rolnik agrobiznesu Technik mechanizacji rolnictwa Technik żywienia i usług gastronomicznych
		Zasadnicza Szkoła Zawodowa im. prof. J. Marcinkiewicza	Mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych,
		Szkoła Policealna im. prof. J. Marcinkiewicza	Technik turystyki wiejskiej

Źródło: „Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Powiatu Sokólskiego za rok 2013/2014”

Tabela nr 11 prezentuje aktualną ofertę kształcenia szkół prowadzonych przez Powiat Sokółski. Wśród zawodów, do których przygotowują szkoły Powiatu Sokólskiego:

- technik rolnik jest zgodny z następującymi specjalizacjami: wydajne, precyzyjne rolnictwo; przemysł spożywczy, w tym produkcja mleka; żywność wysokiej jakości; żywność tradycyjna; rolnictwo i przetwórstwo ekologiczne;
- technik informatyk jest zgodny ze specjalizacjami: TIK na potrzeby branży rolno-spożywczej i TIK w medycynie;
- technik mechanik jest zgodny ze specjalizacjami: przemysł spożywczy, w tym produkcja mleka; przemysł metalowy; produkcja maszyn i urządzeń, w szczególności maszyn na potrzeby rolnictwa i przemysłu spożywczego; robotyka;

- technik handlowiec może znaleźć zastosowanie w szeroko pojętej logistyce na potrzeby sektora rolno-spożywczego.

Również zasadnicze szkoły zawodowe mogą przygotowywać do zawodów, które mają szansę znaleźć zastosowanie w w/w branżach/specjalizacjach. Właśnie te zawody powinny być umieszczone wśród priorytetów Powiatu Sokólskiego z każdego punktu widzenia, od prowadzenia szkół, dbałości o dostęp do szkoleń zawodowych po promocję pod kątem pozyskiwania inwestycji do rozwoju poszczególnych branż.

Należy zauważyć, że Powiat Sokólski dąży do współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami i instytucjami otoczenia biznesu w procesie doboru odpowiednich środków dydaktycznych, opracowywania i udostępniania materiałów dydaktycznych oraz rozwoju kompetencji wykwalifikowanych kadr pod kątem wymagań popytowej strony rynku pracy. Jednym z elementów współpracy jest dążenie do jak największego zaangażowania pracodawców w proces kształcenia, chociażby celem wykorzystania nowszego parku maszynowego niż oferowany przez szkoły. Przede wszystkim jednak należy dążyć do zawiązania się jak najbardziej trwałej więzi pomiędzy absolwentami szkół ponadgimnazjalnych, a pracodawcami, aby ci pierwsi nawet po ukończeniu studiów przejawiali skłonność do pozostania na terenie powiatu i wnoszenia wkładu do lokalnej gospodarki.

W szkołach, dla których organem prowadzącym jest Powiat Sokólski, w roku szkolnym 2014/2015 naukę podjęło 437 uczniów. W związku ze zmniejszającą się liczbą absolwentów gimnazjów, nabór do szkół ponadgimnazjalnych, dla których organem prowadzącym jest Powiat Sokólski, jest również niższy w stosunku do lat ubiegłych.

Tabela nr 12. Szkoły i placówki niepubliczne działające na terenie powiatu sokólskiego

Lp.	Nazwa i adres organu prowadzącego szkołę	Nazwa i adres szkoły/placówki	Data rozpocz.działal.
1.	Towarzystwo Salezjańskie Inspektorium św. Stanisława Kostki w Warszawie Ul. Kawęczyńska 53, 03-755 Warszawa	Szkoła Podstawowa Specjalna w Różanymstoku, Różanystok 13B, 16-200 Dąbrowa Białostocka	1.09.2003 r.
2.	Towarzystwo Salezjańskie Inspektorium św. Stanisława Kostki w Warszawie Ul. Kawęczyńska 53, 03-755 Warszawa	Gimnazjum Specjalne Nr 1 w Różanymstoku, Różanystok 13B, 16-200 Dąbrowa Białostocka	1.09.2003 r.
3.	Towarzystwo Salezjańskie Inspektorium św. Stanisława Kostki w Warszawie Ul. Kawęczyńska 53, 03-755 Warszawa	Bursa Salezjańska im. św. Jana Bosko w Różanymstoku Różanystok 13B, 16-200 Dąbrowa Białostocka	1.09.2002 r.
4.	Towarzystwo Salezjańskie Inspektorium św. Stanisława Kostki w Warszawie Ul. Kawęczyńska 53, 03-755 Warszawa	Salezjański Ośrodek Wychowawczy w Różanymstoku, Różanystok 13B, 16-200 Dąbrowa Białostocka	1.01.2003 r.
5.	Towarzystwo Salezjańskie Inspektorium św. Stanisława Kostki w Warszawie Ul. Kawęczyńska 53, 03-755 Warszawa	Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii imienia Świętego Józefa w Różanymstoku, Różanystok 13B, 16-200 Dąbrowa Białostocka	1.09.2012 r.
6.	Towarzystwo Salezjańskie Inspektorium św. Stanisława Kostki w Warszawie Ul. Kawęczyńska 53, 03-755 Warszawa	Gimnazjum Specjalne Nr 2 w Różanymstoku , Różanystok 13B, 16-200 Dąbrowa Białostocka	1.09.2012 r.
7.	Zakład Doskonalenia Zawodowego w Białymstoku Ul. Pogodna 63/1, 15-365 Białystok	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Sokółce ul. Grodzieńska 76, 16-100 Sokółka	15.09.1999 r.
8.	Centrum Wspomagania Rozwoju Mowy-DIALOG Ewa Firs	Specjalistyczna Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sokółce ul. Bohaterów Monte Cassino 12,16-100 Sokółka	1.11.2014r.
9.	Zakład Doskonalenia Zawodowego w Białymstoku Ul. Pogodna 63/1, 15-365 Białystok	Szkoła Policealna dla Dorosłych w Sokółce ul. Grodzieńska 76, 16-100 Sokółka	1.09.2015r.

Źródło: System Informacji Oświatowej.

Na terenie powiatu sokólskiego funkcjonują również szkoły niepubliczne z uprawnieniami

szkół publicznych oraz cztery placówki. Wykaz szkół i placówek niepublicznych przedstawia tabela nr 12.

Wśród priorytetów rozwoju systemu oświaty nieustannie znajduje się rozwój szkolnictwa specjalnego. Dane ilościowe dotyczące tej części szkolnictwa na terenie powiatu sokólskiego przedstawione są w tabeli nr 13.

Tabela nr 13. Szkoły specjalne

Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów
Szkoły publiczne		
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna w Sokółce	9	1
Szkoła Podstawowa Specjalna w Sokółce	27	3
Gimnazjum Specjalne w Sokółce	16	2
Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy w Sokółce	29	4
Razem:	81	10
Szkoły niepubliczne		
Gimnazjum Specjalne nr 1 w Różanymstoku	65	5
Gimnazjum Specjalne nr 2 w Różanymstoku	22	3
Razem:	87	8
Ogółem:	168	18

Źródło: System Informacji Oświatowej.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Sokółce jest placówką przeznaczoną dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, która posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno – wychowawczych lub opinię o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka wydaną przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną.

SOSW za zadanie ma przygotowywać dzieci i młodzież upośledzoną umysłowo do samodzielnego udziału w życiu społecznym, w integracji ze środowiskiem oraz tworzenie warunków wychowawczych, zdrowotnych i socjalnych, właściwych dla prawidłowego ich rozwoju. W skład Ośrodka wchodzi: Szkoła Podstawowa Specjalna, Gimnazjum Specjalne, Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna oraz Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy.

W powiecie sokólskim funkcjonują 2 niepubliczne placówki kształcenia specjalnego. Pierwsza to Salezjański Ośrodek Wychowawczy w Różanymstoku, przeznaczony dla młodzieży męskiej niedostosowanej społecznie. W skład SOW-u wchodzi Szkoła Podstawowa Specjalna i Gimnazjum Specjalne Nr 1. Drugą placówką, działającą również w Różanymstoku, jest Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii przeznaczony dla młodzieży męskiej z problemami rozwojowymi, zagrożonej niedostosowaniem społecznym. W skład MOS-u wchodzi Gimnazjum Specjalne Nr 2.

Szkolnictwo społeczne służy przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych, a więc stanowi odpowiedź na niezwykle istotny społecznie problem. Dlatego właśnie rozwój tej części szkolnictwa powinien stanowić priorytet w spektrum działań Powiatu nie tylko w okresie objętym tym dokumentem, ale również w każdym kolejnym.

4.2 Kultura i sport

Samorząd powiatowy sprawuje mecenat nad działalnością kulturalną i artystyczną poprzez wspieranie (w tym finansowe) i promocję twórczości, działań i inicjatyw kulturalnych realizowanych poprzez instytucje kultury, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego w zakresie kultury.

Od 2005 r. Powiat Sokółski, na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, udziela wsparcia finansowego w formie dotacji wykonawcom wyłonionym w drodze otwartego konkursu ofert na realizację zadań Powiatu Sokólskiego z zakresu kultury.

Na terenie powiatu funkcjonują miejskie, miejsko-gminne i gminne ośrodki kultury oraz kilkanaście świetlic wiejskich. Organy powiatu wspierają organizację imprez kulturalnych. Od 1999 r. wydawany jest kalendarz cyklicznych imprez kulturalnych o zasięgu powiatowym lub ponadpowiatowym, wspieranych finansowo między innymi z budżetu powiatu.

Na terenie powiatu istnieje szereg zabytkowych obiektów dziedzictwa kulturowego (architektonicznych, archeologicznych), wpisanych na listę Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz inne, wymagające inwentaryzacji. Rada Powiatu Sokólskiego wspierała działania właścicieli zabytków dla zapewnienia ochrony, renowacji i konserwacji wartościowych elementów zabytkowych obiektów, tworzących ramy przestrzeni publicznej, mających istotne znaczenie dla budowania postępu cywilizacyjnego Powiatu Sokólskiego. W latach 2012-2013 Rada Powiatu Sokólskiego, na wniosek zainteresowanych podmiotów, udzieliła dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na terenie powiatu sokólskiego.

Na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy Zarządem Powiatu Sokólskiego a Burmistrzem Sokółki zadania biblioteki powiatowej realizuje Biblioteka Publiczna w Dąbrowie Białostockiej. Na terenie powiatu działa 26 publicznych bibliotek i 5 punktów bibliotecznych. Obserwuje się jednak, iż maleje, zarówno liczba zarejestrowanych czytelników, jak i ich odwiedzin w bibliotekach. Zapewne ma to związek z rozwojem innych możliwości dostępu do poszukiwanych informacji, np. internetu.

Do priorytetów rozwojowych zaliczyć należy również infrastrukturę sportową. Przy szkołach, dla których organem prowadzącym jest Powiat Sokółski, znajdują się dwie hale sportowe, trzy sale gimnastyczne, jedno boisko wielofunkcyjne i dwa boiska trawiaste, tj:

Zespół Szkół w Sokółce:

- hala sportowa z areną o wymiarach: 25,5m x 47,60m;
- sala gimnastyczna o wymiarach: 16m x 8m;
- boisko wielofunkcyjne o wymiarach: 25m x 47m;
- boisko trawiaste o wymiarach: 55 m x 29 m.

Zespół Szkół Zawodowych im. Elizy Orzeszkowej w Sokółce:

- sala gimnastyczna o wymiarach: 18m x 9m;
- boisko trawiaste o wymiarach: 45m x 90m.

Zespół Szkół im. gen. Nikodema Sulika w Dąbrowie Białostockiej:

- hala sportowa z areną o wymiarach: 45m x 27m;
- sala gimnastyczna o wymiarach: 20m x 9m.

Władze powiatu wspierają finansowo aktywność sportową, uwzględniając działalność klubów sportowych i stowarzyszeń kultury fizycznej oraz innych podmiotów organizujących masowe imprezy o zasięgu powiatowym. W latach 2010-2014 przekazano, w formie dotacji, ponad 565.000,00zł. na wsparcie realizacji zadań Powiatu Sokólskiego z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu. Kwotę tę przekazano dla zainteresowanych klubów sportowych z terenu powiatu sokólskiego.

4.3 Struktura zatrudnienia

Zasoby ludzkie, rynek pracy i bezrobocie.

W ostatnich latach obserwuje się systematyczny, niewielki spadek liczby ludności zamieszkałej na obszarze powiatu sokólskiego. Zmniejsza się liczba osób zamieszkałych na wsi, a następuje zwiększanie się liczby mieszkańców miast.

Przewiduje się wzrost liczby mieszkańców miast, a zmniejszanie się na wsi oraz przewagę liczebną kobiet nad mężczyznami, przy zmniejszającej się liczbie ogólnej mieszkańców powiatu.

Jedną z cech charakterystycznych rynku pracy powiatu sokólskiego jest dominacja rolnictwa w strukturach społeczno-gospodarczych, z czym związane jest zjawisko przeludnienia agrarnego. W perspektywie najbliższych lat należy liczyć się z przemieszczaniem się ludności zamieszkałej na wsi, z których część będzie poszukiwała pracy poza rolnictwem. Najważniejszym problemem trwających przekształceń w rolnictwie i na wsi podlaskiej jest zapobieżenie w sferze zatrudnienia gwałtownemu i niekontrolowanemu naporowi na rynek pracy w mieście przez mieszkańców wsi. We wszystkich działaniach chodzi głównie o tworzenie miejsc pracy na wsi poza rolnictwem.

Aby dopasować ofertę edukacyjną do wymogów pracodawców należy scharakteryzować rynek pracy - zarówno od strony podażowej jak i popytowej.

W powiecie sokólskim najwięcej miejsc pracy kreowanych jest przez rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jednak udział tej sekcji PKD w zatrudnieniu ogółem od 2005 do 2013 r. spadł z ok. 67 do ok. 61 %. W skali województwa udział ten zmniejszył się z ok. 42 do ok. 38 % - jest więc dużo niższy niż w pow. sokólskim. W skali całego kraju odsetek ten wynosi ok. 21 % czyli tyle samo co w 2005 r. Udział tej sekcji w zatrudnieniu ogółem zmniejsza się w długim okresie, jednak wciąż pozostaje bardzo wysoki i powinien być jednym z istotnych czynników w procesie dopasowywania się podażowej i popytowej strony rynku pracy – zarówno pod względem zapewnienia odpowiednich kwalifikacji pracownikom, celem zwiększenia wydajności i efektywności, jak również przez pryzmat przekwalifikowania zasobów pracy dla odwrócenia negatywnych skutków wyparcia ze zmniejszającej się puli miejsc pracy wg przedmiotowej sekcji.

W przemyśle i budownictwie, w powiecie sokólskim, w 2013 r. zatrudnionych było ok. 12 % ogółu pracujących, a więc o ok. 2 % więcej niż w 2005 r. W województwie podlaskim, w tym samym okresie, nastąpił ok. jednoprocenowy wzrost udziału zatrudnienia w tej sekcji względem całego rynku pracy z poziomu ok. 18 %. W skali całego kraju udział zatrudnionych w przemyśle i budownictwie zmniejszył się z ok. 29 % do 27 proc. Przemysł i budownictwo jako sekcja PKD wykazuje niski udział w zatrudnieniu ogółem powiatu, co w połączeniu z wysoką względną dynamiką udziału w rynku pracy może świadczyć o istnieniu potencjału ekspansji tej części gospodarki powiatu.

Sekcja PKD „handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja” odpowiadała w 2005 roku za wytworzenie ok. 6 % miejsc pracy w powiecie sokólskim, natomiast w 2013 r. jej udział wzrósł do ok. 8 proc. W skali województwa podlaskiego liczba miejsc pracy w tej sekcji PKD stanowiła ok. 13 i ok. 15 % ogółu zatrudnienia odpowiednio w 2005 i 2013 r. W całej Polsce analogiczny udział w tym samym czasie wzrósł z ok. 17 do ok. 19 %. Udział tej sekcji w ogóle zatrudnienia wzrasta symultanicznie w całym kraju, co świadczy o wzroście względnego zagregowanego zapotrzebowania na pracę przedstawicieli takich zawodów jak handlowcy, mechanicy samochodowi, kierowcy, pracownicy szeroko pojętej logistyki, gastronomii oraz sfery IT.

Działalność finansowa i ubezpieczeniowa oraz obsługa rynku nieruchomości w powiecie od 2005 do 2015 r. pozostawała na poziomie ok. 1 proc. udziału w liczbie miejsc pracy ogółem, w województwie podlaskim udział ten oscylował pomiędzy 2 a 3 % a w skali całego kraju utrzymywał się niezmiennie na poziomie ok. 4 proc. Względnie niski poziom zatrudnienia w branży finansowo-ubezpieczeniowej oraz przy obsłudze rynku nieruchomości, jest charakterystyczny dla powiatów oddalonych od miast wojewódzkich, które z zasady są regionalnymi centrami

finansowymi. Zatrudnienie w tej branży wymaga kształcenia na poziomie wyższym, a każdy wzrost potencjału gospodarczego powiatu, z całą pewnością spotka się z natychmiastową reakcją bardzo elastycznych i finansowo samowystarczalnych rynków finansowego i nieruchomości. Kształcenie ponadgimnazjalne w dziedzinie ekonomiczno-finansowej powinno być prowadzone jako element przygotowujący do życia i w odpowiedzi na zapotrzebowanie ze strony uczniów, jednak nie powinno znajdować się wśród priorytetów edukacyjnych Powiatu, ze względu na wymogi lokalnego rynku pracy.

Udział w zatrudnieniu wg sekcji PKD „pozostałe usługi” w powiecie sokólskim pomiędzy 2005 a 2013 r. wzrósł z ok. 16 do ok. 18 %, w województwie podlaskim z ok. 24 do ok. 26 %, a w całej Polsce z ok. 28 do 29 %. Sekcja ta obejmuje m. in. usługi naprawy i konserwacji komputerów i sprzętu komunikacyjnego, które powinny należeć do priorytetów w kształceniu na każdym poziomie, w tym na ponadgimnazjalnym – ze względu na postępujące znaczenie systemów IT w szeroko pojętym rozwoju cywilizacyjnym społeczeństwa.

Do podstawowych parametrów opisujących podażową stronę rynku pracy, obok opisanych już trendów demograficznych, zaliczyć należy charakterystykę wykształcenia siły roboczej i stosunek jej reprezentantów do podnoszenia kwalifikacji.

Tabela nr 14. Zarejestrowani bezrobotni wg poziomu wykształcenia w powiecie sokólskim – stan na dzień 30.04.2015 r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych	Struktura [%]
Liczba bezrobotnych ogółem, w tym z wykształceniem:	4400	100
- gimnazjalnym i poniżej	1194	27,1
- zasadniczym zawodowym	1126	25,6
- policealnym i średnim zawodowym	1109	25,2
- średnim ogólnokształcącym	580	13,2
- wyższym	391	8,9

Źródło: „Informacja o stanie bezrobocia i sytuacji na rynku pracy w powiecie sokólskim w marcu 2015 r.” Powiatowy Urząd Pracy w Sokółce, kwiecień 2015 r.

W tabeli 14 prezentowany jest udział osób o różnej charakterystyce wykształcenia w ogólnej liczbie bezrobotnych, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sokółce na koniec 2014 r. Sam odsetek bezrobotnych o danym poziomie wykształcenia powinien być umieszczony w szerszym kontekście, aby mógł stanowić podstawę do wyciągnięcia wniosków.

Bezrobocie w powiecie sokólskim od wielu lat znajduje się na poziomie znacznie przekraczającym poziom ogólnokrajowy. Problem ten dotyka w szczególności ludzi młodych, do 25 roku życia. Szacunki GUS wskazują odsetek biernej zawodowo ludności w wieku produkcyjnym na poziomie ponad 42 %. W powiecie dominuje wykształcenie co najwyżej gimnazjalne lub zasadnicze zawodowe. Liczba ok. 18,4 tys. osób biernych zawodowo wśród ok. 43,8 tys. osób w wieku produkcyjnym jest bardzo wysoka względem analogicznych danych dla całej Polski. W całym kraju w czwartym kwartale 2014 r. liczba osób biernych zawodowo w wieku produkcyjnym wyniosła ok. 5,8 mln wobec 16,9 mln aktywnych zawodowo (w tym 1,4 mln bezrobotnych), a więc stanowiła ok. 25,6 % osób w wieku produkcyjnym. Sytuacja powiatu sokólskiego w tym aspekcie jest więc szczególnie trudna. Absorpcja osób biernych zawodowo z rynku pracy wymaga działań ze strony systemu oświaty, ale wymaga także działań komplementarnych z dziedziny promocji inwestycji na danym obszarze. Aktywizacja osób biernych zawodowo w powiecie o względnie niskim poziomie wykształcenia wymaga oczywiście działań skierowanych na podniesienie kwalifikacji potencjału siły roboczej. Równie ważne są jednak działania nakierowane na inwestycje w miejsca pracy w ogóle, a w miejsca pracy niewymagające kwalifikacji w szczególności (np. w fabrykach). Biorąc pod uwagę trend inwestycyjny w powiecie sokólskim stwierdzić należy, że jakiegokolwiek działania z dziedziny oświaty nie odniosą skutku mierzonego liczbą aktywizowanych zawodowo osób, jeżeli popytowa strona rynku nie wykaże aktywności inwestycyjnej.

4.4 Podmioty gospodarcze w powiecie

Na obszarze powiatu sokólskiego działa około 3800 podmiotów gospodarczych, z czego 95% stanowią firmy prywatne. Zakłady osób fizycznych to 77% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych funkcjonujących w powiecie. Wśród działających podmiotów gospodarczych najwięcej jest firm: usługowych, handlowych i produkcyjnych.

Przemysł na terenie powiatu rozwija się głównie w oparciu o miejscowe surowce: drewno, kruszywo, płody rolne. Największymi zakładami na terenie powiatu są obecnie: METAL-FACH sp. z o.o., Sokółka Okna i Drzwi S.A., Spółdzielnia Mleczarska MLEKPOL w Grajewie Zakład Produkcji Mleka w Sokółce, Spółdzielnia Producentów Drobiu „EKO-GRIL”, Farmer Sp. z o.o., Eskimos S.A., Zakład WYROBÓW Gumowych "GENES", Spółdzielnia Produkcyjno-Handlowa "KRYNKA", Gospodarstwo Ogrodnicze Wilczewscy. Licznie występują też małe zakłady wytwarzające półfabrykaty przemysłu drzewnego.

Ponadto działa tu około 36 firm zajmujących się wydobywaniem kopalin pospolitych, m.in. w Gieniuszach, Janowszczyźnie, Wojnowcach, Nowowoli. Zaopatrują one w ten cenny dla budownictwa surowiec liczne zakłady na obszarze całego kraju.

Znaczna część obszaru powiatu to tereny służące do produkcji rolnej. Rozwojowi rolnictwa sprzyja dobry stan środowiska naturalnego oraz tradycyjna kultura rolna w wielu gospodarstwach. Przeważająca sfera produkcji w gospodarstwach indywidualnych to produkcja: roślinna (zboża okopowe, uprawy truskawek, tytoniu, rzepaku, porzeczki) oraz zwierzęca (bydło mleczno-mięsne, trzoda chlewna, drób). Obszary ziemi sokólskiej są bardzo dobrym miejscem do wytwarzania ekologicznej żywności.

Istnieją tu atrakcyjne warunki do podejmowania działalności gospodarczej, w tym dość dobrze rozwinięta infrastruktura: tereny uzbrojone w niezbędne sieci i media, rozwinięta sieć dróg utwardzonych. Atutem powiatu są olbrzymie możliwości w dziedzinie turystyki i rekreacji (ze względu na walory przyrodnicze i historyczne), oraz strategiczne położenie komunikacyjne o znaczeniu międzynarodowym. Graniczenie z Białorusią stwarza dogodne warunki współpracy z rynkiem wschodnim. Dużą część obszaru powiatu, bo ok. 1/4 powierzchni pokrywają lasy – zarządzane przez PGLP Lasy Państwowe. Dwa największe nadleśnictwa w powiecie – Czarna Białostocka i Krynki – dostarczają surowiec drzewny do licznych zakładów przetwarzających drewno. Jednocześnie udostępniają dobrze rozwiniętą infrastrukturę oraz obiekty do uprawiania turystyki i rekreacji.

Barierą rozwoju powiatu jest niska dostępność infrastruktury i usług cyfrowych, 1/3 mieszkańców pozbawiona jest możliwości korzystania z internetu. Szybkie tempo wzrostu ilości przesyłanych danych oraz potrzeba tworzenia usług dla obywateli wymusza budowę sieci nowej generacji.

Tabela nr 15. Liczba pracodawców obsługiwanych przez PUP w Sokółce i ich zatrudnienie w 2015 r.

	Sokółka (miasto)	Sokółka (gmina)	Dąbrowa Białostocka	Suchowola	Janów	Korycin	Kuźnica	Krynki	Sidra	Szudziałowo
Liczba pracodawców	560	80	278	91	46	84	45	51	34	33
Liczba zatrudnionych osób	1801	30	287	187	98	178	117	77	44	69

Źródło: Sporządził M. Kuźma, G. Kuźma, Z. Żółtko-Klepacka, G. Kalenik, M. Rudź, M. Stypułkowska (dane z dnia 24.04.2015r.)

5. OCHRONA ŚRODOWISKA I GOSPODARKA NIERUCHOMOŚCIAMI

5.1 Środowisko przyrodnicze i zasoby naturalne

Jednym z atrybutów lokalizacyjnych powiatu sokólskiego jest jego położenie w czystym ekologicznie obszarze „Zielonych Płuc Polski”, w północnej części Niziny Podlaskiej. Część gmin, t.j. Dąbrowa Białostocka, Nowy Dwór i Suchowola graniczy z Biebrzańskim Parkiem Narodowym, zaś gminy Sokółka, Krynki i Szudziałowo z Parkiem Krajobrazowym Puszczy Knyszyńskiej. Na ogólną powierzchnię 2054 km² lasy i grunty leśne w powiecie sokólskim zajmują 559 km², co stanowi około 27 % całej powierzchni. Na terenie powiatu znajdują się obszary krajobrazu chronionego: Dolina Biebrzy oraz Wzgórza Sokólskie, co w połączeniu ze zróżnicowaniem etnicznym i wyznaniowym oraz bogatą historią stwarza dobre warunki rozwoju turystyki. Lasy są jedną z istotnych form użytkowania terenu w powiecie. Odgrywają istotną rolę w tworzeniu dobrych warunków środowiskowych, wpływają pozytywnie na rozwój lokalnych ekosystemów oraz są znaczącym czynnikiem rozwoju przedsiębiorczości polegającej na pozyskiwaniu i przetwórstwie drewna.

Na obszarze powiatu sokólskiego występują gleby wykształcone z polodowcowych piasków i żwirów, glin i pyłów oraz współczesnych osadów torfowych. Największy odsetek zajmują gleby wytworzone z piasków i glin w trybie gleb brunatnych i bielcowych, a następnie czarne ziemie i gleby bagienne. Skalne surowce mineralne na terenie powiatu sokólskiego eksploatuje się metodami odkrywkowymi. Szczególnie bogate są w zasoby kruszywa naturalnego. Teren powiatu charakteryzuje także dobrze rozwinięta sieć rzeczna i wód powierzchniowych w formie zbiorników retencyjnych, które służą celom rekreacyjnym. Główny wpływ na stan zanieczyszczenia powietrza w zimie mają procesy spalania paliw w celach grzewczych oraz ruch samochodowy, natomiast w lecie - ruch samochodowy, który przebiega przez centrum miast i miejscowości (Sokółka, Korycin, Suchowola, Dąbrowa Białostocka). Dobry poziom wyposażenia powiatu w sieć wodociągową, nowoczesne komunalne i przydomowe oczyszczalnie ścieków.

5.2 Gospodarka odpadami

Na terenie powiatu sokólskiego wytworzono w ciągu roku 2013 ogółem 638,4 tys. t odpadów, z czego 374,3 tys. t poddano odzyskowi, natomiast 264,1 tys. t jest magazynowanych czasowo. Z uwagi na typowo rolniczy charakter powiatu sokólskiego, znaczną grupę odpadów powstających na terenie powiatu sokólskiego stanowią odpady komunalne zmieszane. W 2013r. (dane GUS) na terenie powiatu sokólskiego zebrano ogółem 9,3 tys. t w tym z gospodarstw domowych 7,1 tys. t co na 1 mieszkańca wynosi 99,8 kg. Od 1 stycznia 2012r. zmianie uległ system gospodarowania odpadami. Według nowych przepisów Gminy mają za zadanie zapewnić odbieranie i właściwe - ekologicznie bezpieczne zagospodarowanie wszystkich odpadów komunalnych z możliwością selektywnego zbierania. Zgodnie z głównymi założeniami nowelizacji przepisów, zmieszane odpady komunalne, odpady zielone (z pielęgnacji terenów zielonych oraz targowisk), pozostałości po sortowaniu odpadów komunalnych przeznaczone do składowania należy kierować do regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (tzw. RIPOK). Odpady te powinny zostać zagospodarowane w regionie gospodarki odpadami (z wyjątkiem kierowania ich do instalacji zastępczej wyznaczonej w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami w sytuacji awaryjnej lub braku RIPOK). Zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012 – 2017 gminy: Krynki, Kuźnica, Sidra, Sokółka, Szudziałowo wchodzi w skład regionu centralnego, natomiast gminy: Dąbrowa Białostocka, Nowy Dwór, Suchowola, Janów, Korycin w skład regionu północnego. Na terenie powiatu sokólskiego eksploatowane jest obecnie 1 składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w m. Karcze, gm. Sokółka oraz 1 stacja przeładunkowa odpadów w Dąbrowie Białostockiej. Eksploatacja składowiska wzbudza szereg kontrowersji ze względu na ilość zmagazynowanych odpadów jak i brak instalacji, która miała być

jednym z najnowocześniejszych zakładów przetwarzania odpadów, w skład którego miały wchodzić pola składowe, hala sortownicza oraz kompostownia odpadów. Do dnia dzisiejszego wykonano jedynie kwaterę do deponowania odpadów wraz z infrastrukturą. W związku z powyższym Sejmik Województwa Podlaskiego wykreślił niniejszą instalację z Planu Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012 – 2017 jako zastępczą instalację do obsługi regionu centralnego i północnego. Na terenie powiatu nie ma składowisk odpadów przemysłowych, brak jest również wyznaczonego miejsca do składowania produktów zneutralizowanych w wyniku przeprowadzonych akcji ratowniczych o znamionach poważnych awarii. Duża liczba firm posiada zezwolenia Starosty Sokólskiego w zakresie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi i innymi niż niebezpieczne. Sprzyja to właściwej gospodarce odpadami bez konieczności tworzenia bardzo skomplikowanych i kosztownych własnych systemów zbiórki i unieszkodliwiania odpadów.

5.3 Zaopatrzenie w energię elektryczną i ciepłownictwo

Energia elektryczna dla powiatu dostarczana jest prawie w całości z krajowego systemu elektroenergetycznego. Obsługę zasilania w energię wykonuje Zakład Energetyczny Białystok S.A. Rejon Energetyczny Sokółka.

Teren powiatu charakteryzuje nierównomierne zaopatrzenie w energię. Część terenów, szczególnie w strefie przygranicznej, ma niedostatecznie rozbudowaną sieć linii rozdzielczych, niemniej jednak stan energetyki nie jest barierą rozwoju powiatu. Ze względu na ochronę środowiska, planowane jest obniżenie kosztów pozyskiwania energii oraz wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 r. oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych.

5.4 Gospodarka nieruchomościami

Teren powiatu sokólskiego to znakomite warunki do rozwoju rolnictwa, 67% powierzchni stanowią użytki rolne. Dobre warunki naturalne, tradycja hodowli bydła mlecznego i przetwórstwa mleka oraz produkcja mięsa, drobiarstwo. Brak zanieczyszczeń gleb, szczególnie metalami ciężkimi, zasoby wykształconych zasobów osobowych na wsi, sprzyjają prowadzeniu upraw ekologicznych oraz produkcji żywności ekologicznej. Zewnętrzne uwarunkowania niekorzystnie wpływające na rozwój rolnictwa to brak stabilnej polityki rolnej, import żywności, spadek opłacalności produkcji rolnej. Czynnikiem utrudniającym rozwój rolnictwa jest rozdrobnienie gospodarstw, niski obrót ziemią oraz brak woli samych rolników do zrzeszania się, np. w grupy producenckie. Istotnym wsparciem rozwoju gospodarstw rolnych na terenie powiatu, pozwalającym na racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska oraz zwiększenie produkcji rolnej jest stworzenie korzystniejszych warunków gospodarowania w rolnictwie i leśnictwie poprzez poprawę struktury obszarowej gospodarstw rolnych, lasów i gruntów leśnych, racjonalne ukształtowanie rozłogów gruntów, dostosowanie granic nieruchomości do systemu urządzeń melioracji wodnych, dróg oraz rzeźby terenu. W tym celu istotnym jest również wdrożenie i rozwój nowoczesnych systemów zarządzania zasobami geodezyjnymi i kartograficznymi w postaci cyfrowej. Uaktualnienie i dostosowanie stworzonych rozwiązań co bieżących zmian technologicznych w branży geoinformatycznej przyczyni się do wyższego poziomu elektronicznego zarządzania informacją geodezyjną. Usprawnienie administracji architektoniczno-budowlanej.

II. ANALIZA SWOT

Mocne strony:

1. Systematyczne wykorzystywanie środków zewnętrznych na realizację zadań powiatowych.
2. Przygraniczne położenie powiatu, wzrost popytu na rynkach wschodnich.
3. Dobra dostępność do zakładów podstawowej opieki zdrowotnej i szpitalnej oraz świadczeń systemu ratownictwa medycznego.
4. Dostępność do instytucji i organizacji pomocowych na terenie powiatu sokólskiego.
5. Rosnąca liczba podmiotów gospodarczych.
6. Bogata oferta form aktywizacji osób bezrobotnych wspomagająca rozwój przedsiębiorstw.
7. Dobrze rozwinięta sieć szkół, placówek i instytucji szkoleniowych.
8. Dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa.
9. Kadra pedagogiczna wykazująca wysoki strukturalny poziom kwalifikacji otwarta na przekwalifikowanie i dostosowanie do wymagań rynkowych.
10. Oferta szkół prowadzonych przez Powiat Sokólski ukierunkowana na kształcenie w zawodach znajdujących się wśród inteligentnych specjalizacji wymienionych w „Projekcie Programu inteligentnych specjalizacji województwa podlaskiego na lata 2015-2020+”.
11. Rozbudowany system stypendialny oraz zajęć pozalekcyjnych, pozaszkolnych gwarantujący dobrą jakość kształcenia.
12. Bogate zasoby przyrodniczo – naturalne sprzyjające hodowli bydła mlecznego jak i rozwojowi upraw ekologicznych oraz turystyki kwalifikowanej na bazie obszarów i obiektów przyrody chronionej.
13. Istniejące szlaki turystyczne sprzyjające rozwojowi agroturystyki na obszarach wiejskich.
14. Przygotowana merytorycznie kadra do przeprowadzenia procesu cyfryzacji zasobu geodezyjnego i kartograficznego oraz scaleń gruntów.
15. Nowoczesny sprzęt specjalistyczny dostosowany do obecnych zagrożeń bezpieczeństwa w powiecie.
16. Wysoka gotowość funkcjonariuszy i pracowników straży pożarnej do podnoszenia poziomu wykształcenia kwalifikacji zawodowych.
17. Korzystne położenie powiatu sokólskiego na głównych szlakach transportowych o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i regionalnym.
18. Dobrze rozwinięta sieć dróg powiatowych połączonych z drogami krajowymi i wojewódzkimi.
19. Zasoby leśne – miejsca pracy, wypoczynku i występowania cennych gatunków roślin i zwierząt.

Słabe strony:

1. Niekorzystna sytuacja demograficzna powiatu sokólskiego (ujemny przyrost naturalny, starzenie się społeczeństwa, migracja ludzi młodych).
2. Słabo rozwinięta sieć usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych w miejscu zamieszkania, zwłaszcza na terenach wiejskich.
3. Utrzymywanie się niekorzystnych zjawisk zdrowotnych (nadumieralność mężczyzn, wysoki wskaźnik umieralności z powodu chorób układu krążenia, przyczyn zewnętrznych i urazów oraz chorób osób starszych).
4. Niezaspokojone potrzeby w zakresie działań profilaktycznych mających na celu umacnianie rodziny i funkcjonowanie rodzin zastępczych.

5. Brak placówek opiekuńczo – wychowawczych i domów pomocy społecznej na terenie powiatu.
6. Brak wystarczających zasobów finansowych na zatrudnienie niezbędnych specjalistów do realizacji zadań w zakresie opieki społecznej oraz na dostosowanie infrastruktury i tworzenie nowych miejsc pracy dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.
7. Brak ogólnodostępnego miejsca, sali wielofunkcyjnej do spotkań promujących i integrujących społeczność lokalną, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych.
8. Niski udział przedsiębiorców przy dostosowaniu kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.
9. Niski poziom kwalifikacji osób bezrobotnych.
10. Zawężenie oferty edukacyjnej w wyniku braku wymaganej liczby uczniów na niektórych kierunkach kształcenia oraz wysokie koszty kształcenia zwłaszcza zawodowego.
11. Niski stopień świadomości ekologicznej ludności, niski stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
12. Rozdrobnienie gospodarstw rolnych oraz mała powierzchnia upraw, brak popularności tworzenia grup producenckich.
13. Trudna sytuacja rolników w związku z występowaniem zagrożeń takich jak: niekorzystne warunki pogodowe – susza, choroby - wirus ASF.
14. Brak map numerycznych powiatu oraz niewystarczająca cyfryzacja.
15. Braki sprzętowe w wyposażeniu OSP oraz w wyszkoleniu członków OSP zwłaszcza w obszarze ratownictwa specjalistycznego.
16. Niski stopień skomunikowania wewnętrznego i zewnętrznego (w szczególności z siecią TEN-T).
17. Duża ilość dróg wymagająca usprawnienia komunikacyjnego; zły stan techniczny infrastruktury drogowej, wąskie pasy drogowe oraz nieuregulowane stany prawne pasa drogowego niektórych dróg.
18. Niewystarczająca infrastruktura internetowej sieci szerokopasmowej.

Szanse:

1. Możliwość pozyskania środków finansowych zewnętrznych pochodzących ze źródeł krajowych oraz Unii Europejskiej.
2. Wdrażanie zasad nowoczesnego zarządzania ochroną zdrowia (rozwój e- zdrowia i telemedycyny).
3. Wzrost świadomości w zakresie zagrożeń zdrowotnych.
4. Możliwość poszerzenia zakresu usług medycznych.
5. Szybki postęp techniczny i technologiczny jako szansa dla młodych, dobrze wykształconych osób.
6. Dopasowywanie systemu kształcenia ponadgimnazjalnego i szkoleń do specjalizacji wymienionych w „Projekcie Programu inteligentnych specjalizacji województwa podlaskiego na lata 2015-2020+”; zawodowych do wymagań rynku pracy.
7. Wysoka aktywność młodzieży w zajęciach pozalekcyjnych.
8. Rozwiązania angażujące pracodawców w proces edukacji ponadgimnazjalnej, w większym stopniu niż dotychczas.
9. Ustawiczne podnoszenie kwalifikacji kadry nauczycielskiej, dla dopasowania się do ciągle zmieniających się warunków na rynku pracy w krótkim okresie.
10. Utworzenie ośrodka wielofunkcyjnego, w tym promującego osiągnięcia osób niepełnosprawnych.
11. Tworzenie podmiotów aktywizacji zawodowej i społecznej poprzez rozwój nowych form

- i metod wsparcia indywidualnego i środowiskowego na rzecz wykluczenia społecznego.
12. Wzrost zainteresowania walorami środowiskowymi, żywnością ekologiczną, agroturystyką.
 13. Systematyczne wdrażanie selektywnej zbiórki odpadów oraz promowanie wiedzy o odnawianych źródłach energii.
 14. Aktywność jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców powiatu.
 15. Włączanie do finansowania remontów dróg powiatowych innych podmiotów, w tym głównie gmin powiatu sokólskiego, powiatów sąsiadujących.
 16. Dostęp do aktualnej i dokładnej informacji przestrzennej z wykorzystaniem usług elektronicznych.
 17. Rozwój leśnictwa i zrównoważonej gospodarki leśnej.

Zagrożenia:

1. Rozwój chorób cywilizacyjnych, w tym chorób nowotworowych i psychicznych.
2. Wzrost występujących uzależnień w tym: alkohol, narkotyki, dopalacze.
3. Wysokie koszty wdrażania nowych rozwiązań informatycznych i telemedycznych, wysokie ceny sprzętu medycznego.
4. Pogorszenie stanu bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców powiatu; zewnętrzne przyczyny zgonów, urazy i wypadki.
5. Starzenie się kadry medycznej, głównie lekarzy i pielęgniarek.
6. Wzrastająca bierność i niezaradność ludzi znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.
7. Rozbieżność oferty szkolnictwa i wymagań rynku pracy.
8. Finansowanie zadań oświatowych z budżetu państwa na poziomie niewystarczającym w stosunku do zadań ustawowych.
9. Niezgodne z obowiązującymi przepisami składowanie odpadów na terenie powiatu.
10. Brak podmiotów aktywizujących zawodowo i społecznie osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.
11. Migracja i emigracja ludzi młodych i wykształconych do większych miast i za granicę.
12. Mała ilość dostępnych zewnętrznych środków finansowych na zadania drogowe w stosunku do potrzeb i oczekiwań.
13. Brak możliwości zgromadzenia wymaganego wkładu własnego na wszystkie planowane zadania powiatu.
14. Położenie powiatu sokólskiego na terenie Polski Wschodniej, która boryka się z zapóźnieniami, dysproporcjami rozwojowymi w stosunku do powiatów położonych w zachodniej części Polski.

III. UWARUNKOWANIA ROZWOJU POWIATU SOKÓLSKIEGO

1. MISJA ROZWOJU POWIATU

Misja stanowi zapis intencji tego, co władze samorządowe Powiatu Sokólskiego zamierzają uzyskać w wyniku realizacji opracowanego Programu Rozwoju Powiatu Sokólskiego na lata 2015 – 2022

Misja nie jest ograniczona w czasie, a realizacja to proces ciągły. Zjawiska zachodzące w sferze społeczno– gospodarczej charakteryzują się dużą dynamiką, stąd też przy zachowaniu uniwersalności zapisów dotyczących misji, mogą zmieniać się jedynie narzędzia prowadzące do jej urzeczywistnienia.

MISJA:

„Zapewnienie zrównoważonego rozwoju powiatu sokólskiego przez wspieranie przedsiębiorczości z zachowaniem walorów przyrodniczych i kulturowych.”

Motto misji zostało stworzone w celach promocyjnych. Jego zadaniem jest upowszechnienie misji wśród mieszkańców powiatu. Przyczynić się ma ono również do pozytywnej identyfikacji powiatu na zewnątrz.

MOTTO:

„Powiat sokólski – obszarem zrównoważonego rozwoju, otwartym na współpracę”

Powiat Sokólski swoją wizję rozwoju oparł na trzech głównych filarach/celach zdefiniowanych w Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, u podstaw których leży dbałość o środowisko oraz dostępność komunikacyjna tj.:

- konkurencyjna gospodarka oparta na rozwoju przedsiębiorczości oraz wzmacnianiu jej innowacyjności, rozwoju nowoczesnej infrastruktury (sieciowej, drogowej, kolejowej, usług otoczenia biznesowego), efektywnym wykorzystaniu unikalności i wyjątkowości regionu np. dla produkcji rolniczej oraz wysokiej jakości żywności; rozwoju kompetencji do pracy; rozwoju produkcji i usług zorientowanych na naszych wschodnich sąsiadów, produkcji i usług o wyznaczniku „ekologiczne i zielone”;
- otwartość na rynki i współpracę z sąsiadami zza wschodniej granicy (brama na wschód dla produktów wytworzonych przez naszych przedsiębiorców, współpraca transgraniczna), oraz szeroko rozumianej dostępności komunikacyjnej (transportowej, kolejowej);
- jakość życia rozumianego jako niwelowanie negatywnych skutków problemów demograficznych, poprawa stanu zdrowia i bezpieczeństwa społeczności lokalnej, poprawa spójności społecznej oraz ochrona środowiska i racjonalne jego wykorzystywanie.

Należy podkreślić, że podejmowane działania w ramach jednego z w/w celów będą wzmacniały możliwości osiągnięcia lepszych wyników w pozostałych. Niewątpliwie podstawą rozwoju każdego z regionów, w tym także i naszego powiatu, musi być konkurencyjna gospodarka. Rozwój możliwy jest jedynie wtedy, kiedy zostanie stworzona baza do powstania i rozwoju konkurencyjnych przedsiębiorstw, które z kolei będą tworzyły miejsca pracy. Posiadanie pracy i dochodów stanowi podstawę wysokiej jakości życia społeczeństwa.

2. CELE I ZADANIA STRATEGICZNE

**CEL
STRATEGICZNY**
W ZGODZIE
Z NATURĄ

**CEL
STRATEGICZNY**
DOSTĘPNOŚĆ
POWIATU

CEL
STRATEGICZNY
JAKOŚĆ ŻYCIA

CEL
STRATEGICZNY
ROZWÓJ
PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Cel I. **DOSTĘPNOŚĆ POWIATU** – usprawnienie infrastruktury komunikacyjnej

Zadania:

1. Wydajna komunikacyjnie sieć dróg powiatowych impulsem rozwoju gospodarczego i społecznego.
2. Wzmocnienie lokalnego partnerstwa samorządów na rzecz usprawnień komunikacyjnych sieci dróg powiatowych.

Realizacja działań w ramach wyznaczonych celów prowadzi do zniwelowania zjawisk postrzeganych jako bariery rozwoju powiatu sokólskiego. Dlatego ogromne znaczenie mają działania usprawniające układ komunikacyjny powiatu oraz działania w wyniku których powstaną warunki i udostępnione zostaną miejsca umożliwiające przyszły rozwój gospodarczo-społeczny. Dostępność transportowa powiatu ma wielopłaszczyznowy charakter, ogniskuje się m.in. wokół niedostatecznego rozwoju połączeń międzygminnych, braku obwodnicy Sokółki, Suchowoli i Korycina co dezorganizuje przestrzeń komunikacyjną w powiecie. Natomiast najważniejszym zidentyfikowanym deficytem jest brak integracji regionalnego systemu komunikacyjnego z siecią TEN-T i brak zmodernizowanego połączenia kolejowego. Determinantą rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu, zlokalizowanego w sąsiedztwie ośrodka wojewódzkiego, jest szeroko rozumiana dostępność obszaru. Mając na uwadze, że przez teren województwa i powiatu biegnie jeden z wariantów trasy szybkiego ruchu S8, dzięki czemu region ma szansę stać się ważnym szlakiem komunikacyjnym o znaczeniu europejskim, umożliwiającym bezpośrednie połączenie w transporcie lądowym pomiędzy krajami bałtyckimi a resztą UE.

Rysunek nr 5. Szlak komunikacyjny woj. podlaskiego

Źródło: www.poranny.pl

Drugim ważnym szlakiem komunikacyjnym o znaczeniu międzynarodowym, który w przyszłości ma być budowany i biegnąć przez teren powiatu sokólskiego jest szlak

transportowy Via Carpatia, który już teraz nazywany jest drogą do gospodarczego ożywienia. Via Carpatia przebiegać ma z Kłajpedy i Kowna na Litwie przez Białystok, Lublin, Rzeszów i słowackie Koszyce do Debreczyna na Węgrzech, a dalej do Rumunii, Bułgarii i Grecji. W Polsce droga ma liczyć łącznie niecałe 700 km i przebiegać drogami S8 i S19. Jest korytarzem transportowym z południa na północ prowadzącym od Morza Czarnego do Skandynawii. Jest wielką szansą w przyszłości na przyspieszony szeroko rozumiany rozwój Powiatu Sokólskiego, gdyż jeden z wariantów przebiega przez jego terytorium i przewiduje realizację odcinka Białystok – Czarna Białostocka – Sokółka – Kuźnica do przejścia granicznego Kuźnica/Grodno, w kontekście przyjętej po stronie białoruskiej budowy czteropasmowej drogi dojazdowej i zwiększenia przepustowości o 100%.

Rysunek nr 6. Największy szlak komunikacyjny Polski Wschodniej

Źródło: www.poranny.pl

Potencjałem stanowiącym jeden z głównych czynników wpływający na tworzenie przewagi konkurencyjnej regionu jest ogólnie rozumiana obecność ruchu tranzytowego i transgranicznego. Interwencja publiczna ukierunkowana na wzrost dostępności transportowej obszaru ma kluczowe znaczenie w kontekście zwiększania atrakcyjności inwestycyjnej regionu oraz rozwoju społeczno-gospodarczego stanowiącego podstawowy cel samorządów gminnych z terenu powiatu oraz samego samorządu powiatowego.

Jednocześnie usprawnienia w zakresie połączeń drogowych wpłyną na wzrost jakości życia mieszkańców oraz atrakcyjność osiedleńczą obszaru. Układ komunikacyjny Powiatu Sokólskiego przejawia określone trudności. Stan techniczny infrastruktury drogowej znacznie obniża parametry eksploatacyjne. Przywrócenie potencjalnej drożności dróg wymaga licznych

przebudów i remontów. Dla celów optymalnego dostosowania sieci transportowej do potrzeb mieszkańców konieczne jest podjęcie modernizacji i przebudowy sieci drogowej. Prowadzić to będzie także do poprawy bezpieczeństwa na terenie obszaru. Powyższe problemy rozwiązane zostaną poprzez poprawę, jakości dróg powiatowych, będących elementem regionalnej sieci drogowej. Usprawnienia komunikacyjne konieczne dla Powiatu Sokólskiego powinny obejmować realizację inwestycji drogowych wymienionych w poniższej tabeli.

Zrównoważony rozwój powiatu oparty jest w głównej mierze o stworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju przedsiębiorczości. Uzasadnieniem podjętych działań jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu Sokólskiego, które określa *Program Rozwoju Powiatu Sokólskiego na lata 2015-2022*.

Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy samorządów znajdujących się w granicach administracyjnych Powiatu Sokólskiego wymaga skoordynowanej interwencji publicznej z uwzględnieniem aspektu terytorialnego – dostrzeganie słabości i wykorzystywanie przewag w skali subregionalnej. Przedsięwzięcia, które mają być zrealizowane w ramach założonych celów, skupiają się na komplementarnych względem siebie i wyselekcjonowanych działaniach, dotyczących dostępności i jakości stref aktywności gospodarczej, zasobów ludzkich i atrakcyjności inwestycyjnej powiatu i gmin, których wybór do realizacji był podyktowany skutecznością i osiągnięciem rezultatów oddziaływujących na cały Powiat Sokółski i tereny przyległe w regionie. Kluczowym założeniem strategicznym jest efektywność zaprojektowanej interwencji. Wybrane działania w ramach omawianych celów operacyjnych mają charakter jednorodny skupiając się na kwestiach gospodarki, rynku pracy i usprawnień komunikacyjnych.

Tabela nr 16. Plan zadań inwestycji drogowych przewidzianych do realizacji w latach 2015 – 2020

LP.	NAZWA ZADANIA INWESTYCYJNEGO	PLANOWANE LATA REALIZACJI ZADAŃ INWESTYCYJNYCH					
		2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	Poprawa bezpieczeństwa dróg powiatowych o nr 1298B i 1302B poprzez ich przebudowę i integrację z drogą krajową nr 19 na terenie Gminy Sokółka	5 280 423					
2	Poprawa bezpieczeństwa na drodze powiatowej nr 1252B Sidra – Słomianka poprzez jej integrację z drogą wojewódzką nr 673	1 940 150					
3	Poprawa bezpieczeństwa dróg powiatowych o nr 1340B, 1344B poprzez ich integrację z drogą krajową nr 8 i wojewódzką nr 670 na terenie Gminy Dabrowa Białostocka – Etap I	2 304 970					
4	Przebudowa i rozbudowa dróg powiatowych- nr 1251B na odcinku Bieniowce – Butrymowce – Kudrawka – nr	2 808 749					

	1255B na odcinkach: Różanystok – Grzebień – Butrymowce, wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi i niezbędna infrastrukturą techniczną na terenie gm. Nowy Dwór, pow. Sokólski, woj. podlaskie						
5	Przebudowa mostu przez rz. Słoję w m. Słoja wraz z dojazdami w ciągu drogi powiatowej nr 1268B Knyszewicze – Słoja	1 771 093					
6	Poprawa bezpieczeństwa dróg powiatowych i gminnych poprzez ich integrację z drogą krajową nr 8 na terenie Gminy Suchowola – Etap I <i>(w tym przebudowa dróg powiatowych: Nr 1326B m. Suchowola – ul. Kupiecka, Nr 1334B Chodorówka N. - Chodorówka St., Nr 1335B Trzyrzecze - Dryga, Nr 1337B m. Suchowola – ul. Goniądzka)</i>	3 558 271					
7	Przebudowa mostu przez rz. Sokołda k/m Mićkowa Hać w km 14+900 w ciągu drogi powiatowej nr 1298B wraz z dojazdami	157 912	4 200 000				
8	Poprawa bezpieczeństwa drogi powiatowej nr 1291B Kamionka St. – Wierzehlesie – Łazisko – Woronice – Podsokołda poprzez jej przebudowę i integrację z drogami wojewódzkimi nr 674 i 676 <i>(dot. odcinka położonego w granicach administracyjnych Powiatu Sokólskiego)</i>		6 000 000				
9	Przebudowa ciągu komunikacyjnego dróg powiatowych Nr 1257 B Kuźnica – Litwinki- Bieniasze-Śniczany i drogi powiatowej Nr 1261B Śniczany – Jurasze – Sidra		6 000 000				
10	Przebudowa drogi powiatowej nr 2310B - ul. Południowej w Dąbrowie Białostockiej		480 000				

11	Przebudowa mostu przez rz. Sokołdę k/m Bogusze w km 29+950 w ciągu drogi powiatowej nr 1303B wraz z dojazdami.		180 000	7 020 000			
12	Poprawa bezpieczeństwa dróg powiatowych o nr 1247B, 1340B, 1341B i 1343B poprzez ich integrację z drogą wojewódzką nr 670 na terenie Gminy Dąbrowa Białostocka i Gminy Suchowola – Etap II <i>WYKAZ DRÓG OBJĘTYCH PROJEKTEM: 1247B Jaczno – Harasimowicze – Ostrowie – Kropiwno – Szuszałewo 1340B Zwierzyniec Wielki – Miedzianowo – Dąbrowa Białostocka; 1341B Domuraty – Chmielniki, 1343B Chmielniki – Chmielówka – Zwierzyniec W.</i>		210 000	6 000 000			
13	Przebudowa ciągu komunikacyjnego dróg powiatowych o nr 1264B od drogi krajowej nr 19 – Krugłany – Czuprynowo i 1266B Czuprynowo – Czepiele – Klimówka – Nomiki – Zaśpicze – do drogi Nr 1265B na terenie Gmin Sokółka i Kuźnica		210 000			9 000 000	
14	Przebudowa ciągu komunikacyjnego dróg powiatowych o nr 1309B Białousy – Podlubianka – Rozedranka Stara, 1300B Rozedranka Stara – Jałówka – Rozedranka Nowa i 1298B Rozedranka Nowa – Podkamionka – do drogi krajowej nr 19 na terenie Gmin Janów i Sokółka – Etap II		40 000	6 000 000			
15	Przebudowa drogi powiatowej nr 1338B na odcinku od skrzyżowania z droga nr 1337B do Okop na terenie Gminy Suchowola w Powiecie Sokólskim			157 597	628 358		
16	Przebudowa drogi powiatowej nr 1254B Jałówka – Sławno – Suchodolina – Brzozowo na terenie Gminy Dąbrowa			108 348	4 358 207		

	Białostocka w Powiecie Sokólskim						
17	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1264B na odcinku Wołkusze – droga krajowa nr 19 – Łosośna – Czuprynowo na terenie Gminy Kuźnica w Powiecie Sokólskim			62 728	2 523 172		
18	Przebudowa drogi powiatowej nr 1349B Ostrówek – Podostrówek – Rutkowszczyzna – Ciemne na terenie Gminy Suchowola w Powiecie Sokólskim			1 701 881			
19	Przebudowa drogi powiatowej nr 1289B Szudziałowo - Nowinka - Słójka Borowszczyzna - droga 676 na terenie Gminy Szudziałowo w Powiecie Sokólskim			4 480 000			
20	Przebudowa drogi powiatowej nr Nr 1297B droga 19 - Zawistowszczyzna - Igrzyły - droga 19 na terenie Gminy Sokółka w Powiecie Sokólskim			2 116 737			
21	Przebudowa drogi powiatowej nr Nr 1340B Domuraty – Małowista – Zwierzyniec Wielki na terenie Gminy Suchowola i Dąbrowa Białostocka w Powiecie Sokólskim			56 261	2 266 576		
22	Przebudowa ulicy w Kruszynianach w ciągu drogi powiatowej nr 1282B Krynki – Kruszyniany na terenie Gminy Krynki w Powiecie Sokólskim				1 495 155		
23	Przebudowa drogi powiatowej nr 1245B na odcinku od mostu przez rzekę Sidra – Dubaśno – do skrzyżowania z drogą nr 1240B na terenie Gminy Nowy Dwór w Powiecie Sokólskim			1 528 032			
24	Przebudowa i rozbudowa drogi powiatowej nr 1240B na odcinku od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 670 do skrzyżowania z drogą				2 610 000		

	powiatową nr 1243B wraz drogowymi obiektami inżynierskimi i niezbędną infrastrukturą techniczną na terenie gm. Nowy Dwór, pow. sokólski, woj. podlaskie						
25	Przebudowa i rozbudowa drogi powiatowej nr 1243B na odcinku od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1240B do końca m. Koniuszki, wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi i niezbędną infrastrukturą techniczną na terenie gm. Nowy Dwór, pow. sokólski, woj. podlaskie			2 100 000			
26	Przebudowa drogi powiatowej nr 1259B na odcinku Sidra – Staworowo – Zalesie na terenie Gminy Sidra w Powiecie Sokólskim			99 794	4 014 138		
27	Przebudowa dróg powiatowych o nr 1295B, 1298B, 1304B, 2384B, 2385B poprzez ich przebudowę i integrację z drogą krajową nr 19 na terenie Gminy Sokółka <i>WYKAZ DRÓG OBJETYCH PROJEKTEM: 1267B Poniatowicze do drogi 1265B 1295B Sokółka – Stojniki 1298B Sokółka – Kol. Kuryły 1304B dr. 19 - kol. Tatarak – dr. 1298 B 2384B ul. Górna w Sokółce 2385B ul. Zabrodzie w Sokółce</i>			150 000	6 000 000		
28	Poprawa bezpieczeństwa dróg powiatowych o nr 1323B, 1326B i 1330B poprzez ich przebudowę i integrację z drogą wojewódzka nr 671 na terenie Gminy Janów <i>WYKAZ DRÓG OBJETYCH PROJEKTEM: 1323B Janów – Kuplisk 1326B ul. Trofimowska w Janowie 1330B Trofimówka - Fronckowa Buda – Wyludki</i>			150 000	5 000 000		
29	Przebudowa drogi powiatowej 1273B Zubrzyca Wielka - Zubrzyca Mała - Minkowce - droga 1272 B na terenie Gminy Szudziałowo w Powiecie				2 000 000		

	Sokólskim						
30	Przebudowa mostu przez rz. Kładziewo k/m Żuki w km 3+600 w ciągu drogi powiatowej nr 1305B od droga 671 - Żuki - Plebanowce – Gilbowszczyzna – do drogi 1303B wraz z dojazdami			180 000	5 000 000		
31	Przebudowa mostu przez rz. Sidra k/m Wielki Staw w km 4+100 w ciągu drogi powiatowej nr 1245B wraz z dojazdami				100 000	3 000 000	
32	Poprawa bezpieczeństwa dróg powiatowych o nr 1261B, 1262B poprzez ich integrację z drogami wojewódzkimi nr 671 i 673 na terenie Gmin Sokółka i Sidra <i>WYKAZ DRÓG OBJETYCH PROJEKTEM: 1262B Sokolany - Gliniszczce W. - Gliniszczce M. - Zwierzany – do dr 1261B 1261B Śniczany - Racewo – Nowowola – do drogi woj. 671</i>				150 000	5 700 000	

Źródło: Powiatowy Zarząd Dróg w Sokółce

Tabela nr 17. Łączna długość planowanych do realizacji odcinków dróg oraz źródła ich finansowania

Źródła finansowania	Powiat Sokólski	18 306 027 zł
	Gminy	25 352 385 zł
	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020	19 543 972 zł
	Budżet Państwa w ramach Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2020	20 350 000 zł
	Program Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014 – 2020	8 100 000 zł
	Budżet Państwa w ramach rezerwy ogólnej	9 260 000 zł
	LGD Szlak Tatarski	1 272 600 zł
	Nadleśnictwo Czarna Białostocka	750 000 zł
	Łączna długość dróg: ok. 190 km	Szacunkowa wartość inwestycji 102 934 984 zł

Źródło: Powiatowy Zarząd Dróg w Sokółce

Cel II. **JAKOŚĆ ŻYCIA** – uefektywnienie systemu ochrony zdrowia i pomocy społecznej

Zadania:

1. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców powiatu i efektywności systemu ochrony zdrowia.
2. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom w przezwyciężeniu trudności życiowych.
3. Aktywizacja osób niepełnosprawnych do czynnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Wskaźniki dotyczące stanu zdrowia mieszkańców powiatu sokólskiego potwierdzają zapotrzebowanie na świadczenia w zakresie profilaktyki chorób cywilizacyjnych oraz mających największy wpływ na dezaktywizację zawodową (choroby układu krążenia, choroby nowotworowe, choroby psychiczne, choroby układu kostno-stawowo-mięśniowego oraz choroby układu oddechowego).

Przedstawione dane demograficzne i tendencje dalszych zmian w najbliższych latach wskazują na przesuwanie się zapotrzebowania na świadczenia medyczne w kierunku potrzeb osób starszych. Dotyczy to między innymi:

- rehabilitacji,
- ortopedii i traumatologii,
- chorób wewnętrznych,
- opieki długoterminowej.

Istotne w tym zakresie będzie również wzmocnienie współpracy sektora ochrony zdrowia z pomocą społeczną oraz organizacjami pozarządowymi w kierunku rozwoju nowych form opieki środowiskowej, zwłaszcza na terenach wiejskich.

Zapotrzebowanie na świadczenie opieki zdrowotnej w wymienionych wyżej zakresach wskazuje na konieczność poprawy dostępności i jakości usług na wszystkich etapach udzielania świadczeń opieki zdrowotnej kierowanych do mieszkańców powiatu. Istniejąca infrastruktura wymaga unowocześnienia i dostosowania do istniejących potrzeb zdrowotnych wynikających głównie z trendów demograficzno – epidemiologicznych.

Odtworzenie i unowocześnienie istniejącej infrastruktury szpitalnej, dedykowane będzie również osobom dorosłym w obszarze chorób, które są istotną przyczyną dezaktywacji zawodowej z uwzględnieniem wczesnej diagnostyki, leczenia i rehabilitacji. Doskonale systemów teleinformatycznych w podmiotach leczniczych i współpraca z platformą regionalną Podlaskiego Systemu Informacyjnego e-Zdrowie, będzie miało wpływ na poprawę dostępności świadczeń opieki zdrowotnej.

Poprawa jakości świadczeń zdrowotnych i ich efektywności to również wdrażanie systemu poprawy jakości poprzez uzyskiwanie certyfikatów akredytacyjnych, kształcenie podyplomowe kadr medycznych w kontekście dostosowania zasobów do zmieniających się potrzeb społecznych.

Z punktu widzenia jakości życia mieszkańców powiatu uwaga powinna koncentrować się na osobach niepełnosprawnych poprzez zapewnienie im odpowiednich warunków do samodzielnego i czynnego uczestniczenia w życiu społecznym. Należy kontynuować kształtowanie świadomości i prowadzenia edukacji wśród społeczności lokalnych i służb publicznych, tworzyć warunki do integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem. Stworzyć warunki lokalowe do spotkań promujących i integrujących społeczność lokalną, ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych, w tym osób z zaburzeniami psychicznymi. Wzmocnić efektywność realizowanych zadań w zakresie pomocy osobom doświadczającym przemocy. Zintegrować działania samorządów lokalnych oraz organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej. Zapewnić wsparcie osobom i rodzinom, którzy nie są w stanie samodzielnie przezwyciężać trudności życiowych. Podejmować pracę z rodzinami dysfunkcyjnymi w kierunku przywrócenia im zdolności opiekuńczych i wychowawczych oraz inicjować tworzenie grup samopomocowych przy wsparciu instytucji samorządowych.

Zadania powiatu w zakresie pomocy społecznej są realizowane w oparciu o programy i Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sokólskim na lata 2014-2020.

Cel III. **ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI** – wsparty zintegrowanym systemem kształcenia

Zadania:

1. System kształcenia adaptujący się do wyzwań nowoczesności.
2. Sprawny system motywacji i pomocy skierowanego do młodzieży uzdolnionej.
3. Skuteczne uczestnictwo w powiatowym rynku pracy.

Rozwój oświaty nie jest celem, lecz środkiem służącym podniesieniu poziomu życia mieszkańców (jakość życia, aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i politycznym, zwiększenie zatrudnienia, aktywizacja kulturalna) oraz wzrostowi gospodarczemu (rozwój przedsiębiorczości, obniżanie bezrobocia, konkurencyjność regionu, gospodarka oparta na wiedzy). Zwiększenie wagi oświaty wymaga znaczącej zmiany wobec przypisywanej roli kapitału ludzkiego jako efektu edukacji w rozwoju współczesnej gospodarki czy też konieczności oparcia gospodarki na wiedzy. Dlatego też system oświaty Powiatu Sokólskiego do roku 2020 powinien charakteryzować się wysokim stopniem dostosowania do wymagań rynku pracy, przy jednoczesnym utrzymaniu zdolności do dalszej adaptacji wymaganej w realiach zachodzących nieustannie zmian. Powinien zapewniać wysoką jakość kształcenia, wspierać twórczość i kreatywność, formować postawy innowacyjności i kreatywności, w oparciu o absorpcję środków z Funduszy Unii Europejskiej w zgodzie z kierunkami wyznaczanymi przez „Projekt Programu inteligentnych specjalizacji województwa podlaskiego na lata 2015-2020+”.

Łączenie oświaty z rozwojem gospodarczym nie zawsze jest uświadamiane przez społeczeństwo. Oświata nie jest uznawana za ważny potencjał rozwoju, można powiedzieć, że prawie w ogóle nie postrzega się jej jako czynnika rozwoju. Otoczenie systemu oświatowego to system silnie z edukacją powiązany, który istotnie wpływa na procesy zachodzących w nim zmian. Warunkiem zatem efektywności systemu oświaty i realizacji jego podstawowych celów są skuteczne procesy dostosowujące edukację do zmieniających się warunków działania, tworzących otoczenie. Wychodząc naprzeciw potrzebom rodzimych przedsiębiorców zostały sformułowane cele, zadania zmierzające do upowszechnienia modelu współpracy pracodawców działających na terenie powiatu sokólskiego ze szkołami oraz placówkami oświaty prowadzącymi kształcenie zawodowe, modelu szkoły otwartej na nowe wyzwania rynku pracy.

System kształcenia adaptujący się do wyzwań nowoczesności, powinien być budowany poprzez lokalne partnerstwo na rzecz rozwoju systemu szkolnictwa ponadgimnazjalnego. Szczegółowe działania powinny polegać na tworzenie lokalnych sieci współpracy pomiędzy szkołami gimnazjalnymi a pracodawcami i szkołami wyższymi, adaptacji programów i sposobów kształcenia do wymogów rynku pracy i kształcenia w szkołach wyższych. Należy stworzyć możliwości odbywania szkoleń i praktyk w firmach dla nauczycieli, kształcić uczniów zgodnie z potrzebami konkretnego pracodawcy. Dostosować wyposażenia warsztatów, klasopracowni pod konkretnego pracodawcę, zachęcić pracodawców poprzez wypłacanie dodatku dla osób zajmujących się opieką nad uczniem praktykantem.

Kolejnym zagadnieniem jest ewaluacja ilości zawodów, ich profilu i jakości kształcenia przez pryzmat skuteczności i dopasowania do wymagań rynku pracy oraz wprowadzenie autorskich programów nauczania.

System kształcenia powinien być skierowany również do osób bezrobotnych, wykluczonych społecznie, które potrzebują zmiany zawodu- przekwalifikowania, pogłębienia wiedzy i umiejętności praktycznych poprzez udział w kursach i szkoleniach zawodowych.

Niezbędnym warunkiem rozwoju systemu nowoczesnego kształcenia jest modernizacja bazy dydaktycznej poprzez realizację projektów dających możliwość unowocześnienia bazy maszynowej/ warsztatowej do praktycznej nauki zawodu, zawarcie trwałych partnerstw „szkoła- pracodawca”, premiowania najlepszych uczniów możliwością odbywania „wakacyjnej pracy” u danego pracodawcy.

Elementem mającym wpływ na wszechstronne wykształcenie młodzieży jest rozwój systemu powiązanych wzajemnie zajęć pozalekcyjnych służących rozwijaniu talentów, z uwzględnieniem elementów motywacyjnych i pomocowych jak również systemu motywowania najzdolniejszej młodzieży i pomocy uczniom szczególnie potrzebującym poprzez realizację programów wspierania uzdolnionej i potrzebującej młodzieży (system stypendialny). Służyć temu będzie też podnoszenie kompetencji i rozwijanie pasji poprzez uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych, realizację projektów podnoszących kompetencje kluczowe.

Dzięki organizacji wsparcia dla osób o szczególnych potrzebach edukacyjnych, dostosowanie szkół/placówek do potrzeb osób niepełnosprawnych, rozwój e-edukacji, zajęć indywidualnych na odległość, organizacji zajęć o charakterze kompensacyjnym, wyrównawczym i terapeutycznym, organizacji grup samopomocowych poszerzymy grupę docelową odbiorców działań związanych z szeroko rozumianym kształceniem.

Wszelkie działania wyżej opisane zawierają spójność celów i zadań przewidzianych do realizacji przez odpowiednie służby zatrudnienia, które realizują ; pośrednictwo pracy, w tym w ramach sieci Europejskich Służb Zatrudnienia (EURES), poradnictwo i informację zawodową oraz pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy.

Cel 4. **W ZGODZIE Z NATURĄ** – racjonalne korzystanie z zasobów środowiska

Zadania:

1. Ochrona i racjonalne wykorzystanie walorów środowiska naturalnego powiatu.
2. Wspomaganie rozwoju obszarów wiejskich poprzez wdrożenie i rozwój nowoczesnych systemów geoinformacyjnych.

Racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego w celach rozwojowych wymaga powszechnego stosowania proekologicznych metod gospodarowania oraz podejmowania działań sprzyjających zachowaniu potencjału przyrodniczego regionu. Muszą być zintensyfikowane działania poprawy efektywności systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie paliwowo-energetycznym powiatu przyczyni się do poprawy efektywności wykorzystania i oszczędzania zasobów surowców energetycznych oraz poprawy stanu środowiska m.in. poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

W ostatnich latach na terenie powiatu sokólskiego obserwuje się wzrost zainteresowania wykorzystaniem takich źródeł energii jak: kolektory słoneczne, pompy ciepła, elektrownie wiatrowe, biogazownie rolnicze, biopaliwa rolnicze oraz biomasą. W związku z powyższym należy wspierać niniejsze działania w celu ograniczenia wykorzystania energii konwencjonalnej kosztem wzrostu energii odnawialnej. Planowana jest realizacja projektów mających na celu poprawę efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej (m.in. termomodernizacja, wymiana źródła ciepła). Szczególny nacisk położony będzie na upowszechnianie wiedzy na rzecz gospodarki niskoemisyjnej we wszystkich sektorach, propagowanie lokalnej produkcji energii. Występująca odrębność kulturowa, religijna i narodowościowa są atutem powiatu. Bioróżnorodność, rozwinięta sieć baz agroturystycznych, dobre warunki do rozwoju ekoturystyki, wiele km szlaków turystycznych pieszych i rowerowych, może być bazą do tworzenia nowych kierunków turystyki np. turystyki rehabilitacyjnej czy pielgrzymkowej. Szczególną uwagę należy zwrócić na promocję walorów turystycznych powiatu, stworzenia warunków do rozwoju infrastruktury w formie ośrodków wczasowych, ogólnie pojętej działalności turystycznej (różne formy) zarówno istniejącej jak i

nowo tworzonej, jak i szlaków turystycznych zarówno pieszych jak i rowerowych oraz obiektów muzealnych (historycznych, przyrodniczych) i sakralnych. Teren Powiatu znakomicie nadaje się do odbywania wycieczek rowerowych. Cenne i unikatowe walory przyrodnicze Powiatu Sokólskiego oraz liczne obszary chronione sprawiają, iż turystyka przyrodnicza obok pobytowej, agroturystycznej jest jedną z dominujących form. Liczni turyści indywidualni jak i zorganizowane grupy odwiedzają chętnie takie rejony jak Bagna Biebrzańskie, oraz Puszcę Knyszyńską. W związku z powyższym należy wzmocnić istniejącą lub nowo powstałą infrastrukturę turystyczną w rejonach przyrodniczo cennych co wiąże się z ścisłą współpracą z władzami parków jak i nadleśnictw. Jednym z podstawowych zadań jest również promocja turystyczna i rekreacyjna Powiatu Sokólskiego skupiająca się przede wszystkim na działaniach związanych z wykorzystaniem oferty turystycznej. Wykorzystać należy zabytki w połączeniu z walorami rekreacyjnymi (zbiorniki wodne), walorami cennymi przyrodniczo (parki) i turystycznymi (trasy piesze i rowerowe, baza rekreacyjna). W celu rozpropagowania walorów naturalnych, turystycznych i muzealnych należy stworzyć i rozpowszechnić publikacje, wydawnictwa oraz ulotki o powiecie sokólskim. Ponadto szereg imprez (promocyjnych, integracyjnych i sportowych), pozwoli na promocję walorów Powiatu Sokólskiego. Wspomaganie rozwoju obszarów wiejskich obejmuje poprawę zagospodarowania terenów rolnych i leśnych poprzez zabiegi geodezyjno – urządzeniowe, porządkujące ład struktury agrarnej, stanowiące podstawę do całościowego rozwoju wsi, gospodarstw rolnych, ochronę i kształtowania środowiska przyrodniczego i system zalesień. Ważnym aspektem w rozwoju wsi jest również wykorzystanie danych geoprzestrzennych infrastruktury informacji przestrzennej o charakterze katastralnym. Wyznaczony cel zostanie osiągnięty poprzez modernizację ewidencji gruntów i budynków, budowę cyfrowych baz danych obiektów topograficznych, geodezyjnej ewidencji sieci uzbrojenia terenu oraz wdrożeniu zintegrowanego systemu informacji o nieruchomościach. W powiecie sokólskim duży udział powierzchniowy zajmują lasy. Bardzo istotnym celem rozwoju regionu jest kontynuacja dotychczas prowadzonej gospodarki leśnej, polegającej między innymi na powszechnej ochronie lasów, zapewnieniu ich trwałości, ciągłości wykorzystania wszystkich funkcji lasów oraz powiększaniu zasobów leśnych.

Obszary leśne należą do najbardziej złożonych ekosystemów w naszej strefie klimatycznej. W związku z wpływem gazów cieplarnianych na zmiany klimatu lasy odgrywają bardzo ważną rolę w przechwytywaniu dwutlenku węgla. Procesy zachodzące w lasach prowadzą między innymi do akumulacji dwutlenku węgla atmosferycznego i wbudowywaniu go do ekosystemu. W ten sposób na dużej powierzchni leśnej powiatu następuje przechwytywanie dwutlenku węgla i produkcja biomasy, która jest źródłem materiału drzewnego służącego do produkcji przemysłowej jak i również jest źródłem energii odnawialnej.

WARUNKI FINANSOWANIA PLANOWANYCH INWESTYCJI

3.1 Finansowanie inwestycji

Powiat Sokólski planuje wykorzystanie środków finansowych pozyskanych między innymi w ramach:

- Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020, którego priorytetami są: gospodarka niskoemisyjna, ochrona środowiska, rozwój infrastruktury technicznej kraju i bezpieczeństwo energetyczne;
- Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój na lata 2014-2020 finansującego badania, rozwój i innowacje;
- Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020, którego celem jest aktywizacja zawodowa osób młodych poniżej 30 roku życia pozostających bez zatrudnienia, wsparcie szkolnictwa wyższego, rozwój innowacji społecznych, mobilności i współpracy ponadnarodowej, a także reformy polityk publicznych w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, zdrowia i dobrego rządzenia;
- Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 mającego na celu zwiększenie dostępności do Internetu, stworzenie przyjaznej dla obywatela e-administracji, która umożliwi załatwianie wielu spraw za pośrednictwem komputera oraz upowszechnienie w społeczeństwie wiedzy i umiejętności korzystania z komputerów;
- Programu Operacyjnego Polska Wschodnia na lata 2014-2020 mającego na celu wzrost konkurencyjności i innowacyjności makroregionu Polski Wschodniej poprzez wsparcie innowacyjności i rozwoju badań oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej makroregionu, w szczególności dzięki dostępności transportowej.
- Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, którego celem jest wzrost konkurencyjności gospodarki kształtowanej w oparciu o regionalne specjalizacje;
- Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, którego na celu jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich;
- Programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej kładącego nacisk na międzynarodowy charakter oraz współpracę polskich beneficjentów z zagranicznymi partnerami;
- Program Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014 - 2020;
- Budżet Państwa w ramach Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016 -2020;
- Lokalna Grupa Działania „Szlak Tatarski”;
- Lokalna Grupa Działania „Fundusz Biebrzański”;

Ponadto Powiat Sokólski w osiągnięciu zamierzonych celów wykorzysta środki finansowe z budżetu Powiatu Sokólskiego jak również granty, instrumenty finansowe i inne dotacje, zarówno ze środków zewnętrznych jak i krajowych. Powiat będzie podejmował próby w celu pozyskania środków finansowych poprzez zawarcie porozumień z samorządami wszystkich szczebli, instytucjami i organizacjami oraz porozumień publiczno-prywatnych.

3.2 Prognoza przychodów i wydatków powiatu do roku 2022.

Dochody

W budżecie roku 2015 zaplanowano dochody na kwotę 61 478 690 zł, w tym:
1/ dochody bieżące w kwocie 54 062 002 zł, w tym:

- z tytułu udziału we wpływach z podatku od osób prawnych i fizycznych,
- z subwencji ogólnej,

- z dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące
- z opłat komunikacyjnych,
- trwałego zarządu i innych opłat.

Dochody na rok 2015 zaplanowano na podstawie kwot przyznanych decyzji zarówno Ministra Finansów i Wojewody Podlaskiego. Powiat nie ma wpływu na ich wysokość. Dochody z opłat komunikacyjnych jako dochody własne przyjęto na podstawie przewidywanego wykonania roku 2014. Inne opłaty natomiast na podstawie zawartych umów z najemcami.

2/ dochody majątkowe w kwocie 7 416 688 zł, w tym:

- z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jst na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych,
- na realizację projektu pn., „Podlaski system informacyjny e- Zdrowie”, którego realizację rozpoczęto w latach poprzednich na łączną kwotę 106 358 zł,
- na realizację projektu pn., „Wdrażanie elektronicznych usług dla ludności województwa podlaskiego -część II, administracja samorządowa”, który jest realizowany od roku 2012 o łącznej kwocie 1 469 167 zł.

Dochody zaplanowane w Wieloletniej Prognozie Finansowej są możliwe do zrealizowania. Zakłada się znaczący spadek dochodów majątkowych albo ich brak od roku 2017. Od roku 2017 planowana jest spłata obligacji, co zmusza Powiat do ograniczenia realizacji zadań inwestycyjnych, w tym realizowanych wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego. W związku z powyższym występuje 7-procentowy spadek dochodów ogółem pomiędzy rokiem 2015, a 2016 związany z niższymi dochodami majątkowymi. Natomiast w kolejnych latach począwszy od roku 2017 zakłada się wzrost dochodów ogółem o około 2% w stosunku do roku poprzedniego, w związku ze zwiększeniem wpływów :

- z podatku dochodowego od osób fizycznych zakładanym przez Ministerstwo Finansów,
- ze środków ze sprzedaży tablic komunikacyjnych
- z wynajmu mienia, które jest we władaniu Powiatu Sokólskiego
- z pozyskaniem środków od innych jst na wspólne inwestycje drogowe.

W zaplanowanych dochodach majątkowych znaczącą rolę odgrywają dochody otrzymane z budżetu państwa na realizację drogowych inwestycji i zakupów inwestycyjnych oraz dochody otrzymane z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jst na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych. Załącznik „Limity wydatków na zadania inwestycyjne realizowane w roku 2015” wskazuje również, że wszystkie zadania inwestycyjne na kwotę ogółem 2 464 768zł są zadaniami, które zostaną zakończone w roku 2015, jeżeli nie zostanie przesunięty termin ich realizacji.

Wydatki

Wydatki ogółem planuje się na kwotę 61 929 610 zł , w tym:

1/ wydatki bieżące w kwocie 52 048 154 zł, w tym:

- z tytułu poręczeń i gwarancji,
- na obsługę długu,
- związane z funkcjonowaniem organów jst,
- na wynagrodzenia i składki od nich naliczone,
- na realizację przedsięwzięć.

Wydatki bieżące są wydatkami cyklicznymi i sztywnymi. Wynagrodzenia i składki od nich naliczane obejmują wynagrodzenia i pochodne całego budżetu jst. W 2015 roku zakłada się wzrost kwoty wynagrodzeń o 5%, uwzględniając również kroczący dodatek stażowy, nagrody jubileuszowe oraz odprawy emerytalne. W pozycji wydatki bieżące związane z funkcjonowaniem jednostki samorządu terytorialnego wykazane zostały środki ponoszone na Radę Powiatu: czyli diety radnych, wydatki na zakup materiałów i usług jak również wynagrodzenie osób zajmujących się obsługą rady oraz wynagrodzenie wraz z pochodnymi,

w tym Starosty Powiatu i Wicestarosty Powiatu. W wydatkach bieżących objętych limitem, o którym mowa w art.226 ust.4 ustawy o finansach publicznych zostały ujęte przedsięwzięcia wykazane w wykazie przedsięwzięć do WPF.

2/ wydatki majątkowe w kwocie 9 881 456 zł.

W roku 2015 przyjmuje się rozpoczęcie dwóch dużych inwestycji drogowych pn.:

- "Poprawa bezpieczeństwa dróg powiatowych o nr 1298B i 1302B poprzez ich przebudowę i integrację z drogą krajową nr 19 na terenie Gminy Sokółka"

- "Poprawa bezpieczeństwa na drodze powiatowej nr 1252B Sidra- Słomianka poprzez jej integrację z drogą wojewódzką nr 673",

realizowane w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych. Wojewoda już ogłosił listę zaakceptowanych wniosków. Obie te drogi znalazły się w kwocie dofinansowanie tj. 4 200 000 zł.

Spadek wydatków ogółem o ponad 7% wynika ze spadku wydatków majątkowych, gdyż środki muszą być zapewnione na wykup obligacji. Budżet w podobnej wysokości będzie przez kolejne lata, aż do roku 2022 do czasu wykupu całości obligacji. Jeżeli pojawią się środki w ciągu roku mamy możliwość ich przyjęcia zarówno po stronie dochodów jak i wydatków w takiej wysokości, aby były spełnione warunki z art. 243 ustawy o finansach publicznych.

Ustala się deficyt budżetu 2015 roku na kwotę 450 920 zł, który zostanie pokryty wolnymi środkami z roku 2013 i 2014, jako nadwyżką środków pieniężnych na rachunkach bieżących budżetu Powiatu, wynikającą z rozliczeń z lat ubiegłych w kwocie 778 624zł..

Szczegółowy budżet na rok 2015 znajduje się w Uchwale Rady Powiatu Sokólskiego w sprawie uchwały budżetowej Powiatu Sokólskiego na rok 2015.

Przychody i rozchody

W roku 2015 powiat nie planuje rozchodów.

Na koniec roku 2014 zadłużenie Powiatu Sokólskiego będzie wynosić 7 500 000 zł z tytułu wyemitowanych obligacji. Na podstawie podpisanej umowy na organizację, prowadzenie i obsługę emisji obligacji zadłużenie w latach 2015-2016 będzie stałe w wysokości 7 500 000 zł. Wydatki bieżące na obsługę długu z tytułu emisji obligacji zaplanowano na lata 2015-2022. W latach 2015-2016 w wysokości 350 000 zł, w kolejnych sukcesywnie niższe.

Zakłada się karencję w wykupie obligacji do roku 2017, aby wypracować nadwyżkę budżetową. Od roku 2017 planuje się budżety z nadwyżkami. Pozwoli to na skumulowanie środków: z nadwyżek i wolnych środków z lat ubiegłych oraz nadwyżek dochodów nad wydatkami. W latach prognozowanych wykup obligacji rozpocznie się od roku 2017 i potrwa do roku 2022 w wysokości 1 250 000 zł rocznie. Wykup obligacji w 2017r. zostanie pokryty nadwyżką budżetową w kwocie 922 296 zł oraz wolnymi środkami pozostającymi z rozliczenia roku 2013 i 2014 w kwocie 327 704 zł.

Powiat Sokólski w roku 2015 i latach kolejnych będzie w stanie spełnić wymóg z art.243 ustawy o finansach publicznych.

W roku 2015 do 2016 wskaźnik planowanej łącznej spłaty zobowiązań będzie wynosił od 1,20% do 1,36% do dochodów ogółem, na co składają się odsetki od obligacji oraz poręczenia. W kolejnych latach 2017-2022 oscylować będzie od 3,37% do 2,00% w związku z wykupem kolejnych transzy obligacji.

Poręczenie udzielone przez powiat w 2008r. dla SP ZOZ w Sokółce na zaciągniętą pożyczkę w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska wynosiło 2 230 667 zł - spłata ujęta jest do roku 2020. Planowany wydatek Powiatu Sokólskiego w roku 2015 z tytułu poręczenia to kwota 439 000 zł. Jest to poręczenie typu aval, czyli cała kwota pozostająca do spłaty powinna być ujęta w każdym budżecie do roku 2020. Zabezpieczenie w budżecie corocznie kwoty na poręczenie stanowią wyższe wydatki bieżące oraz jest istotne przy

obliczaniu wskaźnika z art.243. Do roku obecnego kwota poręczenia nie była spłacana przez powiat, ponieważ SP ZOZ w Sokółce samodzielnie wywiązywał się ze spłat zobowiązania.

W ramach przedsięwzięć wykazanych w załączniku nr 2 do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej wykazano kwoty wynikające z zawartych już umów.

W ramach budżetu zostaną zrealizowane projekty, które mają na celu:

- łagodzenie skutków bezrobocia w Powiecie Sokólskim- „Profesjonaliści”,
- rozwijanie usług z zakresu świadczeń zdrowotnych -„Podlaski System Informacyjny e- Zdrowie”,
- zakup licencji, komputerów, oprogramowania, poprawa komunikowania się wśród ludności województwa podlaskiego - „ Wdrażanie elektronicznych usług dla ludności województwa podlaskiego-część II, administracja samorządowa”- ujęty do wykazu przedsięwzięć w związku z wydłużeniem realizacji projektu,
- modernizacja oferty placówki, podniesienie jakości kształcenia przez wdrożenie programu rozwojowego - „ Technikum w Suchowoli -nowa jakość w kształceniu zawodowym”,
- zwiększenie szans zatrudnienia i zdobycie doświadczenia zawodowego- „Wspólne działanie-jeden projekt”,
- rozwój form aktywnej integracji społecznej, zawodowej, zdrowotnej i edukacyjnej- „Start w nowe możliwości”.

Są to projekty, których realizacja przypada na lata 2008-2015.

Tabela nr 18. Wieloletnia Prognoza Finansowa Powiatu Sokólskiego na lata 2015-2022

Wyszczególnienie	Dochody ogółem	z tego:									
		Dochody bieżące	w tym:					Dochody majątkowe	w tym:		
			dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	podatki i opłaty	w tym: z podatku od nieruchomości	z subwencji ogólnej		z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące	ze sprzedaży majątku	z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje
Lp	1	1.1	1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.3.1	1.1.4	1.1.5	1.2	1.2.1	1.2.2
Formuła	[1.1]+[1.2]										
Wykonanie 2012	55 752 331,30	53 718 352,14	5 511 996,00	261 137,88	1 797 615,20	0,00	34 146 796,00	10 922 505,09	2 033 979,16	130 691,06	1 903 288,10
Wykonanie 2013	59 597 149,57	55 597 403,92	5 754 605,00	199 768,05	1 856 926,88	0,00	36 055 111,00	10 542 987,15	3 999 745,65	1 334,00	3 581 411,65
Plan 3 kw. 2014	65 200 824,99	56 572 138,99	6 008 803,00	200 000,00	1 587 411,00	0,00	35 541 074,00	12 063 565,99	8 628 686,00	290 850,00	7 947 336,00
Wykonanie 2014	74 131 647,44	57 038 404,23	6 277 712,00	126 139,21	2 221 683,12	0,00	35 577 693,00	11 584 599,22	17 093 243,21	323 981,00	16 769 262,21
2015	65 420 973,95	54 528 416,37	6 733 215,00	200 000,00	1 987 091,00	0,00	34 067 011,00	10 184 656,37	10 892 557,58	184 000,00	10 708 557,58
2016	57 085 386,00	56 062 386,00	6 600 000,00	220 000,00	2 000 000,00	0,00	35 950 000,00	10 500 000,00	1 023 000,00	0,00	1 023 000,00
2017	58 522 296,00	58 522 296,00	7 000 000,00	250 000,00	2 000 000,00	0,00	36 000 000,00	11 200 000,00	0,00	0,00	0,00
2018	58 500 612,00	58 500 612,00	6 500 000,00	210 000,00	2 000 000,00	0,00	35 900 000,00	10 300 000,00	0,00	0,00	0,00
2019	59 389 000,00	59 389 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	60 590 000,00	60 590 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	62 314 000,00	62 314 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	63 562 388,00	63 562 388,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1) Wzór może być stosowany także w układzie pionowym, w którym poszczególne pozycje są przedstawione w kolumnach, a lata w wierszach.

2) Zgodnie z art. 227 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z póź. zm.) zwanej dalej „ustawą”, wieloletnia prognoza finansowa obejmuje okres roku budżetowego oraz co najmniej trzech kolejnych lat. W sytuacji dłuższego okresu prognozowania finansowego wzór stosuje się także dla lat wykraczających poza minimalny (4 letni) okres prognozy, wynikający z art. 227 ustawy.

3) W pozycji wykazuje się kwoty wszystkich podatków i opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego, a nie tylko podatków i opłat lokalnych.

Wyszczególnienie	Wydatki ogółem	z tego:								Wydatki majątkowe	
		Wydatki bieżące	w tym:				wydatki na obsługę długu	w tym:			
			z tytułu poręczeń i gwarancji	w tym:		odsetki i dyskonto określone w art. 243 ust. 1 ustawy		w tym:			
				gwarancje i poręczenia podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy	na spłatę przyjętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przekształconego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej, w wysokości w jakiej nie podlegają sfinansowaniu dotacją z budżetu państwa			odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy, w terminie nie dłuższym niż 90 dni po zakończeniu programu, projektu lub zadania i otrzymaniu refundacji z tych środków (bez odsetek i dyskonta od zobowiązań na wkład krajowy)	odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy, z tytułu zobowiązań zaciągniętych na wkład krajowy		
2.1	2.1.1	2.1.1.1	2.1.2	2.1.3	2.1.3.1	2.1.3.1.1	2.1.3.1.2	2.2			
Lp	2	2.1	2.1.1	2.1.1.1	2.1.2	2.1.3	2.1.3.1	2.1.3.1.1	2.1.3.1.2	2.2	
Formuła	[2.1] + [2.2]										
Wykonanie 2012	54 976 309,57	51 664 283,15	0,00	0,00	x	546 515,57	546 515,57	0,00	0,00	3 312 026,42	
Wykonanie 2013	57 958 141,23	52 372 336,21	0,00	0,00	x	282 703,48	267 703,48	0,00	0,00	5 585 805,02	
Plan 3 kw. 2014	66 284 919,99	55 378 412,99	463 533,00	0,00	x	350 000,00	350 000,00	0,00	0,00	10 906 507,00	
Wykonanie 2014	72 893 328,69	52 884 404,60	0,00	0,00	x	286 275,00	286 275,00	0,00	0,00	20 008 924,09	
2015	67 676 239,95	52 611 419,37	439 000,00	0,00	0,00	287 516,00	287 516,00	0,00	0,00	15 064 820,58	
2016	57 085 386,00	53 002 386,00	426 868,00	0,00	0,00	350 000,00	350 000,00	0,00	0,00	4 083 000,00	
2017	57 600 000,00	53 200 000,00	414 674,00	0,00	0,00	309 438,00	309 438,00	0,00	0,00	4 400 000,00	
2018	57 543 526,00	53 330 000,00	402 513,00	0,00	0,00	228 313,00	228 313,00	0,00	0,00	4 213 526,00	
2019	58 639 000,00	55 439 000,00	311 337,00	0,00	0,00	160 412,00	160 412,00	0,00	0,00	3 200 000,00	
2020	59 840 000,00	56 840 000,00	153 269,00	0,00	0,00	115 497,00	115 497,00	0,00	0,00	3 000 000,00	
2021	61 064 000,00	58 564 000,00	0,00	0,00	0,00	69 298,00	69 298,00	0,00	0,00	2 500 000,00	
2022	62 312 388,00	58 312 388,00	0,00	0,00	0,00	22 868,00	22 868,00	0,00	0,00	4 000 000,00	

4) W pozycji wykazuje się kwoty dla lat budżetowych 2013-2018.

Wyszczególnienie	Wynik budżetu	Przychody budżetu	z tego:								
			Nadwyżka budżetowa z lat ubiegłych	w tym:		Wolne środki, o których mowa w art. 217 ust.2 pkt 6 ustawy	w tym:		Kredyty, pożyczki, emisja papierów wartościowych	w tym:	
				na pokrycie deficytu budżetu			na pokrycie deficytu budżetu			na pokrycie deficytu budżetu	Inne przychody niezwiązane z zaciągnięciem długu
Lp	3	4	4.1	4.1.1	4.2	4.2.1	4.3	4.3.1	4.4	4.4.1	
Formuła	[1]-[2]	[4.1] + [4.2] + [4.3] + [4.4]									
Wykonanie 2012	776 021,73	3 732 567,42	0,00	0,00	3 732 567,42	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Wykonanie 2013	1 639 008,34	9 088 589,15	0,00	0,00	1 588 589,15	0,00	7 500 000,00	0,00	0,00	0,00	
Plan 3 kw. 2014	-1 084 095,00	1 084 095,00	0,00	0,00	1 084 095,00	1 084 095,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Wykonanie 2014	1 238 318,75	2 637 565,49	0,00	0,00	2 637 565,49	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2015	-2 255 266,00	2 255 266,00	0,00	0,00	2 255 266,00	2 255 266,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2016	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2017	922 296,00	327 704,00	0,00	0,00	327 704,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2018	957 086,00	292 914,00	0,00	0,00	292 914,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2019	750 000,00	500 000,00	0,00	0,00	500 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2020	750 000,00	500 000,00	0,00	0,00	500 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2021	1 250 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2022	1 250 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

5) W pozycji wykazuje się w szczególności kwoty przychodów z tytułu prywatyzacji majątku oraz spłaty pożyczek udzielonych ze środków jednostki.

Wyszczególnienie	Rozchody budżetu	z tego:						
		Splaty rat kapitałowych kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych	w tym:					Inne rozchody niezwiązane ze spłatą długu
			w tym łączna kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy	z tego:				
				kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń określonych w art. 243 ust. 3 ustawy	kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń określonych w art. 243 ust. 3a ustawy	kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń innych niż określone w art. 243 ustawy		
Lp	5	5.1	5.1.1	5.1.1.1	5.1.1.2	5.1.1.3	5.2	
Formuła	[5.1] + [5.2]		[5.1.1.1] + [5.1.1.2] + [5.1.1.3]					
Wykonanie 2012	2 920 000,00	2 920 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Wykonanie 2013	8 090 032,00	8 090 032,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Plan 3 kw. 2014	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Wykonanie 2014	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2015	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2016	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2017	1 250 000,00	1 250 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2018	1 250 000,00	1 250 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2019	1 250 000,00	1 250 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2020	1 250 000,00	1 250 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2021	1 250 000,00	1 250 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2022	1 250 000,00	1 250 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

6) W pozycji wykazuje się w szczególności wyłączenia wynikające z art. 36 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej (Dz.U. poz. 1456 oraz z 2013 r. poz. 1199) oraz kwoty wykupu obligacji przychodowych.

Wyszczególnienie	Kwota długu	Kwota zobowiązań wynikających z przejęcia przez jednostkę samorządu terytorialnego zobowiązań po likwidowanych i przekształcanych jednostkach zaliczanych do sektora finansów publicznych	Relacja zrównowazenia wydatków bieżących, o której mowa w art. 242 ustawy	
			Różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi	Różnica między dochodami bieżącymi, skorygowanymi o środki a wydatkami bieżącymi, pomniejszonymi o wydatki
Lp	6	7	8.1	8.2
Formuła			[1.1] - [2.1]	[1.1] + [4.1] + [4.2] - [2.1] - [2.1.2]
Wykonanie 2012	8 090 032,00	0,00	2 054 068,99	5 786 636,41
Wykonanie 2013	7 500 000,00	0,00	3 225 067,71	4 813 656,86
Plan 3 kw. 2014	7 500 000,00	0,00	1 193 726,00	2 277 821,00
Wykonanie 2014	7 500 000,00	0,00	4 153 999,63	6 791 565,12
2015	7 500 000,00	0,00	1 916 997,00	4 172 263,00
2016	7 500 000,00	0,00	3 060 000,00	3 060 000,00
2017	6 250 000,00	0,00	5 322 296,00	5 650 000,00
2018	5 000 000,00	0,00	5 170 612,00	5 463 526,00
2019	3 750 000,00	0,00	3 950 000,00	4 450 000,00
2020	2 500 000,00	0,00	3 750 000,00	4 250 000,00
2021	1 250 000,00	0,00	3 750 000,00	3 750 000,00
2022	0,00	0,00	5 250 000,00	5 250 000,00

7) Skorygowanie o środki określone w przepisach dotyczy w szczególności powiększenia o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych, zgodnie z art. 242 ustawy.

8) Pomniejszenie wydatków bieżących, zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej, dotyczy lat 2013-2015.

Wyszczególnienie	Przeznaczenie prognozowanej nadwyżki budżetowej	Informacje uzupełniające o wybranych rodzajach wydatków budżetowych								
		w tym na:		z tego:						
		Splaty kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych	Wydatki bieżące na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	Wydatki związane z funkcjonowaniem organów jednostki samorządu terytorialnego	Wydatki objęte limitem, o którym mowa w art. 226 ust. 3 pkt 4 ustawy	bieżące	majątkowe	Wydatki inwestycyjne kontynuowane	Nowe wydatki inwestycyjne	Wydatki majątkowe w formie dotacji
Lp	10	10.1	11.1	11.2	11.3	11.3.1	11.3.2	11.4	11.5	11.6
Formuła					[11.3.1] + [11.3.2]					
Wykonanie 2012	0,00	0,00	30 156 285,21	6 771 176,06	925 360,95	889 763,50	35 597,45	1 280 862,52	1 893 769,27	127 394,63
Wykonanie 2013	0,00	0,00	25 364 583,78	6 815 795,81	1 052 096,39	733 537,09	318 559,30	1 914 348,87	3 335 961,25	329 652,40
Plan 3 kw. 2014	0,00	0,00	30 404 966,00	7 705 303,00	3 634 241,00	2 040 474,00	1 593 767,00	857 476,00	8 597 323,00	1 142 144,00
Wykonanie 2014	0,00	0,00	30 948 782,08	6 897 735,54	2 248 263,47	1 918 862,74	329 400,73	857 462,43	7 474 617,96	11 676 843,70
2015	0,00	0,00	30 439 423,00	7 826 250,00	2 619 463,00	587 051,00	2 032 412,00	7 259 566,58	4 169 286,00	3 635 968,00
2016	0,00	0,00	30 000 000,00	8 900 000,00	2 500 000,00	0,00	2 500 000,00	0,00	4 000 000,00	83 000,00
2017	922 296,00	922 296,00	30 100 000,00	8 950 000,00	4 400 000,00	0,00	4 400 000,00	0,00	4 000 000,00	400 000,00
2018	957 086,00	957 086,00	30 000 000,00	8 900 000,00	1 125 000,00	0,00	1 125 000,00	0,00	4 000 000,00	350 000,00
2019	750 000,00	750 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	750 000,00	750 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	1 250 000,00	1 250 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	1 250 000,00	1 250 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

10) Przeznaczenie nadwyżki budżetowej, inne niż splaty kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych, wymaga określenia w objaśnieniach do wieloletniej prognozy finansowej.

11) W pozycji wykazuje się kwoty wydatków w ramach zadań własnych klasyfikowanych w dziale 750- Administracja publiczna w rozdziałach właściwych dla organów i urzędów jednostki samorządu terytorialnego (rozdziały od 75017 do 75023).

12) W pozycji wykazuje się wartość inwestycji rozpoczętych co najmniej w poprzednim roku budżetowym, którego dotyczy kolumna.

13) W pozycji wykazuje się wartość nowych inwestycji, które planuje się rozpocząć w roku, którego dotyczy kolumna.

Wyszczególnienie	Finansowanie programów, projektów lub zadań realizowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy								
	Dochody bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	w tym:		Dochody majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	w tym:		Wydatki bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	w tym:	
		środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	w tym:		środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	w tym:		finansowane środkami określonymi w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	Wydutki bieżące na realizację programu, projektu lub zadania wynikające wyłącznie z zawartych umów z podmiotem dysponującym środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy
			środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy wynikające wyłącznie z zawartych umów na realizację programu, projektu lub zadania			środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy wynikające wyłącznie z zawartych umów na realizację programu, projektu lub zadania			Wydatki bieżące na realizację programu, projektu lub zadania wynikające wyłącznie z zawartych umów z podmiotem dysponującym środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy
Lp	12.1	12.1.1	12.1.1.1	12.2	12.2.1	12.2.1.1	12.3	12.3.1	12.3.2
Formuła									
Wykonanie 2012	1 782 961,14	1 679 675,96	1 679 675,96	30 706,90	17 923,68	17 923,68	1 318 959,22	1 154 064,20	1 318 959,22
Wykonanie 2013	1 114 627,63	1 006 510,39	1 006 510,39	284 598,24	245 461,30	245 461,30	1 181 191,77	1 028 730,72	1 181 191,77
Plan 3 kw. 2014	2 032 857,00	1 834 296,00	1 834 296,00	1 245 165,00	1 242 323,00	1 242 323,00	2 108 036,00	1 847 178,00	2 108 036,00
Wykonanie 2014	1 846 269,71	1 654 952,92	1 654 952,92	264 462,46	261 977,81	261 977,81	1 923 539,20	1 685 159,73	1 923 539,20
2015	625 869,00	589 424,00	589 424,00	915 684,00	915 684,00	915 684,00	717 187,00	636 572,00	717 187,00
2016	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

14) W pozycji 12.1.1.1, 12.2.1.1, 12.3.2, 12.4.2., 12.5.1, 12.6.1, 12.7.1 oraz 12.8.1. wykazuje się wyłącznie kwoty wynikające z umów na realizację programu, projektu lub zadania zawartych na dzień uchwalenia prognozy, a nieplanowanych do zawarcia w okresie prognozy.

Wyszczególnienie	Wydatki majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	w tym:		Wydatki majątkowe na realizację programu, projektu lub zadania wynikające wyłącznie z zawartych umów z podmiotem dysponującym środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	Wydatki na wkład krajowy w związku z umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy bez względu na stopień finansowania tymi środkami	w tym:		Przychody z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych powstające w związku z umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy bez względu na stopień finansowania tymi środkami	w tym:	
		finansowane środkami określonymi w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy				w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania			w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania	
Lp	12.4	12.4.1	12.4.2	12.5	12.5.1	12.6	12.6.1	12.7	12.7.1	
Formuła										
Wykonanie 2012	42 386,90	17 923,68	42 386,90	240 800,44	240 800,44	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2013	260 914,90	221 777,66	260 914,90	191 598,29	191 598,29	123 731,63	123 731,63	0,00	0,00	0,00
Plan 3 kw. 2014	1 459 429,00	1 242 323,00	1 459 429,00	477 964,00	477 964,00	229 706,00	229 706,00	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2014	319 726,26	272 851,01	319 726,26	285 254,72	285 254,72	48 660,43	48 660,43	0,00	0,00	0,00
2015	1 077 276,00	915 684,00	1 077 276,00	242 207,00	242 207,00	55 445,00	55 445,00	0,00	0,00	0,00
2016	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

15) Przez program, projekt lub zadanie finansowane w co najmniej 60% środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy, należy rozumieć także taki program, projekt lub zadanie przynoszące dochód, dla których poziom finansowania ze środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy, ustala się po odliczeniu zyskowanego dochodu obliczanego zgodnie z przepisami Unii Europejskiej dotyczącymi takiego programu, projektu lub zadania.

NOTATKI

NOTATKI

Okładka i druk:

Starostwo Powiatowe w Sokółce

ul. Marsz. J. Piłsudskiego 8, 16-100 Sokółka

tel. centrala: 85 711 08 11, fax: 85 711 20 08

e-mail: starostwo@sokolka-powiat.pl

www.sokolka-powiat.pl

B. Roś